

En europeisk övervakningsorder

SOU och Ds kan köpas från Fritzes kundtjänst. För remissutsändningar av SOU och Ds svarar Fritzes Offentliga Publikationer på uppdrag av Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

Beställningsadress:
Fritzes kundtjänst
106 47 Stockholm
Orderfax: 08-598 191 91
Ordertel: 08-598 191 90
E-post: order.fritzes@nj.se
Internet: www.fritzes.se

Svara på remiss – hur och varför: Statsrådsberedningen (SB PM 2003:2, reviderad 2009-05-02)

– En liten broschyr som underlättar arbetet för den som ska svara på remiss.
Broschyren är gratis och kan laddas ner eller beställas på
<http://www.regeringen.se/>

Tryckt av Elanders Sverige AB
Stockholm 2013

ISBN 978-91-38-24051-9
ISSN 0284-6012

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	7
1 Promemorians författningsförslag.....	9
1.1 Förslag till lag om en europeisk övervakningsorder	9
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	9
2 kap. En europeisk övervakningsorder som utfärdas i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat.....	10
3 kap. En europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige	13
1.2 Förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302).....	19
1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.....	21
1.4 Förslag till förordning om en europeisk övervakningsorder.....	23
1 kap. Allmänna bestämmelser.....	23
2 kap. En europeisk övervakningsorder som utfärdas i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat.....	23
3 kap. En europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige	26

1.5	Förslag till förordning om ändring i förundersökningsskugörelsen (1947:948)	30
1.6	Förslag till förordning om ändring i efterlysningsskugörelsen (1969:293).....	31
1.7	Förslag till förordning om ändring i passförordningen (1979:664).....	33
1.8	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2003:1189) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	37
2	Ärendet	39
3	Bakgrund.....	41
3.1	Internationellt straffrättsligt samarbete.....	41
3.2	Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder	43
3.3	Gällande svenska regler.....	45
3.3.1	Vissa straffprocessuella tvångsmedel.....	45
3.3.2	Straffsanktionerade förbud.....	47
4	Europeisk övervakningsorder.....	53
4.1	En ny lag införs	53
4.2	Tillämpningsområdet	55
4.3	En europeisk övervakningsorder som utfärdas i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat	57
4.3.1	Övervakningsåtgärder som ska kunna överföras	57
4.3.2	Förutsättningar för en europeisk övervakningsorder.....	60

4.3.3	Övervakningsorderns rättsverkan	62
4.3.4	Förfarandet.....	65
4.3.5	Översändande av en europeisk övervaknings- order	71
4.3.6	Följdbeslut	75
4.4	En europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige	84
4.4.1	Övervakningsåtgärder som ska kunna erkännas.....	84
4.4.2	Krav på anknytning till Sverige	86
4.4.3	Hinder mot erkännande	88
4.4.4	Anpassning av en övervakningsåtgärd.....	105
4.4.5	Uppföljningsförklaring	114
4.4.6	Förfarandet.....	117
4.4.7	Uppföljning av en övervakningsorder	130
4.4.8	Överklagande	133
4.4.9	Upphävande av en uppföljningsförklaring och andra följbjud	140
4.4.10	Överlämnande enligt en europeisk arreste- ringsorder	147
5	Förklaringar och underrättelser	149
5.1	Förklaringar.....	149
5.2	Underrättelser	151
6	Ekonomiska konsekvenser	153
7	Ikraftträdande m.m.	155
8	Författningskommentar	157
8.1	Förslaget till lag om en europeisk övervakningsorder	157
	1 kap. Allmänna bestämmelser.....	157

2 kap. En europeisk övervakningsorder som utfärdas i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat.....	159
3 kap. Erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder i Sverige	172
8.2 Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978:302).....	195
8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder.....	197
Bilaga: Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder ...	199

Promemorians huvudsakliga innehåll

I promemorian lämnas förslag som innebär att en misstänkt person i stället för att vara tillfälligt frihetsberövad i en stat där en brottsutredning eller rättegång pågår kan stå under övervakning i den stat där han eller hon är stadigvarande bosatt eller har stark anknytning till. Förslagen är föranledda av Sveriges genomförande av ett rambeslut, som antogs den 23 oktober 2009, och vars syfte bl.a. är att främja användningen av icke frihetsberövande åtgärder.

Genom rambeslutet har EU:s medlemsstater kommit överens om att icke frihetsberövande tvångsmedelsbeslut, t.ex. reseförbud, ska kunna erkännas och följas upp i en annan medlemsstat än den där brottsutredningen eller rättegången pågår (s.k. europeisk övervakningsorder).

I promemorian lämnas förslag till de författningsbestämmelser som bedöms krävas för att genomföra rambeslutet i Sverige. Det föreslås att det införs en särskild lag om en europeisk övervakningsorder. Lagen ska gälla för dels en övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat, dels en övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige.

Författningsbestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2015.

1 Promemorians författningsförslag

1.1 Förslag till lag om en europeisk övervakningsorder

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande¹.

2 § Med en europeisk övervakningsorder avses ett verkställbart rättsligt avgörande, utfärdat av en behörig myndighet i samband med ett pågående straffrättsligt förfarande, som innebär att den som är föremål för förfarandet ska omfattas av övervakningsåtgärder.

¹ EUT L 294, 11.11.2009, s. 20 (Celex 32009F0829).

I 2 kapitlet finns bestämmelser om en europeisk övervakningsorder som utfärdats i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

I 3 kapitlet finns bestämmelser om en europeisk övervakningsorder som har utfärdats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen och som ska erkännas och följas upp i Sverige.

2 kap. En europeisk övervakningsorder som utfärdas i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat

Förutsättningar för en övervakningsorder

1 § Den som är skäligen misstänkt för brott på vilket fängelse kan följa och gentemot vilken det föreligger skäl för häktning enligt 24 kap. rättegångsbalken får, om det kan antas att syftet med ett frihetsberövande kan tillgodoses därigenom, meddelas en europeisk övervakningsorder.

En europeisk övervakningsorder får dock meddelas endast om

1. den misstänkte är stadigvarande bosatt i, eller har annan stark anknytning till, en annan medlemsstat,
2. den misstänkte samtycker till att övervakningsordern följs upp i den andra staten, och
3. skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som den innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse.

Övervakningsorderns rättsverkan

2 § Genom en europeisk övervakningsorder

1. meddelas den misstänkte förbud att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort (reseförbud), eller

2. föreskrivs den misstänkte att på vissa tider anmäla sig hos anvisad myndighet i en annan medlemsstat (anmälningsskyldighet).

Reseförbud enligt första stycket 1 får förenas med anmälningsskyldighet enligt första stycket 2.

3 § I samband med en europeisk övervakningsorder får föreskrivas att den misstänkte ska

1. på vissa tider vara tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats,

2. överlämna pass eller annan legitimationshandling till anvisad myndighet i den andra staten, eller

3. följa annat villkor som behövs för den misstänktes övervakande.

Förfarandet

4 § Åklagare eller domstol prövar fråga om en europeisk övervakningsorder. Vid prövningen tillämpas 25 kap. 3–6 och 8 §§ rättegångsbalken.

Vid prövning i hovrätten av en europeisk övervakningsorder tillämpas vad som föreskrivs i 49 kap. och 52 kap. rättegångsbalken om överklagande av tingsrätts beslut i fråga om reseförbud.

Vid handläggning av mål där den tilltalade har meddelats en europeisk övervakningsorder ska vad som föreskrivs i 45 kap. och 47 kap. rättegångsbalken om mål där den tilltalade är ålagd reseförbud tillämpas.

5 § En europeisk övervakningsorder ska gälla omedelbart. Den misstänktes skyldighet att följa övervakningsordern inträder först när myndigheten i den andra medlemsstaten har beslutat att erkänna övervakningsordern.

Översändande av en övervakningsorder

6 § En europeisk övervakningsorder översänds av åklagare direkt till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där den misstänkte är stadigvarande bosatt för erkännande och uppföljning.

På den misstänktes begäran får övervakningsordern översändas till den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat enligt de villkor som den medlemsstaten har uppställt.

Ändring av en övervakningsorder

7 § En europeisk övervakningsorder får ändras av rätten. Även åklagaren får besluta om ändring, om övervakningsordern inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts.

Upphävande av en övervakningsorder

8 § En europeisk övervakningsorder ska omedelbart upphävas om

1. åtal inte har väckts i rätt tid eller förlängning av tiden inte har begärts,
2. den inte erkänns eller följs upp i den andra staten, eller
3. den av något annat skäl inte längre bör gälla.

En europeisk övervakningsorder hävs av rätten. Även åklagaren får häva en övervakningsorder, om den inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts.

Rätten får besluta om tillfälliga undantag från övervakningsordern eller från de föreskrifter som har meddelats i samband med denna. Även åklagaren får besluta om sådana undantag, om övervakningsordern inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts. Rätten får överlåta till åklagaren att besluta om tillfälliga undantag.

Om den som har meddelats en europeisk övervakningsorder döms för brottet, ska rätten pröva om övervakningsordern ska gälla till dess domen vinner laga kraft.

Överträdelse av en övervakningsorder

9 § Om den misstänkte överträder övervakningsordern eller inte fullgör en föreskrift som har meddelats enligt 3 §, ska han eller hon omedelbart anhållas eller häktas, om det inte är uppenbart att det saknas skäl för detta.

3 kap. En europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige

Förutsättningar för erkännande

1 § En europeisk övervakningsorder ska erkännas om den avser en åtgärd som anges i 2 § och den avser en misstänkt som

1. är stadigvarande bosatt i Sverige, eller
2. arbetar eller studerar i Sverige eller har annan stark anknytning till Sverige.

Vad som sägs i första stycket 2 gäller endast om det med hänsyn till den misstänktes förhållanden och övervakningsorderns innehåll bedöms lämpligt att övervakningsordern följs upp i Sverige.

Om behov av anpassning föreligger enligt 4 § får övervakningsordern erkännas endast om den andra medlemsstatens myndighet inte har invänt mot anpassningen inom tio dagar från det att myndigheten informerades om behovet av anpassning.

2 § En europeisk övervakningsorder får erkännas om den avser övervakningsåtgärder som innebär skyldighet

1. att anmäla byte av bosättning till en myndighet i Sverige,

2. att inte besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden i den stat där övervakningsordern har meddelats eller i Sverige,
3. att stanna kvar på anvisad ort, i tillämpliga fall under angivna tider,
4. att följa beslutade begränsningar av möjligheten att lämna svenskt territorium,
5. att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet, eller
6. att undvika kontakt med vissa särskilt angivna personer som har anknytning till det påstådda brottet.

Hinder mot erkännande

3 § Övervakningsordern får inte erkännas om

1. ett sådant intyg som avses i 7 §, trots att den andra medlemsstatens myndighet har beretts tillfälle att inkomma med komplettering, saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning,
2. det i Sverige har meddelats dom eller åtalsunderlåtelse beträffande den gärning som övervakningsordern grundas på,
3. det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier, eller
4. den gärning som övervakningsordern grundas på har ägt rum innan den misstänkte fyllt femton år.

Anpassning av en övervakningsåtgärd

4 § En övervakningsorder ska anpassas om den omfattar en övervakningsåtgärd som inte motsvarar

1. sådana förbud, föreskrifter eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken, eller
2. förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

Anpassning sker genom att övervakningsåtgärden

1. undantas från erkännande och uppföljning i den del den är oförenlig med sådana förbud, föreskrifter eller villkor som kan meddelas enligt första stycket, eller

2. ersätts med ett förbud, en föreskrift eller ett villkor som kan meddelas med stöd av 25 kap. 1 eller 2 §§ rättegångsbalken.

Ett villkor om elektronisk övervakning ska alltid undantas från erkännande och uppföljning.

Övervakningsåtgärden ska efter anpassningen så långt möjligt motsvara övervakningsåtgärden i övervakningsordern och får inte vara strängare än denna.

Uppföljningsförklaring

5 § Om förutsättningarna för erkännande är uppfyllda och det inte föreligger något hinder mot erkännande, ska beslut om uppföljning av övervakningsordern i Sverige meddelas (uppföljningsförklaring). Uppföljningsförklaringen gäller omedelbart.

Uppföljningsförklaringen ska innehålla uppgift om

1. skyldigheterna för den mot vilken förklaringen gäller,

2. den tid som uppföljningen ska pågå, och

3. hur den mot vilken förklaringen gäller kan överklaga uppföljningsförklaringen.

Förfarandet

6 § Åklagare prövar om en europeisk övervakningsorder ska erkännas och följas upp i Sverige.

7 § En europeisk övervakningsorder ska översändas direkt till behörig åklagare.

Övervakningsordern ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga 1 till rambeslutet.

Övervakningsordern och intyget ska översändas skriftligen genom post, bud eller telefax. Efter överenskommelse i det enskilda fallet får dock översändandet ske på annat sätt.

8 § Det intyg som avses i 7 § ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning, ska åklagaren ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

9 § Åklagaren ska meddela beslut i fråga om uppföljningsförklaring senast tjugo arbetsdagar efter det att övervakningsordern och intyget mottagits. Om det föreligger särskilda skäl, får beslutet meddelas senare.

Beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången. Åklagaren får vid behov översätta intyget och beslutet i fråga om uppföljningsförklaring.

Beslutet ska delges den som övervakningsordern avser.

Uppföljning

10 § Åklagaren ska följa upp en europeisk övervakningsorder i Sverige.

Polismyndighet ska på det sätt som bedöms lämpligt bistå åklagaren vid uppföljningen.

Överklagande

11 § Ett beslut i fråga om uppföljningsförklaring får överklagas av den som övervakningsordern avser.

Överklagandet ska göras till den tingsrätt där åklagaren som prövat frågan om uppföljningsförklaring ska föra talan i brottmål i allmänhet.

Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till åklagaren inom tre veckor från den dag då den som övervakningsordern avser fick del av beslutet i fråga om uppföljningsförklaring.

Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av åklagaren. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska den omständigheten att överklagandet har kommit in till åklagaren först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas, ska åklagaren sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

Rättens prövning

12 § Rättens handläggning ska ske med skyndsamhet.

Om rätten överväger att upphäva en uppföljningsförklaring ska åklagaren ges tillfälle att yttra sig.

Vid rättens prövning gäller i övrigt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Förlängning och ändring av övervakningsordern

13 § Om myndigheten i den andra medlemsstaten begär det ska tiden för uppföljningen i Sverige förlängas.

Om myndigheten i den andra medlemsstaten på annat sätt ändrar övervakningsordern ska uppföljningsförklaringen upphävas och en ny prövning i fråga om uppföljningsförklaring göras. Vid en sådan prövning ska frågor om anknytning enligt 1 § och om hinder för erkännande enligt 3 § inte prövas.

Åklagaren prövar frågor om förlängning och ändring av övervakningsordern. Rätten prövar dock sådana frågor om uppföljningsförklaringen är föremål för rättens prövning.

Upphävande av en uppföljningsförklaring

14 § En uppföljningsförklaring ska upphävas om

1. det framkommer att övervakningsordern inte får erkännas i Sverige,

2. övervakningsordern återkallas,

3. den som övervakningsordern avser misstänks för en överträdelse av övervakningsordern och myndigheten i den andra medlemsstaten trots begäran om detta inte fattar något följdbeslut och inte heller lämnar besked om att uppföljningen ska fortgå,

4. myndigheten i den andra medlemsstaten inte svarar på en begäran om bekräftelse på att uppföljningen fortfarande behövs,

5. den som övervakningsordern avser begärs överlämnad enligt en europeisk arresteringsorder enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller en nordisk arresteringsorder enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, för den gärning som övervakningsordern grundas på, eller

6. övervakningsordern inte längre kan följas upp till följd av att det har inletts andra straffrättsliga förfaranden mot den som övervakningsordern avser.

Åklagaren beslutar om upphävande.

Ett beslut om upphävande enligt första stycket 1 får överklagas av den som övervakningsordern avser. Vid ett sådant överklagande ska 11 och 12 §§ tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

1.2 Förslag till lag om ändring i passlagen (1978:302)

Härigenom föreskrivs att 7 § passlagen (1978:302) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Passansökan <i>skall</i> avslås, om 1. bestämmelserna i 6 § inte har iakttagits och sökanden inte har följt uppmaningen att avhjälpa bristen, 2. ansökan avser pass för barn under arton år och barnets vårdnadshavare inte har lämnat medgivande och det inte finns synnerliga skäl att ändå utfärda pass, 3. sökanden är anhållen, häktad eller underkastad övervakning enligt 24 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken eller reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk, 4. sökanden är efterlyst och <i>skall</i> omhändertas omedelbart vid anträffandet, 5. sökanden genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts till frihetsberövande påföljd, som inte har börjat verkställas, och det finns	Passansökan <i>ska</i> avslås, om 1. bestämmelserna i 6 § inte har iakttagits och sökanden inte har följt uppmaningen att avhjälpa bristen, 2. ansökan avser pass för barn under arton år och barnets vårdnadshavare inte har lämnat medgivande och det inte finns synnerliga skäl att ändå utfärda pass, 3. sökanden är anhållen, häktad eller underkastad övervakning enligt 24 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken eller reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk, 4. sökanden är föremål för en europeisk övervakningsorder enligt 2 kap. 1 § lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder eller är föremål för en uppföljningsförklaring som avser en övervakningsåtgärd enligt 3 kap. 2 § 3–5 samma lag och behörig åklagare inte har lämnat medgivande, 5. sökanden är efterlyst och <i>ska</i> omhändertas omedelbart vid anträffandet, 6. sökanden genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts till frihetsberövande påföljd, som inte har börjat verkställas, och det finns

sannolika skäl att anta att han eller hon har för avsikt att undandra sig verkställigheten,

6. sökanden avtjänar fängelsestraff och den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år och sökanden inte har villkorligt frigivits,

7. sökanden genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,

8. sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller

9. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass eller förbud att utfärda pass för sökanden har meddelats enligt samma lagrum.

sannolika skäl att anta att han eller hon har för avsikt att undandra sig verkställigheten,

7. sökanden avtjänar fängelsestraff och den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år och sökanden inte har villkorligt frigivits,

8. sökanden genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,

9. sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller

10. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass eller förbud att utfärda pass för sökanden har meddelats enligt samma lagrum.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

1.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 2 § lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

Överlämnande får beviljas endast för en gärning som motsvarar brott enligt svensk lag och

1. för vilken, när överlämnandet avser lagföring, enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning en frihetsberövande påföljd i ett år eller mer är föreskrivet, eller

2. för vilken, när överlämnandet avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd, en frihetsberövande påföljd i minst fyra månader har dömts ut.

Om det i arresteringsordern har angetts att en gärning är sådan som finns angiven i bilagan till denna lag och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer, *skall* dock överlämnande beviljas även om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag. Vid överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd som avser en sådan gärning *skall* påföljden

Om det i arresteringsordern har angetts att en gärning är sådan som finns angiven i bilagan till denna lag och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer, *ska* dock överlämnande beviljas även om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag. Vid överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd som avser en sådan gärning *ska* påföljden

vara sådan som anges i första stycket 2.

Om överlämnande beviljas för en gärning som avses i första *eller andra* stycket får överlämnande beviljas även för annan gärning som, utan att vara sådan som anges i första stycket 1 eller 2, motsvarar brott enligt svensk lag.

vara sådan som anges i första stycket 2.

För gärning som legat till grund för en europeisk övervakningsorder enligt lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder som har följts upp i Sverige ska första stycket 1 inte gälla.

Om överlämnande beviljas för en gärning som avses i första, *andra eller tredje* stycket får överlämnande beviljas även för annan gärning som, utan att vara sådan som anges i första stycket 1 eller 2, motsvarar brott enligt svensk lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2015.

1.4 Förslag till förordning om en europeisk övervakningsorder

Regeringen föreskriver följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om tillämpningen av lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder.

2 § De begrepp som används i denna förordning har samma betydelse som i lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder.

3 § Alla underrättelser och allt samråd i samband med erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder i Sverige eller i en annan medlemsstat ska ske mellan åklagare och behörig myndighet eller centralmyndighet i den andra staten.

Underrättelser ska ske skriftligen eller, om det bedöms lämpligt, på annat sätt. Samråd får ske på det sätt som är lämpligast i det enskilda fallet.

2 kap. En europeisk övervakningsorder som utfärdas i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat

Översändande av en övervakningsorder

1 § En övervakningsorder som åklagaren sänder över till en annan medlemsstat för erkännande och uppföljning i den staten ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga 1 till rådets rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt

erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande². Åklagaren ska upprätta intyget.

Åklagaren ska översätta intyget till den andra medlemsstatens språk eller till ett språk som den staten har förklarat att den godtar.

2 § Övervakningsordern och intyget ska sändas över genom post eller bud.

Åklagaren får dock efter överenskommelse med myndigheten i den andra medlemsstaten sända över övervakningsordern och intyget genom telefax, elektronisk post eller på annat sätt.

Samråd och underrättelser

3 § Åklagaren ska inför översändande av en övervakningsorder samråda med myndigheten i den andra medlemsstaten om förutsättningarna för erkännande och uppföljning.

Samrådet enligt första stycket får omfatta informationsutbyte som möjliggör kontroll av den misstänktes identitet och bosättning.

4 § Åklagaren ska i samband med översändande av en övervakningsorder underrätta myndigheten i den andra medlemsstaten om

1. tidsfristen för åtals väckande och konsekvenserna av att åtal inte väcks i tid, och

2. den tid som uppföljningen av övervakningsordern beräknas pågå.

5 § Om myndigheten i den andra medlemsstaten anpassar övervakningsordern ska åklagaren inhämta den misstänktes inställning till anpassningen.

² EUT L 294, 11.11.2009, s. 20 (Celex 32009F0829).

6 § Åklagaren ska samråda med myndigheten i den andra medlemsstaten

1. rörande den risk som den misstänkte kan utgöra för brottsoffer och allmänheten,
2. inför en återkallelse av övervakningsordern,
3. inför ett följdbeslut enligt 2 kap. 8 § lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder, och
4. om myndigheten i den andra medlemsstaten har beslutat att avsluta uppföljningen av övervakningsordern.

7 § Åklagaren ska omedelbart underrätta myndigheten i den andra medlemsstaten om att

1. en anpassning av övervakningsordern godtas,
2. tidsfristen för åtals väckande har förlängts och fortsatt uppföljning av övervakningsordern behövs,
3. övervakningsordern har ändrats enligt 2 kap. 7 § lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder,
4. den misstänkte har begärt rättens prövning av övervakningsordern,
5. medgivande till passansökan har lämnats,
6. ett följdbeslut enligt 2 kap. 9 § lagen om en europeisk övervakningsorder har meddelats, eller
7. något följdbeslut enligt 2 kap. 9 § lagen om en europeisk övervakningsorder inte har meddelats trots en uppmaning från myndigheten i den andra medlemsstaten.

8 § Åklagaren ska i övrigt vid behov samråda med myndigheten i den andra medlemsstaten i frågor som rör uppföljningen av övervakningsordern.

9 § Om den längsta tid för uppföljning av övervakningsordern har löpt ut i den andra medlemsstaten, ska åklagaren vid behov begära förlängning av uppföljningen och ange den ytterligare tid för uppföljning som bedöms behövas.

Återkallelse

- 10 § Åklagaren ska omedelbart återkalla övervakningsordern om
1. det inte längre finns behov av uppföljning i den andra medlemsstaten, eller
 2. den har upphävts.

3 kap. En europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige

Mottagande av en övervakningsorder

1 § Riksåklagaren bestämmer vilka åklagare som är behöriga att erkänna och följa upp en övervakningsorder.

2 § Om en övervakningsorder har sänts till fel myndighet ska den myndigheten vidarebefordra övervakningsordern till åklagaren.

Detsamma gäller andra handlingar som tillhör ett ärende om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder.

Uppföljning av övervakningsordern

- 3 § Åklagaren ska följa upp en övervakningsorder genom att hålla sig underrättad om
1. eventuella misstänkta överträdelser av övervakningsordern,
 2. omständigheter som gör att det i praktiken är omöjligt att fortsätta följa upp övervakningsordern, samt
 3. ändringar av bosättning för den som övervakningsordern avser.

Uppmaning om följdbeslut

4 § Om den som övervakningsordern avser gör sig skyldig till en överträdelse av övervakningsordern och myndigheten i den andra medlemsstaten inte fattar något följdbeslut, trots en underrättelse enligt 9 §, ska åklagaren uppmana myndigheten i den andra medlemsstaten att fatta ett följdbeslut vid erinran om att uppföljningsförklaringen annars kommer att upphävas.

Förfrågan om behovet av fortsatt uppföljning

5 § Åklagaren får begära besked från myndigheten i den andra medlemsstaten om uppföljningen av övervakningsordern fortfarande bedöms nödvändig.

Samråd och underrättelser

6 § Om en övervakningsorder som har översänts till Sverige för erkännande och uppföljning rör en gärning på tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens områden, ska åklagaren samråda med och vid behov inhämta yttrande från Justitiekanslern.

7 § Åklagaren ska samråda med myndigheten i den andra medlemsstaten

1. om intyget till form eller innehåll är bristfälligt,
2. kring frågor om anpassning,
3. innan ett beslut att inte erkänna en övervakningsorder meddelas,
4. om den som övervakningsordern avser ändrar sin stadigvarande bosättning till en annan stat,
5. om passhindersfrågor,
6. innan ett beslut att upphäva en uppföljningsförklaring meddelas, och

7. innan ett beslut att upphäva en uppföljningsförklaring meddelas på grund av att myndigheten i den andra medlemsstaten har ändrat övervakningsordern.

Samrådet enligt första stycket 1 och 2 får omfatta informationsutbyte som möjliggör kontroll av identitet och bosättning för den som övervakningsordern avser.

8 § Åklagaren ska i övrigt vid behov samråda med myndigheten i den andra medlemsstaten i frågor som rör uppföljningen av övervakningsordern.

9 § Åklagaren ska omedelbart underrätta myndigheten i den andra medlemsstaten, om

1. den saknar behörighet att ta emot övervakningsordern,
2. att övervakningsordern har sänts till fel myndighet,
3. att tidsfristen för meddelande av beslut inte kommer att hållas,
4. att ett överlämnande enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder bedöms inte kunna ske,
5. behovet av en anpassning av övervakningsordern,
6. omständigheter som tyder på att det i en annan stat än Sverige har meddelats dom eller åtalsunderlåtelse beträffande den gärning som övervakningsordern grundas på ,
7. ett beslut i fråga om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder,
8. alla misstänkta överträdelser av övervakningsordern och alla andra iakttagelser som skulle kunna leda till ett följdbeslut i den andra medlemsstaten,
9. att det i praktiken är omöjligt att följa upp övervakningsordern,
10. varje ändring av bosättning för den som övervakningsordern avser,
11. att åklagarens beslut i fråga om erkännande och uppföljning har överklagats,

12. åklagarens medgivande till den som övervakningsordern avser att ansöka om pass,

13. att det har inletts andra straffrättsliga förfaranden mot den som övervakningsordern avser, och

14. att en uppföljningsförklaring har upphävts.

Vid underrättelse enligt första stycket 8 ska det standardformulär som återges i bilaga 2 till rambeslutet användas.

10 § Åklagaren ska, om uppföljningsförklaringen är föremål för rättens prövning, omedelbart underrätta rätten om

1. en begäran om förlängning av tiden för uppföljning av övervakningsordern från myndigheten i den andra medlemsstaten,

2. en ändring i övervakningsordern som myndigheten i den andra medlemsstaten har gjort, och

3. ett beslut att upphäva uppföljningsförklaringen.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2015.

1.5 Förslag till förordning om ändring i förundersökningskungörelsen (1947:948)

Regeringen föreskriver att 30 § förundersökningskungörelsen (1947:948) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Har åklagaren sedan åtal väckts beslutat om reseförbud *eller* anmälningsskyldighet, *skall* det anmälas till den domstol där brottmålet är anhängigt.

30 §

Har åklagaren sedan åtal väckts beslutat om reseförbud, anmälningsskyldighet *eller en europeisk övervakningsorder enligt lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder, ska* det anmälas till den domstol där brottmålet är anhängigt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2015.

1.6 Förslag till förordning om ändring i efterlysningkungörelsen (1969:293)

Regeringen föreskriver att 13 a § efterlysningkungörelsen (1969:293) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 a §

Registret över efterlysta personer får även för passhinderundersökning innehålla uppgifter om personer som är underkastade övervakning enligt 24 kap. 4 § rättegångsbalken, reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk eller är ålagda att lämna ifrån sig sitt pass enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) eller för vilka förbud att utfärda pass har meddelats enligt samma lagrum.

För att kunna förebygga och uppdaga överträdelse av kontaktförbud och tillträdesförbud får registret över efter-

Registret över efterlysta personer får även för passhinderundersökning innehålla uppgifter om personer som är underkastade övervakning enligt 24 kap. 4 § rättegångsbalken, reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk, *en europeisk övervakningsorder enligt 2 kap. 1 § lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder eller är föremål för en uppföljningsförklaring som avser en övervakningsåtgärd enligt 3 kap. 2 § 3–5 samma lag* eller om personer som är ålagda att lämna ifrån sig sitt pass enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) eller för vilka förbud att utfärda pass har meddelats enligt samma lagrum.

För att kunna förebygga och uppdaga överträdelse av kontaktförbud och tillträdesförbud får registret över efter-

lysta personer också innehålla uppgifter om personer vilka har meddelats kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller tillträdesförbud enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

lysta personer också innehålla uppgifter om personer vilka har meddelats kontaktförbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller tillträdesförbud enligt lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang. *För att kunna förebygga och uppdaga överträdelser av en europeisk övervakningsorder som följs upp i Sverige får registret också innehålla uppgifter om personer vilka har meddelats uppföljningsförklaring enligt lagen om en europeisk övervakningsorder.*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2015.

1.7 Förslag till förordning om ändring i passförordningen (1979:664)

Regeringen föreskriver att 3, 3 a, 17 och 23 a §§ passförordningen (1979:664) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Passmyndigheten ska pröva om det finns hinder enligt passlagen (1978:302) mot att pass utfärdas för den sökande. När ärendet handläggs av en passmyndighet utom riket, kontrollerar Rikspolisstyrelsen på myndighetens begäran om någon omständighet som avses i 7 § 3-9 eller 10 § passlagen föreligger i fråga om den sökande.

Passmyndigheten ska pröva om det finns hinder enligt passlagen (1978:302) mot att pass utfärdas för den sökande. När ärendet handläggs av en passmyndighet utom riket, kontrollerar Rikspolisstyrelsen på myndighetens begäran om någon omständighet som avses i 7 § 3-10 eller 10 § passlagen föreligger i fråga om den sökande.

Om ett passärende gäller utfärdande av pass för ett barn under arton år utan vårdnadshavares medgivande, ska passmyndigheten inhämta ett yttrande från en sådan kommunal nämnd som fullgör uppgifter inom socialtjänsten. Yttrandet ska inhämtas från den kommun där barnet är folkbokfört eller, om barnet inte är folkbokfört, den kommun som barnet har starkast anknytning till. Ett yttrande behöver dock inte inhämtas, om det är uppenbart att passansökan ska bifallas.

Ett passärende som gäller utfärdande av pass för barn under arton år utan vårdnadshavares medgivande enligt 11 § andra stycket passlagen, ska handläggas skyndsamt av passmyndigheten.

Framkommer vid passhinderundersökningen någon omständighet som föranleder att underrättelse ska lämnas enligt 8 § passlagen, att anmälan ska göras enligt 10 § andra stycket samma

lag eller att annan förberedande åtgärd ska vidtas, ska detta ske skyndsamt. En passmyndighet utom riket kan för ett sådant ändamål få hjälp av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet).

Förekommer skäl till avslag på passansökan enligt 7 § 5 passlagen, ska passmyndigheten inhämta yttrande från Åklagarmyndigheten innan ärendet avgörs.

Förekommer skäl till avslag på passansökan enligt 7 § 6 passlagen, ska passmyndigheten inhämta yttrande från Åklagarmyndigheten innan ärendet avgörs.

3 a §

Om passhinder föreligger enligt 7 § 6, 7 eller 8 passlagen (1978:302) och passmyndigheten överväger att utfärda pass enligt 9 §, *skall* myndigheten inhämta yttrande samt de upplysningar som kan vara av betydelse för frågans bedömning från den myndighet som avses i 21 § passlagen eller, i fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning, från berörd chefsöverläkare.

För den som genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning *skall* passmyndigheten även inhämta beslut i fråga om tillstånd att under viss del av vårdtiden vistas utanför sjukvårdsinrättningens område enligt 10 § första stycket lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

Om passhinder föreligger enligt 7 § 7, 8 eller 9 passlagen (1978:302) och passmyndigheten överväger att utfärda pass enligt 9 §, *ska* myndigheten inhämta yttrande samt de upplysningar som kan vara av betydelse för frågans bedömning från den myndighet som avses i 21 § passlagen eller, i fråga om den som genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning, från berörd chefsöverläkare.

För den som genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning *ska* passmyndigheten även inhämta beslut i fråga om tillstånd att under viss del av vårdtiden vistas utanför sjukvårdsinrättningens område enligt 10 § första stycket lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård.

17 §

Tjänstepass och diplomatpass får utfärdas endast av chefen för Utrikesdepartementet eller den han eller hon bemyndigar till det. Vad som föreskrivs i 18-22, 24, 25 och 27 §§ gäller inte ett sådant pass.

I ärenden om tjänstepass och diplomatpass får en kontroll göras av om det föreligger sådant hinder som avses i 7 § 3-9 passlagen (1978:302) mot att utfärda pass för den sökande. Rikspolisstyrelsen utför en sådan kontroll på begäran av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet).

I ärenden om tjänstepass och diplomatpass får en kontroll göras av om det föreligger sådant hinder som avses i 7 § 3-10 passlagen (1978:302) mot att utfärda pass för den sökande. Rikspolisstyrelsen utför en sådan kontroll på begäran av Regeringskansliet (Utrikesdepartementet).

23 a §

När en domstol eller en åklagare meddelar beslut om reseförbud eller anmälnings-skyldighet enligt 25 kap. 1 § rättegångsbalken eller häver ett sådant beslut, *skall* avskrift av beslutet genast sändas till polismyndigheten. Denna *skall* också genast underrättas när *reseförbudet eller anmälnings-skyldigheten* upphör i anledning av anhållande eller häktning.

När en domstol eller en åklagare meddelar beslut om reseförbud eller anmälnings-skyldighet enligt 25 kap. 1 § rättegångsbalken *eller om en europeisk övervakningsorder enligt lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder* eller häver ett sådant beslut, *ska* avskrift av beslutet genast sändas till polismyndigheten. Denna *ska* också genast underrättas när *dessa beslut* upphör i anledning av anhållande eller häktning. *Detsamma gäller när åklagare meddelar en uppföljningsförklaring enligt lagen om en europeisk övervakningsorder.*

Har en domstol i samband med dom meddelat beslut om reseförbud eller anmälnings-skyldighet enligt 25 kap. 1 § rättegångsbalken eller förordnat att en sådan åtgärd *skall* bestå, *skall* domstolen även lämna uppgift till polismyndig-heten när domen vunnit laga kraft.

Har en domstol i samband med dom meddelat beslut om reseförbud eller anmälnings-skyldighet enligt 25 kap. 1 § rättegångsbalken *eller om en europeisk övervakningsorder enligt lagen om en europeisk övervakningsorder* eller förordnat att en sådan åtgärd *ska* bestå, *ska* domstolen även lämna uppgift till polismyndig-heten när domen vunnit laga kraft.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2015.

1.8 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2003:1189) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

Regeringen föreskriver att 3 § förordningen (2003:1189) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

En svensk arresteringsorder för lagföring utfärdas av åklagare. Riksåklagaren bestämmer vilka åklagare som är behöriga att utfärda en svensk arresteringsorder.

En arresteringsorder får utfärdas för brott, för vilket den eftersökte är häktad på sannolika skäl misstänkt för brottet och för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller mer.

En arresteringsorder får utfärdas för brott, för vilket den eftersökte är häktad på sannolika skäl misstänkt för brottet och för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller mer. *För gärning som legat till grund för en europeisk övervakningsorder som har följts upp i en annan medlemsstat i Europeiska unionen får en arresteringsorder utfärdas även om det för gärningen inte är föreskrivet fängelse i ett år eller mer.*

En arresteringsorder som utfärdas för brott som avses i andra stycket får uppta också andra brott som den eftersökte misstänkts för (accessoriskt överlämnande).

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2015.

2 Ärendet

Hösten 2006 lade Europeiska gemenskapernas kommission fram ett förslag till rambeslut om en europeisk övervakningsorder. Den 16 september 2009 godkände riksdagen utkastet till rambeslut (prop. 2008/09:192, bet. 2008/09:JuU29, rskr. 2009/10:1).

Den 23 oktober 2009 antog rådet för rättsliga och inrikes frågor rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande (i fortsättningen rambeslutet om en europeisk övervakningsorder). Rambeslutet är publicerat i Europeiska unionens officiella tidning (EUT L 294, 11.11.2009, s. 20) och finns i svensk lydelse som *bilaga 1*. Rambeslutet trädde i kraft den 1 december 2009 och ska vara genomfört senast den 1 december 2012.

I promemorian övervägs behovet av författningsbestämmelser för att genomföra rambeslutet i svensk rätt.

3 Bakgrund

3.1 Internationellt straffrättsligt samarbete

Med internationellt rättsligt samarbete avses olika former av samarbete i rättsliga frågor mellan stater. Straffrättsligt samarbete innebär att stater bistår varandra med åtgärder avseende utredning av, och lagföring för, brott samt verkställighet av domar och slutliga beslut. Samarbetet mellan staterna har utvecklats till att omfatta bl.a. utlämning för brott, överförande av lagföring, överförande av straffverkställighet och rättslig hjälp i brottmål. Rättslig hjälp är sådant bistånd en myndighet i en stat kan ge en myndighet i en annan stat i en pågående brottsutredning, t.ex. förhör under förundersökningen, bevisupptagning vid domstol, beslag, husrannsakan eller hemlig teleavlyssning.

Det internationella straffrättsliga samarbetet grundar sig huvudsakligen på internationella konventioner och avtal som förhandlats fram inom Europarådet och FN. Under senare år har dock utvecklingen av samarbetet för Sveriges del främst skett inom EU.

Traditionellt sett innebär straffrättsligt samarbete att den ena staten ansöker om hjälp med en viss åtgärd hos en annan stat. Den sistnämnda staten beslutar om åtgärden ska vidtas och verkställer åtgärden enligt den statens bestämmelser. Inom EU pågår sedan år 1999 ett arbete med att ersätta den traditionella formen av straffrättsligt samarbete med ett samarbete baserat på principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål. Ömsesidigt erkännande innebär att medlemsstaterna inte ska ifrågasätta varandras domar och beslut utan i stället

direkt verkställa dem trots vissa olikheter i medlemsstaternas materiella och processuella reglering. Genom att erkänna och verkställa domar och beslut utan någon ytterligare prövning än av vissa särskilt uppställda vägransgrunder blir förfarandet enklare, snabbare och effektivare.

Rådets rambeslut från 2003 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna var den första rättsakten om straffrättsligt samarbete som bygger på principen om ömsesidigt erkännande (2002/584/RIF). Därefter har en rad andra rambeslut antagits på detta område. När det gäller samarbete om överförande och verkställighet av straffrättsliga påföljder och beslut om särskild rättsverkan av brott finns det rambeslut om verkställighet av bötesstraff (2005/214/RIF), verkställighet av beslut om förverkande (2006/783/RIF), överförande av frihetsberövande påföljder (2008/909/RIF) samt övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder (2008/947/RIF). Dessa rambeslut har ändrats såvitt avser förutsättningarna för att erkänna och verkställa beslut som meddelats i en persons utemål genom rambeslutet om verkställighet av utemålsdomar (2009/299/RIF). Beträffande samarbete på det förberedande stadiet i brottmål finns det rambeslut om verkställighet av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial (2003/577/RIF) och om en europeisk bevisinhämtningsorder (2008/978/RIF).

Rambesluten om en europeisk arresteringsorder (prop. 2003/04:7), om verkställighet av beslut om frysning av egendom eller bevismaterial (prop. 2004/05:115), om verkställighet av bötesstraff (prop. 2008/09:218) och om verkställighet av beslut om förverkande (prop. 2010/11:43) har genomförts i svensk rätt. Arbete pågår med att genomföra övriga rambeslut.

3.2 Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder

Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder är ett led i det fortgående arbetet inom EU med att förbättra samarbetet på det straffrättsliga området och bygger på principen om ömsesidigt erkännande av domar och beslut i brottmål. Ömsesidigt erkännande av övervakningsåtgärder fanns med i åtgärdsprogrammet för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av straffrättsliga förfaranden från Europeiska rådets möte i Tammerfors 1999 (beaktandesats 2). Rambeslutet gör det möjligt att från en medlemsstat överföra ett icke frihetsberövande straffprocessuellt tvångsmedel mot en brottsmisstänkt person för uppföljning i en annan medlemsstat i avvaktan på rättegång (artikel 1). I rambeslutet definieras dessa straffprocessuella tvångsmedel som övervakningsåtgärder (artikel 4). Syftet med rambeslutet är att säkerställa en effektiv lagföring i brottmål och förbättra förutsättningarna för att välja icke frihetsberövande åtgärder i straffrättsliga förfaranden mot personer som saknar hemvist i den medlemsstat där rättegången äger rum (artikel 2). Rambeslutet ska stärka den enskildes rätt till frihet och presumptionen om den anklagades oskuld (beaktandesats 4). Även skyddet för brottsoffer och allmänheten ska förbättras (artikel 2).

Rambeslutets tillämpningsområde omfattar verkställbara beslut som fattats i samband med ett straffrättsligt förfarande med innebörd att en fysisk person ska omfattas av en eller flera övervakningsåtgärder som alternativ till ett tillfälligt frihetsberövande (artikel 4). Med övervakningsåtgärder avses en skyldighet för den misstänkte

- att meddela den behöriga myndigheten i den verkställande staten varje byte av bosättning,
- att inte besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden i den utfärdande eller verkställande staten,
- att stanna kvar på anvisad ort, i tillämpliga fall under angivna tider,

- att efterleva begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium,
- att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet, och
- att undvika kontakt med vissa personer med anknytning till det eller de påstådda brotten (artikel 8.1).

Den verkställande staten är skyldig att följa upp dessa övervakningsåtgärder. Medlemsstaterna får åta sig att följa upp även andra typer av övervakningsåtgärder (artikel 8.2).

Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten kan översända ett beslut om övervakningsåtgärder till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där personen är lagligen och stadigvarande bosatt, om personen, efter att ha underrättats om de berörda åtgärderna, samtycker till att återvända till den staten (artikel 9). Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska erkänna det översända beslutet och utan dröjsmål vidta alla åtgärder som krävs för att kunna följa upp de skyldigheter som är aktuella, om inte något skäl för att vägra erkännande åberopas (artikel 12). En av vägransgrunderna är om ett erkännande skulle stå i strid mot principen *ne bis in idem*, dvs. inte två gånger i samma sak (artikel 15).

Om övervakningsåtgärderna till sin art är oförenliga med lagstiftningen i den verkställande staten får den behöriga myndigheten i den staten anpassa dem till sådana typer av övervakningsåtgärder som tillämpas enligt den statens lagstiftning för likvärdiga brott (artikel 13).

För uppföljning av övervakningsåtgärderna ska den verkställande statens lagstiftning tillämpas (artikel 16). Det är dock den behöriga myndigheten i den utfärdande staten som är behörig att fatta följdbeslut, bl.a. om förlängning eller ändring av åtgärderna (artikel 18).

Om den berörda personen missköter sig och den behöriga myndigheten i den utfärdande staten utfärdar en europeisk arresteringsorder eller fattar annat beslut med samma rättsverkan ska övervakningen i den verkställande staten avslutas och han

eller hon överlämnas i enlighet med rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (artikel 21).

3.3 Gällande svenska regler

Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder behandlar överförande av ett icke frihetsberövande straffprocessuellt tvångsmedel riktat mot en brottsmisstänkt person för uppföljning i avvaktan på rättegång. Det kan bli fråga om dels att överföra inhemska icke frihetsberövande tvångsmedel till en annan medlemsstat, dels att erkänna och följa upp en annan medlemsstats beslut om tvångsåtgärder, oavsett om dessa är att betrakta som icke frihetsberövande straffprocessuella tvångsmedel enligt inhemsk lagstiftning eller inte.

3.3.1 Vissa straffprocessuella tvångsmedel

Häktning och *anhållande* är frihetsberövande straffprocessuella tvångsmedel. Grundförutsättningarna för användning av dessa tvångsmedel är att det finns en misstanke om brott (sannolika skäl eller skäligen misstänkt) och risk för avvikande eller risk för försvårande av utredningen eller risk för fortsatt brottslighet (24 kap. 1–3 och 6 §§ RB). Vid misstanke om mycket grova brott gäller en presumtion för häktning. Vid beslut om häktning och anhållande gäller en proportionalitetsprincip, dvs. en avvägning ska göras mellan skälen för åtgärden och det intrång eller men som åtgärden innebär för den misstänkte.

Om det på grund av den misstänktes ålder, hälsotillstånd eller liknande omständighet kan befaras att häktning skulle medföra allvarligt men, får häktning ske endast om det är uppenbart att betryggande övervakning inte kan ordnas (24 kap. 4 § RB). En sådan s.k. *övervakning i stället för häktning* får anordnas i den misstänktes hem och förenas med skyldighet att t.ex. på vissa

tider vara tillgänglig i bostaden (26–28 §§ förundersökningskungörelsen [1997:948]).

I svensk rätt utgör *reseförbud* och *anmälningsskyldighet* icke frihetsberövande straffprocessuella tvångsmedel (25 kap. 1 § RB). Om någon är skäligen misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa och det finns en risk för avvikande men i övrigt inte anledning till anhållande eller häktning, får, om det är tillräckligt, i stället den misstänkte förbjudas att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort (reseförbud) eller föreskrivas att anmäla sig hos anvisad polismyndighet (anmälningsskyldighet).

Om det finns en risk för avvikande från landet får reseförbud eller anmälningsskyldighet beslutas oberoende av brottets beskaffenhet. Finns det skäl till häktning eller anhållande, men kan det antas att syftet därmed kan tillgodoses genom reseförbud eller anmälningsskyldighet, får beslut härom meddelas även där det finns risk för försvårande av utredningen eller risk för fortsatt brottslighet. Även vid beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet ska proportionalitetsprincipen tillämpas. Vid misstanke om mycket grova brott kan reseförbud eller anmälningsskyldighet inte ersätta häktning (prop. 1980/81:201 s. 31 och 44).

Reseförbud innebär ett förbud för den misstänkte att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort.

I samband med reseförbud eller anmälningsskyldighet får det uppställas villkor som behövs för övervakningen, t.ex. att den misstänkte på vissa tider ska vara tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats (25 kap. 2 § RB).

Ett beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet ska innehålla uppgift om det brott misstanken avser, den ort där den misstänkte ska uppehålla sig och vad han eller hon i övrigt har att iaktta (25 kap. 4 § RB). Om skyldigheterna enligt beslutet inte efterlevs ska den misstänkte normalt sett anhållas eller häktas (25 kap. 9 § RB). Beslutet om reseförbud eller anmälningsskyldighet, som ska delges den misstänkte, ska upplysa om konsekvenserna av att inte följa de föreskrivna villkoren.

När ett beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelas av rätten ska tid för åtals väckande sättas ut, om åtal inte redan väckts (25 kap. 6 § första stycket RB). Om det är åklagaren som meddelar beslutet ska åtal väckas inom en månad.

Normalt sett beslutar rätten i frågor om upphävande av reseförbud eller anmälningsskyldighet (25 kap. 7 § RB). Rätten får dock överlåta till åklagaren att besluta om tillfälliga undantag från de villkor som uppställts för tvångsmedlet. Döms den misstänkte för brottet ska rätten pröva om tvångsmedlet ska bestå till dess att domen vinner laga kraft.

Det finns andra typer av tvångsmedelsbeslut, bl.a. husrannsakan och kroppsbesiktning, som inte redovisas här.

3.3.2 Straffsanktionerade förbud

Utöver de icke frihetsberövande straffprocessuella tvångsmedel som utgör alternativ till frihetsberövande åtgärder i avvaktan på rättegång finns i svensk rätt vissa straffsanktionerade förbud som uppvisar likheter med några av de övervakningsåtgärder som räknas upp i rambeslutet.

Kontaktförbud

Förbud för en person att besöka eller på annat sätt ta kontakt med eller följa efter en annan person (*kontaktförbud*) får meddelas om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den mot vilken förbudet avses gälla kommer att begå brott mot, förfölja eller på annat sätt allvarligt trakassera den som förbudet avser att skydda (lagen [1988:688] om kontaktförbud).

Ett kontaktförbud får också avse förbud att uppehålla sig i en bostad som brukas gemensamt med en annan person (*kontaktförbud avseende gemensam bostad*) om det på grund av särskilda omständigheter finns en påtaglig risk för att den mot vilken för-

budet avses gälla kommer att begå brott mot en sammanboendes liv, hälsa, frihet eller frid. Regeringen har föreslagit att det inte längre ska krävas att risken för brott är påtaglig för att ett kontaktförbud avseende gemensam bostad ska kunna meddelas (prop. 2012/13:186, Ökade möjligheter att förebygga våld i nära relationer).

Om det kan antas att ett kontaktförbud inte är tillräckligt, får förbudet utvidgas till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (*utvidgat kontaktförbud*). Den som har överträtt ett utvidgat kontaktförbud får meddelas förbud att uppehålla sig inom ett större område (*särskilt utvidgat kontaktförbud*). Ett särskilt utvidgat kontaktförbud ska som regel förenas med villkor om elektronisk övervakning. Den mot vilken förbudet gäller är skyldig att medverka till den elektroniska övervakningen.

Ett kontaktförbud får normalt meddelas för högst ett år och förlängas med högst ett år i taget. Frågor om kontaktförbud prövas av allmän åklagare på begäran av den som förbudet avses skydda eller när det annars finns anledning till det. Åklagarens beslut ska på begäran av den som har ålagts kontaktförbud eller den som förbudet avses skydda prövas av tingsrätten. Vid avgörande av saken ska rätten ha brottmålssammansättning. Är den mot vilken förbudet avses gälla misstänkt för brott som har betydelse för prövning av frågan om kontaktförbudet får beslutet prövas i mål om åtal för brottet.

Den som bryter mot ett kontaktförbud döms för överträdelse av kontaktförbud till böter eller fängelse i högst ett år. I ringa fall ska inte dömas till ansvar. Den som har meddelats ett särskilt utvidgat kontaktförbud med villkor om elektronisk övervakning och som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet hindrar att den elektroniska övervakningen kommer till stånd eller kan fortgå döms för hindrande av elektronisk övervakning till böter eller fängelse i högst ett år.

Genom direktivet om den europeiska skyddsordern respektive förordningen om ömsesidigt erkännande av civilrättsliga

skyddsåtgärder kan den som ett kontaktförbud avser att skydda få kontaktförbudet erkänt och verkställt i en annan medlemsstat om personen vill bosätta sig eller uppehålla sig i den andra staten (direktiv 2011/99/EU av den 13 december 2011 om den europeiska skyddsordern och förordning nr 606/2013 av den 12 juni 2013 om ömsesidigt erkännande av skyddsåtgärder i civilrättsliga frågor). Dessa rättsakter medger även att ett kontaktförbud som meddelats i en annan medlemsstat, under vissa förutsättningar, ska erkännas och verkställas i Sverige. En utredare har fått i uppdrag att lämna förslag på hur direktivet ska genomföras i svensk rätt (Ju2012:K).

Tillträdesförbud

Om det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att en person kommer att begå brott under idrottsarrangemang, och brottet är ägnat att störa ordningen eller säkerheten där, får personen meddelas ett *tillträdesförbud* (lagen [2005:321] om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang).

Ett tillträdesförbud innebär att en person förbjuds att tillträda och vistas på en inhägnad plats som huvudsakligen är avsedd för idrottsutövning när idrottsarrangemang anordnas på platsen av en idrottsorganisation. Tillträdesförbud får inte avse den som är under 15 år. Tillträdesförbud gäller för viss tid, högst ett år, och får förlängas med högst ett år i taget. Regeringen behandlar för närvarande frågan om att förlänga den längsta tid ett tillträdesförbud får bestämmas till och avser att inom kort lämna ett förslag till riksdagen.

Allmän åklagare prövar frågor om tillträdesförbud på ansökan av vissa idrottsorganisationer eller efter anmälan av en polismyndighet. Om ett beslut om tillträdesförbud gått en part emot ska tingsrätten på begäran av parten pröva åklagarens beslut. Är den mot vilken tillträdesförbudet avses gälla misstänkt för brott som har betydelse för prövningen får beslutet prövas i mål om åtal rörande brottet.

Den som bryter mot ett tillträdesförbud döms för överträdelse av tillträdesförbud till böter eller fängelse i högst sex månader.

Näringsförbud

Om det är påkallat från allmän synpunkt ska den som i egenskap av enskild näringsidkare grovt åsidosatt vad som ålegat honom i näringsverksamhet och därvid gjort sig skyldig till brottslighet som inte är ringa meddelas *näringsförbud* (lagen [1986:436] om näringsförbud). Näringsförbud får också meddelas en enskild näringsidkare i andra situationer, bl.a. om denne i avsevärd omfattning underlåtit att betala skatt. Den som är underkastad näringsförbud får inte driva näringsverksamhet eller utöva den formella eller informella ledningen av ett företag. Näringsförbud meddelas för viss tid, lägst tre och högst tio år.

Talan om näringsförbud i samband med brott förs av åklagare vid tingsrätt. Åklagare och konkurrensverket får också ansöka särskilt om näringsförbud i vissa fall. Är det uppenbart att grund för näringsförbud föreligger, får rätten meddela ett tillfälligt näringsförbud.

Den som överträder ett näringsförbud döms till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall

Den som lämnar juridiskt eller ekonomiskt biträde och därvid gör sig skyldig till brott som inte är ringa får meddelas förbud att lämna sådant biträde (lagen [1985:354] om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall). Lagen är tillämplig på olika slag av ekonomisk eller juridisk rådgivning, bl.a. revision, finansiering, värdering och deklaration.

Förbud får meddelas för en tid av högst tio år. Talan förs av åklagare vid tingsrätt. Den som överträder ett meddelat förbud döms till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

4 Europeisk övervakningsorder

4.1 En ny lag införs

Förslag: En lag om en europeisk övervakningsorder införs.

Skälen för förslaget

Finns det behov av nya bestämmelser?

Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder föreskriver att uppföljningen av ett icke frihetsberövande straffprocessuellt tvångsmedel, som vidtagits mot en brottsmisstänkt person i avvaktan på rättegång, ska kunna överföras från en medlemsstat till en annan.

I svensk rätt saknas bestämmelser om överförande av övervakningsåtgärder, som kan vidtas som tvångsmedel mot en misstänkt i avvaktan på att en brottsutredning slutförs eller på att dom meddelas, till en annan stat. Det finns inte heller några bestämmelser som möjliggör uppföljning av ett utländskt beslut om sådana övervakningsåtgärder. Ett genomförande av rambeslutet i svensk rätt kräver således att nya bestämmelser införs.

Det primära lagområdet, dvs. det område där föreskrifter ska meddelas av riksdagen genom lag, omfattar bl.a. offentligrättsliga föreskrifter som är betungande för enskilda. Föreskrifterna i rambeslutet gäller uppföljning av straffprocessuella tvångsmedel gentemot enskilda. Ett genomförande av dessa föreskrifter i svensk rätt bör därför huvudsakligen ske i lag.

Kan bestämmelserna föras in i det befintliga regelverket?

Det finns anledning att överväga om de nya bestämmelserna kan föras in i det befintliga regelverket om internationellt rättsligt samarbete. Regelverket är uppdelat i olika författningar med utgångspunkt i bl.a. formen av samarbete, t.ex. lagen (1957:668) om utlämning för brott och lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Det finns också lagar som är tillämpliga på särskilda former av samarbete mellan EU:s medlemsstater, t.ex. lagen (2005:500) om erkännande och verkställighet inom Europeiska unionen av frysningensbeslut (i fortsättningen frysningenslagen).

Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder syftar till att reglera hur medlemsstaterna ska bistå varandra med åtgärder för att säkerställa att lagföring för brott kan ske. Samarbetet rör dock en annan situation än den som är aktuell vid utlämnande för lagföring och inte heller är det fråga om att reglera någon överföring av lagföring mellan staterna. Den utfärdande staten kan visserligen ha intresse av att få rättslig hjälp i den brottsutredning som ska leda fram till aktuell lagföring, men frågor om rättslig hjälp ligger utanför det samarbete som rambeslutet reglerar.

I samband med utlämnande eller överlämnande till en annan stat kan icke frihetsberövande tvångsmedel användas (bl.a. 4 kap. 5 § lagen [2003:1156] om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, i fortsättningen arresteringsorderlagen). Tvångsmedlen används i dessa situationer som ett led i överförandet av den brottsmisstänkte till den stat där lagföring ska ske. Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder syftar dock till att möjliggöra att den brottsmisstänkte kan återvända till sin bosättningsstat i avvaktan på rättegång.

Vissa av de övervakningsåtgärder som rambeslutet omfattar, t.ex. skyldighet att genomgå behandling mot missbruk, kan vara att betrakta som påföljder och därför komma i fråga vid överförande av verkställighet av påföljd (bl.a. lagen [1978:801] om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet). Ram-

beslutet om en europeisk övervakningsorder avser dock övervakningsåtgärder i avvaktan på rättegång, dvs. innan dom har meddelats.

Sammanfattningsvis kan därför rambeslutet svårigen inordnas under någon av de samarbetsformer som regleras i gällande svensk rätt och hör därmed inte hemma i någon av lagarna om internationellt straffrättsligt samarbete. Vid genomförande av andra inom EU antagna rambeslut om straffrättsligt samarbete baserade på principen om ömsesidigt erkännande har de nya formerna av rättsligt samarbete införts i separata lagar. De bestämmelser som genomför rambeslutet om en europeisk övervakningsorder bör därför införas i en ny lag.

Lagen beslutas med kvalificerad majoritet

Den nu föreslagna lagen innebär att en förvaltningsuppgift som innefattar myndighetsutövning mot enskild överlåts till en annan stat. Den föreslagna lagen behöver därför beslutas med kvalificerad majoritet i riksdagen (10 kap. 8 § regeringsformen).

4.2 Tillämpningsområdet

Förslag: Med en europeisk övervakningsorder ska avses ett verkställbart rättsligt avgörande, utfärdat i samband med ett pågående straffrättsligt förfarande, som innebär att den som är föremål för förfarandet ska omfattas av övervakningsåtgärder.

Den nya lagen ska gälla dels för en övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat i EU, dels för en övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige.

Skälen för förslaget: Rambeslutets tillämpningsområde bestäms av föreskrifterna om rambeslutets innehåll (artikel 1) och av definitionerna av vissa centrala begrepp (artikel 4).

Rambeslutet fastställer regler enligt vilka medlemsstaterna ska a) erkänna beslut om övervakningsåtgärder som har utfärdats i en annan medlemsstat som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande, b) följa upp sådana övervakningsåtgärder och c) överlämna berörd person till den andra medlemsstaten om övervakningsåtgärderna åsidosätts (artikel 1). Beslut om övervakningsåtgärd definieras som ett verkställbart beslut – som fattats i samband med ett straffrättsligt förfarande av en behörig myndighet i den utfärdande staten i enlighet med dess nationella lagstiftning och förfaranden – enligt vilket en fysisk person ska omfattas av en eller flera övervakningsåtgärder som alternativ till tillfälligt frihetsberövande (artikel 4.a). Det behövs därför regler om erkännande och uppföljning i Sverige av beslut om övervakningsåtgärder som meddelats i en annan medlemsstat.

Rambeslutet förpliktar inte medlemsstaterna att fastställa regler för att besluta om sådana övervakningsåtgärder som rambeslutet avser och överföra dessa till en annan medlemsstat för erkännande och uppföljning. Det är svårt att på förhand uttala sig om svenska myndigheters behov av att kunna besluta om sådana övervakningsåtgärder. Rambeslutet syftar till att skapa ett alternativ till tillfälliga frihetsberövanden eller oövervakad rörelsefrihet och därmed främja användningen av icke frihetsberövande åtgärder mot misstänkta som inte är bosatta i den stat där förfarandena pågår, samtidigt som det säkerställs att dessa kommer att kunna ställas inför rätta (artikel 2). Sverige bör medverka till att förverkliga detta syfte. Det behövs därför regler för inhemska beslut om övervakningsåtgärder och överförande av dessa till en annan medlemsstat för erkännande och uppföljning.

Den lag som ska genomföra rambeslutet bör därför gälla för dels beslut om övervakningsåtgärder i Sverige som ska erkännas och följas upp av en annan medlemsstat, dels erkännande och

uppföljning i Sverige av beslut om övervakningsåtgärder som meddelats i en annan medlemsstat.

Den nya lagen bör innehålla en definition av de beslut om övervakningsåtgärder som lagen ska omfatta. Begreppet övervakningsåtgärder är varken entydigt eller sedan tidigare vedertaget. Begreppet förekommer i en europarådskonvention om övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer (SÖ 1979:4) och i ett EU-rambeslut om övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder (2008/947/RIF). Ett nytt begrepp bör därför införas för att avgränsa lagens tillämpningsområde till sådana övervakningsåtgärder som avses i rambeslutet. Ett sådant beslut om övervakningsåtgärder som ska omfattas av lagen bör betecknas europeisk övervakningsorder.

Det nya begreppet bör nära ansluta till rambeslutets definition av beslut om övervakningsåtgärder (artikel 4.a). En europeisk övervakningsorder bör således avse ett verkställbart rättsligt avgörande, utfärdat i samband med ett pågående straffrättsligt förfarande, som innebär att den som är föremål för förfarandet ska övervakas.

4.3 En europeisk övervakningsorder som utfärdas i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat

4.3.1 Övervakningsåtgärder som ska kunna överföras

Förslag: Ett nytt slags tvångsmedelsbeslut, europeisk övervakningsorder, införs. En europeisk övervakningsorder ska utgöra ett beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet som ska översändas för erkännande och uppföljning i en annan medlemsstat i EU.

Skälen för förslaget

Vilka övervakningsåtgärder bör kunna överföras?

Rambeslutet och den föreslagna lagen gäller för beslut om åtgärd, utfärdad i samband med handläggningen av ett straffrättsligt förfarande, som innebär att den som är föremål för förfarandet ska övervakas i stället för att tillfälligt frihetsberövas. Det handlar således om övervakningsåtgärder som straffprocessuella tvångsmedel.

Reseförbud och anmälningsskyldighet är de enda straffprocessuella tvångsmedlen i svensk rätt som utgör alternativ till tillfälligt frihetsberövande. Reseförbud, som innebär förbud för den misstänkte att lämna anvisad vistelseort, och anmälningsskyldighet, som innebär att den misstänkte på vissa tider ska anmäla sig hos anvisad polismyndighet, kan också hänföras till sådana övervakningsåtgärder som medlemsstaterna är skyldiga att erkänna och följa upp (artikel 8.1 punkterna c, d och e).

På 1980-talet utvidgades möjligheten att besluta om reseförbud och anmälningsskyldighet (prop. 1980/81:201). Sedan dess har s.k. övervakning i stället för häktning enligt 24 kap. 4 § rättegångsbalken (se avsnitt 3.3) tillämpats sällan. Med hänsyn till den begränsade användningen av sådan övervakning lämpar den sig inte för att överföras till en annan medlemsstat.

I rambeslutet listas även en rad övervakningsåtgärder, bl.a. förbud att besöka vissa platser och att ta kontakt med vissa personer, som liknar vissa av våra straffsanktionerade förbud, bl.a. tillträdesförbud och kontaktförbud (se avsnitt 3.3). Dessa förbud syftar emellertid inte enligt svensk rätt till att säkerställa lagföring, vilket utgör en av rambeslutets målsättningar (artikel 2.1.a). Våra straffsanktionerade förbud bör därför inte överföras till en annan medlemsstat.

Sammanfattningsvis bör de övervakningsåtgärder som ska kunna överföras från Sverige till en annan medlemsstat endast omfatta reseförbud och anmälningsskyldighet.

Behöver ett nytt slags tvångsmedelsbeslut tillskapas?

Det finns i vart fall två tänkbara modeller för överförande av svenska straffprocessuella tvångsmedelsbeslut för uppföljning i en annan EU-stat. En modell innebär att överförandet av beslutet grundar sig på ett befintligt nationellt tvångsmedel. Den modellen gäller för överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. För att kunna utfärda en svensk arresteringsorder för lagföring krävs att den eftersökte är häktad (4 § förordningen [2003:1178] om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

En annan modell innebär att överförandet grundar sig på ett för ändamålet tillskapat nationellt tvångsmedel. Den modellen gäller för s.k. frysningsbeslut (2 kap. frysninglagen). Skälet till att det infördes ett särskilt frysningsbeslut var att det närmast motsvarande nationella tvångsmedelsbeslutet (beslag) inte var tillämpligt för sådana situationer som rambeslutet behandlade (prop. 2004/05:115 s. 33 och 34).

Reseförbud innebär förbud för den misstänkte att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort. Enligt förarbetsuttalanden kan vistelseort vara den misstänktes hemort, arbetsort eller annan ort som är lämplig med hänsyn till behovet av att ha den misstänkte tillgänglig vid utredningen eller att kunna övervaka denne (NJA II 1943 s. 345). Reseförbud kan inte användas för att framtvunga den misstänktes förflyttning till en viss vistelseort. Av kontrollskäl bör inte vistelseorten bestämmas till en ort utomlands (JO 1967 s. 67 och JO 1976/77 s. 108). Det saknas också möjlighet att meddela anmälningsskyldighet med skyldighet att anmäla sig hos en myndighet i en annan stat.

Mot denna bakgrund är det inte möjligt att överföra de redan befintliga nationella besluten om reseförbud och anmälningsskyldighet för erkännande och uppföljning i en annan EU-stat. Ett nytt slags tvångsmedelsbeslut, en europeisk övervakningsorder, som kan ligga till grund för överförande till en annan medlemsstat behöver därför tillskapas.

4.3.2 Förutsättningar för en europeisk övervakningsorder

Förslag: De grundläggande förutsättningarna som gäller för reseförbud och anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § rättegångsbalken ska gälla för en europeisk övervakningsorder. Vidare ska krävas att den misstänkte är stadigvarande bosatt i, eller har annan stark anknytning till, en annan medlemsstat i EU samt att han eller hon samtycker till att övervakningsordern meddelas och följs upp i den andra staten.

Skälen för förslaget

Allmänt om förutsättningar för en övervakningsorder

I det internationella straffrättsliga samarbetet är det en utgångspunkt att samma regler bör gälla nationellt och internationellt. Samma grundläggande förutsättningar som gäller för reseförbud och anmälningsskyldighet bör därför gälla för beslut om en europeisk övervakningsorder.

För det första ska således den berörda personen vara skäligen misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa. I detta sammanhang bör beaktas att rambeslutet omfattar situationer både när personen är misstänkt under förundersökning och efter att personen har åtalats och är tilltalad i ett pågående brottmål (beaktandesatserna 3 och 4). För det andra ska det med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller någon annan omständighet finnas risk för avvikande, risk för försvårande av utredningen eller risk för fortsatt brottslighet. En ytterligare förutsättning ska vara att skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som den innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse.

Därtill kommer de särskilda omständigheter som enligt rambeslutet ska vara uppfyllda. Ett beslut om övervakningsåtgärder får översändas till den medlemsstat där den berörde personen är lagligt och stadigvarande bosatt, om personen samtycker till att återvända till den staten (artikel 9.1). Beslutet får också översän-

das till en annan medlemsstat än den i vilken personen är stadigvarande bosatt, om det sker på personens begäran och om myndigheten i den senare medlemsstaten samtycker till det (artikel 9.2).

Mot denna bakgrund bör det som en allmän förutsättning för en europeisk övervakningsorder krävas att den misstänkte samtycker till att övervakningsordern följs upp i en annan medlemsstat i EU. En annan allmän förutsättning bör vara att den misstänkte har någon form av anknytning till den andra medlemsstaten. Som huvudregel bör det krävas att den misstänkte är stadigvarande bosatt i den medlemsstaten. Huruvida bosättningen i den staten är laglig är svårt för svenska myndigheter att kontrollera och bör därför inte uppställas som en förutsättning för att meddela en europeisk övervakningsorder. För det fall den misstänkte inte har laglig grund för sin bosättning i den andra medlemsstaten får den verkställande myndigheten vägra att erkänna och följa upp övervakningsordern (artikel 15.1.a). Det kan också uppstå situationer när den misstänkte inte ännu är stadigvarande bosatt i den andra staten, t.ex. om han eller hon ska börja arbeta eller studera i landet. Det bör därför införas en möjlighet att meddela en europeisk övervakningsorder även för sådana fall när den misstänkte har annan stark anknytning – än stadigvarande bosatt – till en annan medlemsstat. För de sistnämnda fallen kommer vidare krävas att myndigheten i den verkställande staten har samtyckt till att övervakningsordern översänds, men det samtycket bör inte uppställas som en förutsättning för att meddela en europeisk övervakningsorder.

Närmare om i vilka fall en övervakningsorder kan meddelas

En europeisk övervakningsorder ska utgöra ett alternativ till att den misstänkte antingen är frihetsberövad eller är på fri fot. Det övergripande syftet med rambeslutet är att misstänkta som är bosatta i en annan medlemsstat i EU än den stat där lagföringen

pågår ska likställas med misstänkta som är bosatta i lagföringsstaten när det gäller användningen av tillfälliga frihetsberövanden. Skyddet för allmänheten förbättras om den misstänkte kan ställas under övervakning genom en övervakningsorder i stället för att vara på fri fot (artikel 2.1 c och beaktandesats 3). Den misstänktes rätt till frihet kan också stärkas genom att personen övervakas i stället för att frihetsberövas (beaktandesats 4). Rambeslutet skapar dock inte någon rätt för den enskilde att få en övervakningsorder i stället för att frihetsberövas (artikel 2.2).

När en övervakningsorder bör meddelas får avgöras i varje enskilt fall. Utgångspunkten bör dock vara att alltid överväga möjligheten att meddela en övervakningsorder i stället för att frihetsberöva en misstänkt som har sin stadigvarande bosättning i, eller annan stark anknytning till, en annan medlemsstat i EU.

I vissa regioner i landet, som ligger nära statsgränsen till andra medlemsstater, kan det föreligga särskilt goda förutsättningar för att meddela en övervakningsorder beträffande en misstänkt som har sin stadigvarande bosättning på andra sidan statsgränsen.

4.3.3 Övervakningsorderns rättsverkan

Förslag: Genom en europeisk övervakningsorder förbjuds den misstänkte att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort eller föreskrivs att på vissa tider anmäla sig hos en anvisad myndighet i en annan medlemsstat i EU.

I samband med en europeisk övervakningsorder får föreskrivas att den misstänkte ska följa särskilda villkor som behövs för den misstänktes övervakande, t.ex. att på vissa tider vara tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats. Passhinder ska gälla för den som är föremål för en europeisk övervakningsorder, dock med möjlighet för åklagaren att medge undantag.

Skälen för förslaget

Övervakningsorderns rättsverkan

En europeisk övervakningsorder som meddelas i Sverige bör ha samma rättsverkningar som ett beslut om reseförbud respektive anmälningsskyldighet med de skillnader som följer av att den ska följas upp i en annan EU-stat.

Ett beslut om reseförbud innebär förbud att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort (25 kap. 1 § RB). Som framgår av föregående avsnitt kan såsom vistelseort bestämmas den misstänktes hemort eller den ort där han har sitt arbete. Även annan ort, som är lämplig med hänsyn till behovet av att ha den misstänkte tillgänglig vid utredningen eller för att kunna övervaka honom, kan anvisas. En europeisk övervakningsorder bör således kunna innebära att den misstänkte förbjuds att utan tillstånd lämna en sådan vistelseort som hemort, arbetsort eller annan lämplig ort. Det bör inte vara uteslutet att en anvisad vistelseort är belägen i en annan medlemsstat än den där den misstänkte är stadigvarande bosatt (jfr artikel 9.2). I sådana fall krävs dock samtycke från den behöriga myndigheten i den stat där vistelseorten är belägen (se avsnitt 4.3.4).

Ett beslut med föreskrift om anmälningsskyldighet ska innehålla angivande av den polismyndighet till vilken personen ska anmäla sig på vissa tider (25 kap. 1 § RB). Det kan bli svårt för en svensk myndighet att bedöma vilken myndighet i en annan stat som den misstänkte lämpligen bör anmäla sig hos. Den misstänkte bör anmäla sig till en myndighet i den andra staten. Det blir sedan upp till den behöriga myndigheten i den verkställande staten att anvisa vilken myndighet som den misstänkte ska anmäla sig hos.

Liksom är fallet med nationella beslut bör en europeisk övervakningsorder kunna kombinera ett reseförbud med en anmälningsskyldighet.

För beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet gäller ingen särskild bortre tidsgräns. Det ska dock fortlöpande övervägas om det finns skäl för åtgärden, särskilt med tillämpning av

proportionalitetsprincipen. Någon särskild tidsgräns bör dock inte gälla för en europeisk övervakningsorder.

Särskilda villkor

I samband med ett beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet får föreskrivas att den misstänkte på vissa tider ska vara tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats (25 kap. 2 § RB). Det får också ställas upp andra villkor som behövs för att övervaka den misstänkte. Ett sådant villkor kan vara att den misstänkte är skyldig att lämna ifrån sig pass eller annan legitimationshandling. Den här typen av villkor kan behövas för att kontrollera att den misstänkte rättar sig efter ett reseförbud eller en anmälningsskyldighet.

Även beträffande en europeisk övervakningsorder bör det finnas möjlighet att föreskriva om särskilda villkor. Ett villkor om att lämna ifrån sig passet får anses vara en sådan övervakningsåtgärd som medlemsstaterna är skyldiga att erkänna och följa upp (artikel 8.1.d). Ett villkor om att på vissa tider finnas tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats nämns visserligen inte uttryckligen i rambeslutet, men får anses ha nära samband med skyldigheten att stanna kvar på anvisad ort (artikel 8.1.c). Frågan om erkännande och uppföljning prövas av myndigheten i den verkställande staten. Att det särskilda villkoret ska vara förenligt med de skyldigheter som räknas upp i rambeslutet behöver därför inte uppställas som en förutsättning för att meddela villkoret.

Passhinder

En passansökan ska avslås om sökanden är underkastad reseförbud eller anmälningsskyldighet (7 § passlagen [1978:302]). Registret över efterlysta personer får även för passhinderundersökning innehålla uppgift om personer som är underkastade

reseförbud eller anmälningsskyldighet (13 a § efterlysningskungörelsen [1969:293]). Domstol eller åklagare som meddelar eller upphäver beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet ska genast underrätta polismyndigheten (23 a § passförordningen [1979:664]).

En europeisk övervakningsorder bör ha liknande rättsverkningar som beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet. Som framgår ovan kan övervakningsordern vara förenad med ett villkor att lämna ifrån sig pass. I den situationen är det rimligt att det också föreligger passhinder. Ovan nämnda författningar bör därför kompletteras med föreskrifter om att passhinder ska gälla för personer som är föremål för en europeisk övervakningsorder. För att kunna resa till den medlemsstat där övervakningsordern ska följas upp kan den som övervakningsordern avser dock behöva ha ett giltigt pass. Detsamma gäller när personen ska återvända till Sverige för t.ex. förhör eller för att närvara vid förhandling. Passhindret kan därför inte gälla utan undantag. Det bör vara åklagaren som förfogar över om passhinder ska gälla i en given situation. Bestämmelsen bör därför konstrueras som en möjlighet för åklagaren att lämna medgivande till passansökan.

För passhinderundersökning bör uppgift om personer som är föremål för en europeisk övervakningsorder tas in i registret över efterlysta personer. Om detta kan föreskrivas i förordning (förslag till ändring i 13 a § efterlysningskungörelsen [1969:293]). Om domstols och åklagares skyldighet att informera polisen om beslut i fråga om en övervakningsorder kan vidare föreskrivas i förordning (förslag till ändring i 23 a § passförordningen [1979:664]).

4.3.4 Förfarandet

<p>Förslag: En europeisk övervakningsorder ska meddelas av åklagare och rätten på samma sätt som beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet. Även i fråga om förfarandet ska</p>
--

samma regler gälla för europeisk övervakningsorder som för reseförbud och anmälningsskyldighet.

En europeisk övervakningsorder ska gälla omedelbart. Den misstänktes skyldighet att följa övervakningsordern ska dock inträda först när myndigheten i den andra medlemsstaten har beslutat att erkänna övervakningsordern.

Skälen för förslagen

Beslutande myndighet

När det gäller frågan om vilken myndighet som bör meddela en europeisk övervakningsorder finns det omständigheter som talar i olika riktningar. Som nämnts ovan bör normalt samma regler gälla nationellt som internationellt. En europeisk övervakningsorder är ett tvångsmedelsbeslut som nära anknyter till de nationella besluten om reseförbud och anmälningsskyldighet.

Både åklagaren och rätten har behörighet att besluta om reseförbud och anmälningsskyldighet (25 kap. 3 § RB). Fråga om dessa tvångsmedel får tas upp av rätten på yrkande av åklagaren eller då rätten ska besluta i häktningsfrågan. Efter åtalet får rätten även på yrkande av målsäganden eller självantaga ta upp frågan. Väcks frågan vid rätten ska en förhandling äga rum men är det fara i dröjsmål får rätten meddela ett beslut som gäller till dess att frågan prövas vid förhandlingen. Den misstänkte får begära rättens prövning av ett beslut som har meddelats av åklagare (25 kap. 5 § RB).

Det finns emellertid omständigheter som talar för en ordning där en och samma myndighet beslutar om övervakningsåtgärden, tar hand om översändandet till den andra medlemsstaten och ansvarar för eventuella följdbeslut. Utvecklingen på området för straffrättsligt samarbete inom EU har inneburit att samarbetet, som tidigare sköttes mellan regeringar och centralmyndigheter, numera som utgångspunkt sker mellan de myndigheter som handlägger ärendena i direkt kontakt med de andra ländernas beslutande myndigheter. Därigenom har besluten flyttats närma-

re den verksamhet som besluten rör. I rambeslutets beaktandesatser framhålls också att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, dvs. den myndighet som har kontakt med den verkställande statens myndigheter, också bör ha befogenhet att fatta alla efterföljande beslut (beaktandesats 9). När det gäller beslut som meddelas för verkställighet i en annan stat är det ofta åklagare som utpekats såväl som beslutande myndighet som den myndighet som ska ha kontakterna med den andra statens myndigheter (t.ex. 2 kap. 1 och 2 §§ frysninglagen). Det finns således skäl som talar för att åklagare bör vara exklusivt behöriga att besluta om europeisk övervakningsorder.

Fråga om att meddela en europeisk övervakningsorder kommer att uppkomma i ett pågående brottmålsförfarande. En exklusiv behörighet för åklagare att besluta om europeisk övervakningsorder skulle innebära att rätten inte kan fatta ett sådant beslut vid prövning av en häktningsfråga. En sådan ordning skulle därför kunna vara till nackdel för den enskilde. Problemet med att ha två beslutande myndigheter minskas om åklagaren får ansvara för översändandet av övervakningsordern (se nästa avsnitt). Därigenom tillskapas en ordning där samma myndighet i de allra flesta fall beslutar om övervakningsordern, översänder övervakningsordern och ansvarar för efterföljande beslut.

Sammanfattningsvis bör frågor om en europeisk övervakningsorder prövas av både åklagare och rätten på samma sätt som frågor om reseförbud och anmälningsskyldighet.

Förfaranderegler

Rambeslutet innehåller inga föreskrifter om medlemsstaternas nationella förfaranden för att meddela övervakningsåtgärder. Det är därför en naturlig utgångspunkt att samma förfaranderegler bör gälla för frågor om en europeisk övervakningsorder som för frågor om reseförbud och anmälningsskyldighet.

Som redovisats ovan får fråga om reseförbud eller anmälningsskyldighet tas upp av rätten på yrkande av åklagaren eller då

rätten har att besluta om den misstänktes häktning eller hans kvarhållande i häkte. Efter åtalet får rätten även på yrkande av målsäganden eller självmant ta upp frågan (25 kap 3 § andra stycket RB). Samma regler bör gälla för fråga om en europeisk övervakningsorder. Rambeslutet syftar till att stärka den misstänktes rätt till frihet genom möjligheten att få en övervakningsorder i stället för att tillfälligt frihetsberövas (beaktandesats 4). Som utvecklats ovan bör därför frågan om att meddela en övervakningsorder som utgångspunkt alltid övervägas när rätten har att ta ställning till ett frihetsberövande av en misstänkt som har sin stadigvarande bosättning eller annan stark anknytning till en annan medlemsstat i EU (avsnitt 4.3.2). Detta förhållande gäller även med hänsyn till den proportionalitetsbedömning som alltid ska göras med anledning av en häktningsframställan (24 kap. tredje stycket RB). Rätten har alltså att även utan ett yrkande av åklagaren pröva frågan om en övervakningsorder bör meddelas i stället för att häkta den misstänkte.

Om fråga om reseförbud eller anmälningsskyldighet väcks vid rätten ska förhandling äga rum så snart som möjligt (25 kap. 3 § tredje stycket RB). För förhandlingar gäller samma regler som för häktningsförhandling. Rätten får också, om det är fara i dröjsmål, omedelbart meddela reseförbud eller anmälningsskyldighet till dess annorlunda förordnas (interimistiskt beslut). Samma regler bör gälla för fråga om en europeisk övervakningsorder som väcks vid rätten.

Beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet ska innehålla uppgift om det brott misstanken avser, den ort där den misstänkte ska uppehålla sig och vad den misstänkte i övrigt har att iaktta (25 kap. 4 § RB). En erinran om vilken påföljd som kan följa på en överträdelse av beslutet och på underlåtenhet att fullgöra därmed förenat villkor ska också framgå av beslutet. Vidare ska beslutet delges den misstänkte. En europeisk övervakningsorder bör innehålla de angivna uppgifterna och övervakningsordern bör också delges den misstänkte.

Om ett beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet har meddelats av åklagare får den misstänkte begära rättens prövning

av förbudet (25 kap. 5 § RB). För rättens prövning gäller vissa skyndsamhetskrav. Den misstänkte bör ha samma rätt att begära rättens prövning av en europeisk övervakningsorder. Det förfarande som gäller för rättens prövning av åklagarens beslut om reseförbud respektive anmälningsskyldighet bör därvid gälla.

Om det är rätten som beslutar om reseförbud eller anmälningsskyldighet ska rätten också utsätta den tid inom vilken åtal ska väckas och tiden får inte bestämmas längre än vad som oundgängligen behövs för att slutföra förundersökningen (25 kap. 6 § RB). Om det är åklagaren som beslutar om reseförbud eller anmälningsskyldighet ska åtal väckas inom en månad. Rätten får besluta om förlängning av utsatt tid för väckande av åtal.

Tiden för åtals väckande är förhållandevis kort. Om den misstänkte tillåts återvända till sin vistelseort kan det invändas att tiden är orimligt kort för de brottsutredande myndigheterna. Även en europeisk övervakningsorder är dock ett tvångsmedelsbeslut som motiverar att brottmålsförfarandet drivs skyndsamt framåt. Samma regler om tid för åtals väckande bör därför gälla som för reseförbud och anmälningsskyldighet. På samma sätt som gäller för de inhemska besluten bör tiden dock kunna förlängas av rätten.

Fråga om reseförbud och anmälningsskyldighet kan väckas även i mål som fullföljts till högre rätt. Rätten får då besluta i frågan utan krav på att särskild förhandling hålls (25 kap. 8 § RB). Samma regler bör gälla för frågor om en europeisk övervakningsorder.

Särskilt om när övervakningsordern ska börja gälla

Om den misstänkte är frihetsberövad, såsom anhållen eller häktad, när det blir aktuellt att meddela en europeisk övervakningsorder uppstår fråga vad som ska hända med frihetsberövandet från det att övervakningsordern meddelas till dess att myndigheten i den verkställande staten har slutligt beslutat att erkänna och följa upp övervakningsordern. Enligt rambeslutet ska myn-

digheten i den utfärdande staten vara behörig att följa upp övervakningsåtgärderna till dess att myndigheten i den verkställande staten underrättar myndigheten i den utfärdande staten att den har erkänt beslutet om övervakningsåtgärderna (artikel 11.1). Grundtanken är således att myndigheten i den utfärdande staten ska bestämma vilka tvångsmedel, och eventuella uppföljningsåtgärder, som behövs fram till dess övervakningsordern har slutligt erkänts av myndigheten i den verkställande staten.

Det bör beaktas hur svenska myndigheter ska hantera situationen att den misstänkte, som ska bli föremål för reseförbud eller anmälningsskyldighet, är frihetsberövad vid tiden för beslutet. Om det inte längre finns skäl för ett beslut om anhållande eller häktning ska beslutet hävas (24 kap. 10 och 20 §§ RB). När ett beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet fattas upphävs därför normalt beslutet om anhållande eller häktning.

När det gäller en europeisk övervakningsorder är situationen inte riktigt densamma som vid reseförbud och anmälningsskyldighet. Övervakningsorderns föreskrifter kan inte börja gälla fullt ut, dvs. följas upp i den andra staten, förrän myndigheten i den verkställande staten har slutligt erkänt övervakningsordern. Det uppstår alltså ett tidsglapp mellan den svenska myndighetens övervakningsorder och det erkännandebeslut som ska fattas i den verkställande staten.

Till dess att svenska myndigheter har fått besked från myndigheten i den verkställande staten om att övervakningsordern har erkänts och ska följas upp i den staten kan det finnas skäl att hålla den misstänkte frihetsberövad. Den svenska myndigheten kan vilja försäkra sig om att den misstänkte, för det fall att den verkställande myndigheten avslår begäran om erkännande och uppföljning av övervakningsordern, inte ska vara på fri fot.

Det beslut som översänds till den verkställande staten ska vara ett verkställbart rättsligt avgörande, som den verkställande myndigheten, om förutsättningarna är uppfyllda, genast ska kunna erkänna och följa upp. Övervakningsordern bör därför gälla omedelbart. Först sedan övervakningsordern har slutligt erkänts i den verkställande staten, eventuellt efter att ha anpassats

(se vidare i avsnitt 4.3.6), står det klart vilka skyldigheter som gäller i den verkställande staten. Skyldigheterna i övervakningsordern bör därför inte bli gällande för den som övervakningsordern avser förrän ordern slutligen har erkänts.

Mot denna bakgrund bör det införas en bestämmelse om att övervakningsordern ska gälla omedelbart, men att den misstänktes skyldighet att följa övervakningsordern inträder först när myndigheten i den andra medlemsstaten har beslutat att erkänna övervakningsordern. Frågan om det föreligger behov av fortsatt frihetsberövande från beslutstidpunkten till dess att beslutet ska gälla får bedömas i varje enskilt fall i enlighet med gällande rätt. Därvid får beaktas att det kan finnas situationer där skäl för häktning föreligger trots att en övervakningsorder har meddelats. När övervakningsordern slutligt har erkänts i den andra medlemsstaten måste utgångspunkten vara att grund för häktning inte längre föreligger, varpå häktningsbeslutet omedelbart ska hävas. Innan åtal har väckts får häktningsbeslutet hävas även av åklagaren (24 kap. 20 § andra stycket RB).

4.3.5 Översändande av en europeisk övervakningsorder

Förslag: Åklagare ska vara behörig att översända en europeisk övervakningsorder. Övervakningsordern ska översändas direkt till den behöriga myndigheten i bosättningsstaten eller i en annan medlemsstat i EU.

Skälen för förslaget

Behörig myndighet

Rambeslutet överlämnar i princip åt medlemsstaterna att bestämma vilka myndigheter som ska vara behöriga att vidta åtgärder enligt rambeslutet. Utgångspunkten är dock att det är en rättslig myndighet som ska vidta åtgärderna (artikel 6.1). Med rättsliga myndigheter avses främst åklagare och domstolar (bl.a. prop.

1999/2000:61 s. 77). Rambeslutet medger dock att icke rättsliga myndigheter utses till behöriga myndigheter, under förutsättning att dessa myndigheter är behöriga att fatta liknande beslut i nationella förfaranden (artikel 6.2). Vidare finns möjlighet att utse en eller flera centralmyndigheter för att biträda de behöriga myndigheterna (artikel 7). Det biträde som då avses består i det administrativa förfarandet med att översända beslut om övervakningsåtgärder och andra former av kommunikation mellan medlemsländerna.

Den översändande myndigheten ska bl.a. kontrollera vilken myndighet som är behörig att följa upp beslutet i den verkställande staten (artikel 9), tillse att beslutet åtföljs av ett särskilt intyg (artikel 10) och omedelbart informera myndigheten i den verkställande staten om eventuella följdbeslut (artiklarna 18 och 19).

Den här typen av uppgifter som inbegriper direktkontakter med utländska myndigheter ankommer normalt inte på domstol. I det internationellt straffrättsliga samarbetet utförs sådana uppgifter ofta av åklagare, bl.a. vid frågor om rättslig hjälp och verkställighet av frysningsbeslut. En europeisk övervakningsorder kan visserligen meddelas av både åklagare och rätten, men det kan förutsättas att det ofta kommer att bli åklagare som meddelar sådana beslut. Genom att ge ansvaret för översändande till en myndighet skapas bättre förutsättningar till enhetlighet och struktur i rutinerna. Även om rambeslutet ger utrymme för att använda sig av en centralmyndighet är direktkontakt mellan behöriga myndigheter utgångspunkten i det straffrättsliga samarbetet inom EU. Någon centralmyndighet har inte heller utsetts i samband med genomförandet av andra närliggande rambeslut.

Sammantaget görs bedömningen att ansvaret för översändande av en övervakningsorder och därmed sammanhängande uppgifter bör anförtros åklagare oavsett om det är åklagare eller domstol som har meddelat övervakningsordern. I de fall rätten har meddelat övervakningsordern åligger det åklagaren att informera rätten om samråd och annat informationsutbyte med myn-

digheterna i den andra medlemsstaten (2 kap. 3–9 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Närmare om översändandet

I rambeslutet uppställs ett krav på samtycke från den berörda personen att återvända till den medlemsstat där han eller hon är lagligt och stadigvarande bosatt (artikel 9.1). Som framgår av avsnitt 4.3.2 uppställs ett samtyckeskrav som en förutsättning för beslut om en övervakningsorder.

Enligt rambeslutet är huvudregeln att beslutet om övervakningsåtgärder översänds till den behöriga myndigheten i den misstänktes bosättningsstat (artikel 9.1). Det finns dock möjlighet att, på den misstänktes begäran, översända beslutet till en annan medlemsstats behöriga myndigheter, om den myndigheten har gett sitt samtycke till detta (artikel 9.2). Denna möjlighet att översända beslutet till en annan stat än bosättningsstaten bör gälla för en europeisk övervakningsorder.

Vid genomförande av rambeslutet ska medlemsstaterna fastställa de villkor som ska gälla för samtycke till översändande i de fall den misstänkte inte har sin stadigvarande bosättning i den staten (artikel 9.3). Medlemsstaterna ska informera rådets generalsekretariat om behöriga myndigheter enligt rambeslutet och villkor för samtycke till översändande trots att den misstänkte inte stadigvarande är bosatt i staten (artikel 6.1 och 9.4). Av detta följer att svensk åklagare kommer att ha information om medlemsstaternas behöriga myndigheter och eventuella särskilda villkor för att ta emot beslut rörande misstänkta som inte är bosatta i den staten.

Huvudregeln om direktkommunikation i det rättsliga samarbetet inom EU bör gälla, dvs. det finns inte skäl att använda sig av en centralmyndighet. En europeisk övervakningsorder bör således översändas direkt till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där den misstänkte är stadigvarande bosatt. På den misstänktes begäran får beslutet översändas till en annan stat, om

den staten har samtyckt till det. Föreskrifter om detta bör meddelas i lag.

Enligt rambeslutet ska översändandet gå till på ett särskilt sätt, bl.a. ska beslutet åtföljas av ett undertecknat intyg (artikel 10). Om åklagarens uppgifter i dessa avseenden kan meddelas bestämmelser i förordning (2 kap. 1–2 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Myndigheten i den utfärdande staten ska vid översändandet informera myndigheten i den verkställande staten om omständigheter som rör uppföljningen, bl.a. den tid under vilken övervakningsordern förväntas behöva följas upp (artikel 10.5). Myndigheten ska också samråda med myndigheten i den verkställande staten inför översändandet, bl.a. beträffande information som möjliggör kontroll av den berörda personens identitet och bosättning samt information från kriminalregister, i enlighet med tillämpliga lagstiftningsinstrument (artikel 22). Även i dessa avseenden kan bestämmelser om åklagarens uppgifter meddelas i förordning (2 kap. 3–4 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Myndigheten i den verkställande staten har under vissa förutsättningar möjlighet att anpassa övervakningsordern (artikel 13.1) och ska i sådana fall informera den utfärdande myndigheten om anpassningen (artikel 20.2 f). Eftersom det uppställs ett samtyckeskrav som en förutsättning för en europeisk övervakningsorder bör den berörda personen ges tillfälle att lämna samtycke även till anpassningen. Om anpassningen inte godtas av den misstänkte föreligger inte längre förutsättningar för övervakningsordern, som då ska upphävas och återkallas. Godtas däremot anpassningen bör myndigheten i den andra medlemsstaten informeras om detta. Bestämmelser om inhämtande av den misstänktes samtycke samt information till myndigheten i den andra medlemsstaten kan föreskrivas i förordning (2 kap. 5 och 7 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Personuppgifter som behandlas vid samarbete mellan myndigheter enligt rambeslutet är föremål för dataskydd enligt data-

skyddsrambeslutet och Europarådets dataskyddskonvention (rådets rambeslut 2008/977/RIF av den 27 november 2008 om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polis-samarbete och straffrättsligt samarbete och Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter; beaktandesats 19 i rambeslutet om en europeisk övervakningsorder). Dataskyddsrambeslutet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2013:329) med vissa bestämmelser om skydd för personuppgifter vid polissamarbete och straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen. När åklagaren och myndigheten i den verkställande staten, inom ramen för samråd och underrättelser, behandlar personuppgifter ska det således ske i enlighet med dessa bestämmelser.

Den misstänktes resa till den verkställande staten

Kostnader för den berörda personens resor mellan den utfärdande staten och den verkställande staten i samband med uppföljning av övervakningsåtgärder regleras inte av rambeslutet (beaktandesats 14). Den misstänkte bör själv ombesörja resan till den verkställande staten. Det finns inte skäl att införa någon möjlighet att få resan betald av allmänna medel.

4.3.6 Följebeslut

Förslag: Åklagaren eller rätten ska få besluta om tillfälliga undantag från övervakningsordern eller föreskrifter som har meddelats i samband med denna samt besluta om ändring av övervakningsordern.

En övervakningsorder ska omedelbart upphävas av rätten eller åklagaren om

1. åtal inte väcks i rätt tid eller förlängning av tiden inte har begärts,

2. den inte följs upp i den andra staten, eller
3. den av något annat skäl inte längre bör gälla.

Om den misstänkte överträder övervakningsordern ska han eller hon anhållas eller häktas, om det inte är uppenbart att det saknas skäl för detta.

Bedömning: Åklagare bör ges möjlighet att utfärda en europeisk arresteringsorder utan krav på brottsmisstanke av särskild svårhetsgrad, om det gäller en gärning för vilken personen varit föremål för en europeisk övervakningsorder.

Skälen för förslagen och bedömningen

Allmänt om följdbeslut

Rambeslutet skiljer på följdbeslut och åtgärder för uppföljning. Med följdbeslut avses beslut som gäller det grundläggande beslutet om övervakningsåtgärd. Med åtgärder för uppföljning får förstås olika åtgärder för att kontrollera att villkoren enligt beslutet efterlevs av den misstänkte.

När det gäller åtgärder för uppföljning har myndigheten i den utfärdande staten kvar behörigheten till dess att beslutet har erkänts i den verkställande staten (artikel 11.1). När den verkställande staten väl har fattat beslut om att erkänna beslutet ska myndigheten i den verkställande staten vidta de åtgärder som krävs för uppföljningen av övervakningsåtgärderna (artikel 12.1). För uppföljning av övervakningsåtgärderna tillämpas den verkställande statens lagstiftning (artikel 16). En europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat ska således inte innehålla några föreskrifter om uppföljningsåtgärder.

När det gäller alla följdbeslut rörande det grundläggande beslutet om övervakning, t.ex. förlängning och upphävande, behåller myndigheten i den utfärdande staten sin behörighet (artikel 18.1). Sådana beslut ska fattas i enlighet med nationell rätt (artikel 18.2). Rambeslutet föreskriver dock inte i vilka

situationer som följdbeslut ska kunna meddelas och frågan är således överlämnad till medlemsstaterna att reglera.

Om ett följdbeslut fattas ska den verkställande statens myndigheter informeras om beslutet (artikel 19.5). Om dessa uppgifter för åklagaren kan meddelas föreskrifter i förordning (2 kap. 6–7 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Förlängning av övervakningsordern

Vid översändandet av beslutet om övervakningsåtgärd ska myndigheten i den utfärdande staten informera myndigheten i den verkställande staten om vilken tidsperiod som beslutet avser om beslutet kan förlängas och den tid övervakningsordern sannolikt behöver följas upp (artikel 10.5). Om åklagarens skyldighet att lämna information i dessa avseenden kan meddelas bestämmelser i förordning (2 kap. 4 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

I samband med ett beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet utsätts också den tid inom vilken åtal ska vara väckt. Normalt sett ska åtal väckas inom en månad från det att reseförbud och anmälningsskyldighet meddelats (25 kap. 6 § RB). Rätten får dock medge förlängning av tiden för åtal. Som föreslås i avsnitt 4.3.4 bör dessa regler gälla även vid förfarandet för att meddela en europeisk övervakningsorder.

Ett beslut under rättegången gäller inte längre än till dess rätten meddelar dom i målet. Rätten måste därför, i samband med dom, pröva om åtgärden ska bestå eller hävas (25 kap. 7 § tredje stycket RB). Detta bör gälla även i fråga om en europeisk övervakningsorder.

Ett beslut om att förlänga tiden för åtals väckande innebär att tiden för övervakningsordern förlängs. Detsamma gäller rättens beslut att övervakningsordern ska bestå efter domen. I båda dessa fall är det således fråga om ett sådant följdbeslut som myndigheten i den verkställande staten ska underrättas om (artikel-

larna 18.1 och 19.5). Om åklagarens skyldighet att lämna sådan information kan meddelas bestämmelser i förordning (2 kap. 7 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Om lagstiftningen i den verkställande staten slår fast en längsta tid för uppföljning av övervakningsåtgärder, ska myndigheten i den verkställande staten informera myndigheten i den utfärdande staten om den tiden (artikel 20.2 b). Om uppföljningen behöver fortgå efter att den längsta tiden löpt ut, får myndigheten i den utfärdande staten begära förlängning av uppföljningen (artikel 17). En begäran om att övervakningsordern ska gälla utöver den längsta tiden som föreskrivs i verkställande statens lagstiftning kan göras utan att tiden för övervakningsordern behöver förlängas. Om åklagarens möjligheter att begära en sådan förlängning kan meddelas bestämmelser i förordning (2 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Ändring av övervakningsordern

När det gäller reseförbud och anmälningsskyldighet finns det möjlighet att besluta om tillfälliga undantag från de föreskrifter som gäller enligt beslutet (25 kap. 7 § andra stycket RB). Rätten beslutar om sådana undantag. Även åklagaren får dock besluta om detta, om reseförbudet eller anmälningsskyldigheten inte meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts (Fitger m.fl., Rättegångsbalken I, del 2, s. 25:14–15). Rätten har en möjlighet att delegera till åklagaren att besluta om tillfälliga undantag från de villkor som gäller enligt beslutet. Dessa regler om möjlighet att meddela undantag från villkor enligt beslutet bör gälla även för en europeisk övervakningsorder.

Det kan även uppkomma behov att ändra innehållet i en övervakningsorder på andra sätt än genom att meddela tillfälliga undantag från vissa villkor. För reseförbud och anmälningsskyldighet finns inga särskilda bestämmelser om ändring av beslut. Om det uppstår behov av att ändra beslutet i skärpande riktning,

finns för reseförbud och anmälningsskyldighet inget annat alternativ än att häva det gamla beslutet och, om förutsättningarna för det är uppfyllda, meddela ett nytt beslut.

Om en europeisk övervakningsorder upphävs och ersätts med ett nytt beslut ska den tidigare övervakningsordern återkallas och det förfarande för översändande som rambeslutet föreskriver måste användas för den nya övervakningsordern. Det innebär bl.a. att ett nytt intyg måste fyllas i, översättas och sändas över till den andra medlemsstaten (artikel 10) och att den verkställande myndigheten på nytt ska pröva frågan om övervakningsordern ska erkännas och följas upp (artikel 12), varvid skäl för att vägra erkännande får åberopas (artikel 15). Om det däremot bara görs en ändring i övervakningsordern behöver den utfärdande myndigheten endast informera myndigheten i den andra medlemsstaten om förändringen (artikel 19.5), och som utgångspunkt ska den verkställande myndigheten ta hand om ändringen inom ramen för den ursprungliga övervakningsordern, eventuellt med tillämpning av anpassningsbestämmelsen (artikel 18.4.a). Endast om så krävs enligt nationell lagstiftning får den verkställande myndigheten använda sig av förfarandet för erkännande av en övervakningsorder för att ge verkan åt ändringarna (artikel 19.3). Till skillnad från om en ny övervakningsorder ska erkännas ska ett sådant erkännande inte medföra en ny behandling av skälen för att vägra erkännande.

För att ett nytt intyg inte ska behöva utfärdas och den verkställande myndigheten inte ska kunna tillämpa skälen för att vägra erkänna och följa upp övervakningsordern finns skäl att undvika att en ändring av övervakningsordern föranleder att ordern upphävs. En särskild ordning för ändring av en europeisk övervakningsorder bör därför införas. Om åklagarens skyldighet att informera den andra medlemsstatens myndighet om ändringen kan meddelas föreskrifter i förordning (2 kap. 7 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Upphävande av övervakningsordern

Reseförbud och anmälningsskyldighet ska omedelbart hävas om det inte i tid har väckts åtal och någon framställning om förlängning av tiden inte har inkommit till rätten eller om beslutet av något annat skäl inte längre bör gälla (25 kap. 7 § första stycket RB). Dessa grunder för upphävande bör gälla även för en europeisk övervakningsorder.

Den vanligaste situationen för upphävande kan förväntas bli när myndigheten i den verkställande staten informerar om att den misstänkte har överträtt förpliktelsen enligt övervakningsordern. För sådan information finns ett standardformulär som myndigheten i den verkställande staten ska använda (artikel 19.3). Överträds reseförbud eller anmälningsskyldighet, eller fullgörs inte ett därmed förenat villkor, ska den misstänkte omedelbart anhållas eller häktas om det inte är uppenbart att skäl för det saknas (25 kap. 9 § RB). Denna regel bör gälla även för en europeisk övervakningsorder. Om det bedöms att den misstänkte bör anhållas eller häktas, finns det inte längre skäl för övervakningsordern. I sådana fall ska övervakningsordern således upphävas. Om det bedöms att den misstänkte – trots överträdelserna – inte bör anhållas eller häktas, ska övervakningsordern alltså gälla.

En annan tänkbar situation är att den misstänkte, trots kallelse, inte inställer sig till ett förhör hos polis och åklagare eller vid en rättegång. Om åklagaren eller rätten anser att den misstänkte behöver närvara vid förhör under förundersökningen eller vid huvudförhandling tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser. Den misstänkte får kallas på vanligt sätt och på eget ansvar inställa sig. Om det bedöms lämpligt att undvika onödiga kostnader och de svårigheter som en personlig inställelse kan föranleda när den misstänkte befinner sig i en annan stat kan bestämmelser om rättslig hjälp i form av telefon- och videokonferenser utgöra ett alternativ (artikel 19.4 och beaktandesats 10). Om den misstänkte inte inställer sig till förhör eller rättegång, kan det finnas skäl att besluta om anhållande eller häktning.

Denna situation har förutsetts även i rambeslutet (beaktandesats 9). Om det bedöms att den misstänkte ska anhållas eller häktas, finns det inte längre skäl för övervakningsordern, som således ska upphävas.

Frågan är om det behöver införas någon ytterligare grund för upphävande av en övervakningsorder. Det finns en rad situationer när myndigheten i den verkställande staten inte är skyldig att erkänna och följa upp övervakningsåtgärder, bl.a. om det föreligger en vägransgrund (artikel 12.1 och 15.1). Myndigheten i den verkställande staten är inte heller skyldig att följa upp övervakningsåtgärder om det i praktiken är omöjligt på grund av att den berörda personen inte kan påträffas på statens territorium, om den längsta tid för uppföljning i den verkställande staten har löpt ut och myndigheten inte godtar en förlängning av tiden eller om en ändring av övervakningsordern inte accepteras (artikel 11.2). Frågan om erkännande och uppföljning av övervakningsåtgärder prövas av myndigheten i den verkställande staten. Mot denna bakgrund bör det införas en särskild grund för upphävande av övervakningsordern för de situationer när övervakningsordern inte följs upp i den verkställande staten.

Beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet hävs av rätten. Även åklagaren får häva beslutet om det inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts (25 kap. 7 § andra stycket RB). Samma regler bör gälla för en europeisk övervakningsorder.

Före åtals väckande har alltså såväl rätten som åklagaren behörighet att upphäva övervakningsordern. På samma sätt som gäller för reseförbud och anmälningsskyldighet torde dock domstolen inte annat än i undantagsfall ha anledning att befatta sig med frågan. Även efter det att åtal har väckts har i normalfallet såväl rätten som åklagaren behörighet att besluta om hävande. Skulle övervakningsordern ha meddelats eller fastställts av rätten, är det dock endast den som kan besluta. Om åklagaren i ett fall av det sist angivna slaget av en eller annan anledning finner att övervakningsordern inte längre bör bestå, måste han eller hon genast underrätta domstolen.

Om åklagarens skyldighet att återkalla en övervakningsorder som har upphävts kan meddelas bestämmelser i förordning (2 kap. 10 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Särskilt om behandlingen efter att övervakningsordern anpassats av myndigheten i den verkställande staten

Myndigheten i den verkställande staten kan under vissa förutsättningar anpassa övervakningsordern (artikel 13.1). Den utfärdande statens myndighet ska i sådana fall informeras om anpassningen och får återkalla övervakningsordern inom en viss tidsfrist (artikel 13.3). Sådan information om anpassning kan föranleda rätten eller åklagaren att överväga om det är lämpligt att övervakningsordern följs upp i den verkställande staten. Myndigheten i den verkställande staten kan lämna även annan information, t.ex. om den längsta tiden för övervakning eller att det föreligger hinder att överlämna den misstänkte enligt en europeisk arresteringsorder, som föranleder rätten eller åklagaren att överväga om det är lämpligt att övervakningsordern följs upp i den verkställande staten. Om det efter sådan information eller anpassning inte längre finns skäl för övervakningsordern, ska den upphävas.

Ett översändande av övervakningsordern förutsätter att den misstänkte, efter att ha underrättats om de berörda åtgärderna, samtycker till att återvända till den verkställande staten (artikel 9.1). Som framgår av avsnitt 4.3.2 uppställs ett samtyckeskrav som en förutsättning för beslut om en övervakningsorder.

Om övervakningsåtgärderna har ändrats genom anpassningen bör den misstänkte underrättas om anpassningen och beredas tillfälle att bekräfta sitt samtycke till uppföljning i den andra staten. Om den misstänkte i det läget inte längre samtycker, ska övervakningsordern upphävas och återkallas.

Särskilt om behandlingen av en uppmaning att fatta följdbeslut

Myndigheten i den verkställande staten har möjlighet att när som helst uppmana myndigheten i den utfärdande staten att ange om det är nödvändigt att fortsätta uppföljningen av övervakningsordern (artikel 19.1). Myndigheten i den utfärdande staten ska utan dröjsmål besvara en sådan uppmaning när så är lämpligt med att fatta ett följdbeslut.

Om det inkommer en sådan uppmaning till följdbeslut får rätten eller åklagaren göra en bedömning om det behövs en förlängning, ändring eller upphävande av övervakningsordern. Om det inte bedöms lämpligt att fatta något följdbeslut, ska myndigheten i den verkställande staten informeras om detta ställningsstagande. Om åklagarens skyldighet att lämna sådan information kan meddelas bestämmelser i förordning (2 kap. 7 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Särskilt om användningen av en europeisk arresteringsorder

Om den misstänkte överträder övervakningsordern eller inte frivilligt återvänder till den utfärdande staten kan det finnas anledning för myndigheten i den utfärdande staten att utfärda en europeisk arresteringsorder eller annat verkställbart rättsligt beslut med samma rättsverkan (artikel 18.1 och beaktandesatserna 9 och 12). Den misstänkte ska då överlämnas i enlighet med rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (artikel 21). En nordisk arresteringsorder får anses vara ett sådant annat verkställbart beslut med samma rättsverkan som en europeisk arresteringsorder. I dessa fall får således bestämmelserna om en nordisk arresteringsorder tillämpas.

Rambeslutet föreskriver att myndigheten i den verkställande staten, när det gäller en person som verkställer en övervakningsåtgärd, inte får vägra överlämnande på den grunden att den misstänkta gärningen enligt den utfärdande statens lagstiftning inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i mer än

ett år (artikel 21.2). Den normalt gällande strafftröskeln ska inte gälla i denna situation. Artikelns tillkomst med hänsyn till att det kan antas att den brottslighet för vilken en övervakningsorder utfärdas ofta kan vara av mindre allvarlig art (beaktandesats 13).

En svensk arresteringsorder för lagföring utfärdas av åklagare och får utfärdas för brott för vilket den eftersökte är häktad och för vilket är föreskrivet fängelse i ett år eller mer (förordningen [2003:1178] om överlämnade till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder). Det bör därför införas ett undantag från den strafftröskel som föreskrivs i förordningen (förslag till ändring i 3 § förordningen [2003:1189] om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

4.4 En europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige

4.4.1 Övervakningsåtgärder som ska kunna erkännas

Förslag: Endast de s.k. obligatoriska övervakningsåtgärderna ska kunna erkännas och följas upp i Sverige. Dessa åtgärder innebär en skyldighet för den misstänkte

1. att anmäla byte av bosättning till en myndighet i Sverige,
2. att inte besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden i den stat där övervakningsordern har meddelats eller i Sverige,
3. att stanna kvar på anvisad ort, i tillämpliga fall under angivna tider
4. att följa beslutade begränsningar av möjligheten att lämna svenskt territorium,
5. att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet, eller
6. att undvika kontakt med vissa särskilt angivna personer som har anknytning till det påstådda brottet.

Skälen för förslaget: Rambeslutet innehåller en lista av övervakningsåtgärder som medlemsstaterna är skyldiga att erkänna och följa upp, de s.k. obligatoriska övervakningsåtgärderna (artikel 8.1). Dessa omfattar en skyldighet för den misstänkte att anmäla byte av bosättning (punkten a), inte besöka vissa områden i den utfärdande eller verkställande staten (punkten b), stanna kvar på anvisad ort (punkten c), inte lämna den verkställande statens territorium (punkten d), vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet (punkten e) och undvika kontakt med personer med anknytning till det påstådda brottet (punkten f).

De obligatoriska övervakningsåtgärderna har stora likheter med de straffprocessuella tvångsmedel och straffsanktionerade förbud som kan meddelas i svensk rätt. En skyldighet att stanna kvar på anvisad ort och begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium kan liknas vid reseförbud. En skyldighet att anmäla byte av bosättning och vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet kan liknas vid anmälningsskyldighet.

En skyldighet att inte besöka vissa områden kan liknas vid tillträdesförbud. En skyldighet att undvika kontakt med vissa personer kan liknas vid kontaktförbud. Dessa straffsanktionerade förbud kan dock inte tillgripas som tvångsmedel under en svensk förundersökning eller rättegång.

Alldeles oaktat om dessa typer av övervakningsåtgärder förekommer i svensk rätt har Sverige genom rambeslutet åtagit sig att erkänna och följa upp åtgärderna. Det finns dock vissa begränsade möjligheter att anpassa övervakningsåtgärder som till sin art är oförenliga med lagstiftningen i den verkställande staten (artikel 13). Frågan om anpassning behandlas i avsnitt 4.4.4.

Rambeslutet innehåller också några exempel på övervakningsåtgärder som medlemsstaterna får förklara sig villiga att erkänna och följa upp, de s.k. frivilliga övervakningsåtgärderna (artikel 8.2). Dessa omfattar en skyldighet att avstå från viss verksamhet med anknytning till det påstådda brottet (punkten a), inte fram-

föra fordon (punkten b), deponera en viss summa pengar (punkten c), genomgå behandling (punkten d) och undvika kontakt med vissa föremål som har samband med det påstådda brottet (punkten e). Några av åtgärderna har likheter med beslut som kan meddelas enligt svensk rätt (punkterna a, b och d). Beslut om sådana åtgärder, t.ex. näringsförbud, kan dock inte meddelas som tvångsmedel inom ramen för en svensk förundersökning eller rättegång. Ett par av åtgärderna är helt främmande för svensk rätt (punkterna c och e).

Vid bedömningen av om Sverige bör åta sig att erkänna och följa upp de frivilliga övervakningsåtgärderna bör olika intressen beaktas. Om Sverige inte godtar en viss åtgärd kan det leda till att den misstänkte blir frihetsberövad i den stat där rättegången ska hållas. Åtgärderna utgör förhållningsregler för den enskilde och kräver i flera fall inte någon omfattande uppföljning av berörda myndigheter. Vissa av åtgärderna är helt främmande för svenskt rättsväsende och inga av dem kan meddelas som tvångsmedel inom ramen för en svensk förundersökning eller rättegång. Redan genom de obligatoriska övervakningsåtgärderna blir det fråga om att i Sverige följa upp åtgärder som inte hade kunnat meddelas i ett motsvarande nationellt fall. Genom rambeslutet införs en helt ny typ av rättsligt samarbete. Med hänsyn till att de frivilliga övervakningsåtgärderna delvis är helt främmande för svensk rätt är det därför rimligt att inte i det här läget godta att sådana åtgärder ska kunna erkännas och följas upp i Sverige.

Sammanfattningsvis bör endast de obligatoriska övervakningsåtgärderna som har meddelats i en annan EU-stat kunna erkännas och följas upp i Sverige.

4.4.2 Krav på anknytning till Sverige

<p>Förslag: En europeisk övervakningsorder får erkännas och följas upp i Sverige om den misstänkte är stadigvarande bosatt</p>

här eller har annan stark anknytning hit. Om den misstänkte inte har sin stadigvarande bosättning i Sverige krävs även att det med hänsyn till den misstänktes förhållanden och övervakningsorderns innehåll bedöms lämpligt att övervakningsordern följs upp i Sverige.

Skälen för förslaget: Ett beslut om övervakningsåtgärder ska sändas till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där personen är lagligen och stadigvarande bosatt, om denne samtycker till att återvända till den staten (artikel 9.1). Det finns också en möjlighet att översända beslutet till en annan stat än bosättningsstaten, om personen begär det och den statens myndigheter samtycker till det (artikel 9.2).

En allmän utgångspunkt bör vara att Sverige i möjligaste mån ska bistå andra stater i det samarbete som medlemsstaterna har kommit överens om. Syftet med att överföra övervakningsåtgärder är att den misstänkte, i stället för att vara frihetsberövad i rättegångsstaten, ska kunna återgå till sitt vanliga liv i avvaktan på rättegång. Avsikten är således inte att beslut om övervakningsåtgärder ska kunna följas upp i vilken medlemsstat som helst. Mot denna bakgrund är det rimligt att kräva att den misstänkte har en stark anknytning till Sverige.

I enlighet med föreskrifter i rambeslutet bör det vara tillräckligt att den misstänkte är lagligen och stadigvarande bosatt i Sverige. Även arbete eller studier i Sverige bör utgöra tillräcklig anknytning. Detsamma bör gälla för den som har annan stark anknytning till Sverige. Huruvida en person är lagligen och stadigvarande bosatt i Sverige bör i normalfallet kunna avgöras utifrån om personen är folkbokförd i Sverige. Av folkbokföringslagen framgår att en person som flyttar in i Sverige ska folkbokföras här om han eller hon kan antas komma att regelmässigt tillbringa sin nattvila eller motsvarande vila (dygnsvilan) i landet under minst ett år (3 § folkbokföringslagen [1991:481]; ny lydelse per den 1 januari 2014). En utlänning som för att få vistas i Sverige måste ha antingen uppehållsrätt, vilket endast

gäller EES-medborgare, eller uppehållstillstånd får enligt huvudregeln folkbokföras endast om detta villkor är uppfyllt (4 § folkbokföringslagen; ny lydelse per den 1 januari 2014). Något särskilt krav på att personen är lagligen bosatt i Sverige behöver därför inte uppställas. För att avgöra om den misstänkte har annan stark anknytning till Sverige bör en utgångspunkt kunna vara om personen kommer att tillbringa tid i Sverige på ett sätt som kan ligga till grund för folkbokföring.

Om den misstänkte inte är lagligen och stadigvarande bosatt, bör krävas att det bedöms lämpligt att övervakningsordern erkänns och följs upp här. Anknytningen till Sverige bör vara tydlig och förväntas kvarstå under den förväntade övervakningstiden. Dessa villkor för samtycke i andra fall än där den misstänkte är lagligen och stadigvarande bosatt här ska meddelas rådets generalsekretariat (artikel 9.4).

4.4.3 Hinder mot erkännande

Bedömning: Det ska inte uppställas något krav på dubbel straffbarhet. Preskription ska inte utgöra någon grund för att vägra erkänna en övervakningsorder.

Förslag: En europeisk övervakningsorder ska inte erkännas om

1. intyget, trots att den andra medlemsstatens myndighet har beretts tillfälle att inkomma med komplettering, saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning,

2. det i Sverige har meddelats dom eller åtalsunderlåtelse beträffande den gärning som övervakningsordern grundas på,

3. det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier, eller

4. den gärning som övervakningsordern grundas på har ägt rum innan den misstänkte fyllt femton år.

Skälen för bedömningen och förslaget

Allmänt om krav på dubbel straffbarhet och vägransgrunder

Straffrätten har av tradition betraktats som en rent intern angelägenhet för varje stat. Straffrätten utgör också den mest ingripande formen av statlig maktutövning mot enskilda. Av dessa skäl har stater i det internationella straffrättsliga samarbetet ofta förbehållit sig att upprätthålla sina straffrättsliga principer genom att t.ex. uppställa krav på dubbel straffbarhet för att bistå en annan stat med en åtgärd i den andra statens straffrättsliga förfarande. Utvecklingen av det straffrättsliga samarbetet, särskilt inom EU, har dock inneburit ett gradvis avskaffande av skälen för att vägra bistå en annan stat med åtgärder i den statens straffrättsliga förfaranden.

När det gäller sådant straffrättsligt samarbete inom EU som vilar på principen om ömsesidigt erkännande är det en utgångspunkt att den stat som ska verkställa en annan stats dom eller beslut inte ska invända mot skälen till åtgärden eller mot det förfarande som använts för att besluta om åtgärden. Med hänsyn till straffrättens särskilda ställning inom medlemsstaterna ställs det ändå regelmässigt upp vissa väl definierade vägransgrunder som medlemsstaterna ska ha rätt att åberopa som skäl för att vägra verkställighet. Vägransgrunderna tar sikte på situationer som står i strid med grundläggande straffrättsliga principer, som ytterst syftar till att vara till skydd för den enskilde.

Vid genomförandet av sådana instrument som vilar på principen om ömsesidigt erkännande har det införts olika vägransgrunder och i viss utsträckning krav på dubbel straffbarhet i svensk rätt. Den bakomliggande tanken med den här typen av regler är att svenska myndigheter inte bör bistå en annan stats myndigheter med åtgärder som våra myndigheter, av olika skäl, hade varit förhindrade att besluta om vid ett nationellt förfarande.

Det finns emellertid skäl mot att införa krav på dubbel straffbarhet och vägransgrunder. Om vi önskar att svenska myndigheter och medborgare ska dra fördelar av det internationella straffrättsliga samarbetet, så kan vi inte uppställa långtgående hinder för att våra myndigheter ska bistå andra staters myndigheter. En utgångspunkt bör vara att beakta vilken åtgärd som samarbetet gäller. Ju mer ingripande åtgärd för enskilda, t.ex. utlämning eller överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder, desto starkare skäl att vara restriktiv vid verkställighet av det utländska beslutet genom att införa krav på dubbel straffbarhet och vägransgrunder.

Dubbel straffbarhet

Enligt rambeslutet får medlemsstaterna inte ställa upp ett krav på dubbel straffbarhet om brottet, som det definieras i den utfärdande statens lagstiftning, motsvarar något av de brott som räknas upp i en lista i rambeslutet (de s.k. listbrotten) och brottet kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i minst tre år (artikel 14.1). Listan innehåller bl.a. människohandel, penningtvätt, grov misshandel och förfalskning. Listbrotten kan nästan undantagslöst kategoriseras som grova brott. Det är samma brott som listades i motsvarande artikel i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (artikel 2.2).

En medlemsstat har dock möjlighet att i en förklaring vid rambeslutets antagande ange att staten av konstitutionella skäl kommer att fortsätta att tillämpa kravet på dubbel straffbarhet när det gäller några eller samtliga av de brott som anges i listan (artikel 14.4). Vid Sveriges antagande av rambeslutet uttalade regeringen att ett krav på dubbel straffbarhet inte borde upprätthållas för listbrotten (prop. 2008/09:192 s. 48).

Ett uppställande av krav på dubbel straffbarhet är dock möjligt när det gäller gärningar som inte omfattas av listbrotten (artikel 14.3). En motsvarande möjlighet att ställa upp krav på dubbel straffbarhet medgavs i rambeslutet om en europeisk arre-

steringsorder (artikel 2.4). Vid genomförandet övervägdes att slopa kravet på dubbel straffbarhet (prop. 2003/04:7 s. 77–79.). Regeringen ansåg att det visserligen fanns skäl för att slopa kravet på dubbel straffbarhet, bl.a. för att rambeslutet vilar på principen om ömsesidigt erkännande. Samtidigt ansåg regeringen att införandet av de s.k. listbrotten, för vilka krav på dubbel straffbarhet inte skulle gälla, innebar ett steg mot avskaffande av kravet på dubbel straffbarhet. För andra brott än listbrotten uppställdes därför ett krav på dubbel straffbarhet. Även i bötes- och förverkanderambesluten medgavs en möjlighet att ställa upp krav på dubbel straffbarhet (artikel 5.3 i bötesrambeslutet och artikel 6.3 i förverkanderambeslutet). Vid genomförandet av dessa rambeslut gjordes bedömningen att något generellt krav på dubbel straffbarhet inte skulle ställas upp med hänsyn bl.a. till att kärnan i ömsesidigt erkännande är att medlemsstaternas olikheter vad gäller straff- och straffprocessrättslig reglering i stor utsträckning ska accepteras och att Sverige redan bistår andra stater utan krav på dubbel straffbarhet vid t.ex. verkställighet av påföljder inom Norden och ett flertal åtgärder rörande rättslig hjälp i brottmål (prop. 2008/09: 2018 s. 48–51 och prop. 2010/11:43 s. 71–74). Krav på dubbel straffbarhet uppställdes dock beträffande gärningar som helt eller delvis begåtts i Sverige.

Regeringen har alltså, vid genomförandet av respektive instrument som vilar på principen om ömsesidigt erkännande, noga övervägt i vilken utsträckning det bör uppställas krav på dubbel straffbarhet. De olika instrumenten skiljer sig åt på flera sätt. Det är fråga om olika typer av beslut eller åtgärder som ankommer på de nationella myndigheterna. De beslut eller åtgärder som ska verkställas i Sverige får också olika konsekvenser för de enskilda som berörs. Av dessa skäl måste behovet av att upprätthålla kravet på dubbel straffbarhet bedömas för varje instrument för sig.

Syftet med rambeslutet om en europeisk övervakningsorder är att personer som är lagligen och stadigvarande bosatta i en annan medlemsstat än rättegångsstaten ska få övervakningsåtgärder erkända i sin bosättningsstat för att kunna vistas där i avvak-

tan på rättegång i stället för att vara frihetsberövade i rättegångsstaten. Av rambesluten på området är rambeslutet om en europeisk övervakningsorder i detta hänseende närmast jämförbart med arresteringsorderrambeslutet. I båda fallen är det fråga om tvångsmedelsanvändning mot enskild. Skälen för att uppställa krav på dubbel straffbarhet för att erkänna en europeisk övervakningsorder kan dock inte anses lika starka som när en enskild frihetsberövas för att överlämnas i enlighet med en europeisk arresteringsorder. I sammanhanget bör vidare beaktas att uppställande av krav på dubbel straffbarhet ytterst syftar till att skydda de enskilda som berörs av de straffrättsliga åtgärder som vidtagits emot dem. En europeisk övervakningsorder kommer dock normalt vara till den enskildes fördel. En övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige kommer avse en enskild som är hemmavarande i Sverige och vara föranledd av den enskildes eget önskemål. Dessutom kommer alternativet till övervakningsordern normalt sett vara frihetsberövande i ett land där han eller hon inte hör hemma. Vidare bör beaktas att det endast är fråga om att följa upp övervakningsåtgärder i Sverige och att det inte finns något krav på att beslutet verkställs. I de flesta andra rambeslut på området flyttas verkställigheten i sin helhet över till den verkställande staten när den staten beslutar om erkännande, dvs. alla eventuella följdbeslut fattas av den verkställande myndigheten. Enligt rambeslutet om en europeisk övervakningsorder ska ett eventuellt följdbeslut i stället fattas av den utfärdande myndigheten, som alltså behåller behörigheten att besluta om övervakningsåtgärden.

Sammantaget görs bedömningen att det inte finns skäl att uppställa krav på dubbel straffbarhet för att erkänna och följa upp en europeisk övervakningsorder i Sverige.

Det finns inte heller skäl att uppställa något särskilt krav på dubbel straffbarhet beträffande gärningar som helt eller delvis begåtts i Sverige (jfr genomförande av bötesrambeslutet och förverkanderambeslutet). En europeisk övervakningsorder utgör ett tillfälligt processuellt tvångsmedel som ska följas upp. Det kan inte jämföras med att verkställa böter och förverkande som

utgör slutliga avgöranden om straff eller annan rättsverkan av brott.

Formella brister

Myndigheten i den verkställande staten får vägra att erkänna beslutet om övervakningsåtgärden om intyget som ska åtfölja beslutet är ofullständigt eller uppenbarligen inte överensstämmer med beslutet och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist, som fastställts av myndigheten i den verkställande staten (artikel 15.1 a). Myndigheten i den verkställande staten ska dock, innan den beslutar att inte erkänna beslutet, på lämpligt sätt samråda med myndigheten i den utfärdande staten och vid behov anmoda den att lämna alla ytterligare upplysningar som krävs (artikel 15.2).

Arresteringsorderrambeslutet (artiklarna 8 och 15.2) och frysningsrambeslutet (artikel 7) innehåller motsvarande föreskrifter. Vid genomförandet av rambesluten infördes en reglering som innebär att åklagaren ska ge den utfärdande myndigheten möjlighet att inom viss tid inkomma med en komplettering om intyget saknas eller är så bristfälligt till form eller innehåll att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning (4 kap. 2 a § arresteringsorderlagen och 3 kap. 3 § frysningsslagen). Om begäran eller intyget, efter begäran om komplettering, ändå är bristfälliga, får den begärda åtgärden inte beviljas (2 kap. 3 § punkten 1 arresteringsorderlagen och 3 kap. 5 § punkten 1 frysningsslagen). En motsvarande reglering – skyldighet att förelägga om komplettering vid formella brister och hinder mot erkännande om bristerna kvarstår – bör införas i lagen om en europeisk övervakningsorder.

Ett beslut om övervakningsåtgärd får vidare vägras om de kriterier som uppställts i rambeslutet för att få översända ett beslut om en europeisk övervakningsorder inte har följts (artikel 15.1 b). De är två situationer som avses. För det första att beslutet har översänts till fel medlemsstat, t.ex. för att den misstänkte

inte är lagligen och stadigvarande bosatt i den staten (artikel 9.1 och 9.2). Den andra situationen är att beslutet inte avser en av de obligatoriska övervakningsåtgärderna och inte heller omfattar en åtgärd som den medlemsstaten har angett sig vara beredd att följa upp (artikel 10.4). Dessa vägransgrunder har införts som allmänna förutsättningar för en europeisk övervakningsorder (se avsnitt 4.4.1 och 4.4.2). Om det brister i ovan nämnda avseenden får övervakningsordern således inte erkännas.

Hinder på grund av tidigare avgöranden

Ett beslut om övervakningsåtgärd får vägras om ett erkännande av beslutet skulle strida mot principen om *ne bis in idem* (artikel 15.1 c). Om den gärning som beslutet grundas på redan har prövats, får myndigheten i den verkställande staten således vägra att erkänna beslutet.

Ett erkännande av en europeisk övervakningsorder innebär att svenska myndigheter bistår utländska myndigheter med åtgärder för att möjliggöra lagföring av en brottslig gärning. Om det kan konstateras att personen redan varit föremål för lagföring avseende samma gärning bör sådant bistånd inte lämnas. En möjlighet att vägra erkännande på denna grund bör därför införas.

En vägransgrund som hänvisar till principen om *ne bis in idem* finns i ett flertal instrument inom det internationella straffrättsliga samarbetet. Lydelsen i de olika instrumenten skiljer sig åt och de har också genomförts på olika sätt i svensk rätt.

Enligt arresteringsorderrambeslutet ska en arresteringsorder vägras om det framgår att den eftersöktes ansvar för samma gärning prövats genom en lagakraftvunnen dom i en medlemsstat, under förutsättning att straffet, vid fällande dom, avtjänats eller är under verkställighet (artikel 3.2). Vidare finns det en likadan vägransgrund beträffande domar som meddelats i ett land utanför EU med den skillnaden att den verkställande myndigheten får erkänna arresteringsordern i den situationen (artikel 4.5).

Beträffande domar som meddelats inom EU genomfördes vägransgrunden i princip ordagrant i svensk rätt (2 kap. 5 § punkten 3 arresteringsorderlagen). När det gäller domar som meddelats utanför EU infördes en hänvisning till utlämningslagen som innebär att arresteringsordern ska vägras om utlämning inte hade varit möjlig under motsvaranden förhållanden, dvs. i korthet om brottet prövats genom dom i en annan stat än den som gjorde framställningen om utlämning.

Enligt frysningsrambeslutet får den verkställande statens myndigheter vägra erkännande eller verkställighet om det omedelbart framgår av uppgiften i intyget att rättsligt bistånd för det brott som frysningsbeslutet grundas på skulle inkräkta på principen om *ne bis in idem* (artikel 7.1 c). Vid genomförandet gjordes bedömningen att vägransgrunden borde begränsas till domar som meddelats i Sverige eftersom frysningsförfarandet skulle ske under begränsad tid och på ett begränsat underlag (prop. 2004/05:115 s. 58–60). Ett frysningsbeslut får inte erkännas om det i Sverige har meddelats dom eller åtalsunderlåtelse för den gärning som är föremål för frysningsförfarandet (3 kap. 5 § punkten 4 frysninglagen). Bestämmelsen i frysninglagen utformades efter förebild av motsvarande bestämmelse i lagen om internationell rättslig hjälp (2 kap. 14 § andra stycket punkten 3 lagen [2000:562] om internationell rättslig hjälp i brottmål).

Som tidigare konstaterats kan erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder inte anses lika ingripande för den enskilde som överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Det kan därför inte anses motiverat att införa en lika långtgående vägransgrund avseende principen om *ne bis in idem* som gäller enligt arresteringsorderlagen. Vägransgrunden bör i stället, i likhet med vad som gäller för bl.a. frysningsbeslut, begränsas till domar och åtalsunderlåtelser som meddelats i Sverige. Frågan om tillgång till registerutdrag för prövningen av denna vägransgrund behandlas i avsnitt 4.4.6.

När det gäller avgöranden utanför Sverige finns det en *ne bis in idem*-bestämmelse i Schengenkonventionen, som samtliga

medlemsstater anslutit sig till och är bundna av. Enligt konventionen får en person beträffande vilken fråga om ansvar prövats genom lagakraftätagande dom hos en avtalsslutande part, inte åtalas för samma gärning av en annan part, under förutsättning att, vid fällande dom, straffet avtjänats eller är under verkställighet eller inte längre kan verkställas enligt lagarna hos den part hos vilken avkunnandet ägt rum (artikel 54 i Schengenkonventionen). Om svenska myndigheter upptäcker omständigheter som tyder på att det föreligger en *ne bis in idem*-situation ska naturligtvis den utfärdande myndigheten upplysas om dessa omständigheter för att kunna göra en bedömning av om brottsutredningen bör läggas ner och övervakningsordern återkallas. Om denna informationsskyldighet kan meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Avgöranden utanför Sverige kan, som redovisats ovan, utgöra hinder mot överlämnande enligt arresteringsorderlagen. Finns det ett avgörande som kan föranleda hinder för överlämnande ska information om detta lämnas till den utfärdande myndigheten i ärendet om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder (se nedan om hinder enligt arresteringsorderlagen).

Hinder på grund av preskription

Ett beslut om övervakningsåtgärd får också vägras på den grunden att åtal i brottmål har preskriberats enligt lagstiftningen i den verkställande staten och hänför sig till en gärning som den staten är behörig att beivra (artikel 15.1 e).

En motsvarande vägransgrund finns i arresteringsorderrambeslutet (artikel 4.4) och i 1996 års utlämningskonvention (artikel 8.2, 96/C 313/02). Vid genomförandet av dessa artiklar gjordes bedömningen att det från en allmän utgångspunkt vore naturligt att endast tillmäta preskriptionsbestämmelserna i den utfärdande staten betydelse (prop. 2000/01:83 s. 39 och prop. 2003/04:7 s. 89). När det gäller arresteringsordern tillades att

detta synsätt också var det naturliga eftersom rambeslutet vilade på principen om ömsesidigt erkännande. Det gjordes dock bedömningen att det ändå fanns skäl att behålla preskription som en särskild vägransgrund eftersom kravet på dubbel straffbarhet delvis hade avskaffats och att överlämnande av egna medborgare enligt en arresteringsorder var en principiell nyhet vars omfattning och konsekvenser var svår att överblicka (prop. 2003/04:7 s. 89). Vid genomförande av bötes- och förverkanderambesluten gjordes bedömningen att någon generell vägransgrund med hänsyn till preskription inte borde införas (prop. 2008/09:218 s. 56 och prop. 2010/11:43 s. 80–82). I respektive lag infördes dock en vägransgrund av innebörd att om gärningen helt eller delvis har begåtts i Sverige ska verkställighet vägras om preskription inträtt enligt svensk rätt (3 kap. 11 § punkten 2 lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff och 3 kap. 11 § punkten 5 lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande). Vid införandet av lagen om rättslig hjälp gjordes bedömningen att preskription inte längre borde utgöra en självständig grund för avslag (prop. 1999/2000:61 s. 143–144).

Som nämnts ovan kan rättsverkningarna av en övervakningsorder inte anses lika ingripande för den enskilde som vid överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Skälen för en särskild vägransgrund för preskription kan därför inte anses lika starka. Inte heller finns det skäl att införa en sådan vägransgrund som i lagarna om erkännande och verkställighet av bötesstraff och beslut om förverkande, där preskriptionsfrågan har gjorts beroende av var gärningen har begåtts. I likhet med vad som gäller vid ansökningar om rättslig hjälp bör preskription inte utgöra en vägransgrund för erkännande av en europeisk övervakningsorder.

Hinder på grund av immunitet och privilegier

En övervakningsorder får vidare vägras på den grunden att det enligt den verkställande statens lagstiftning föreligger immunitet

som gör det omöjligt att följa upp övervakningsåtgärder (artikel 15.1 f).

Det finns ett flertal bestämmelser om immunitet och privilegier i svensk rätt. Bestämmelserna innebär normalt att den som har en sådan status inte kan hållas straffrättsligt ansvarig för vissa typer av gärningar, t.ex. rörande statsråd och riksdagsledamöter. Vissa bestämmelser innebär dock en mer generell straffrättslig immunitet, t.ex. rörande statschefen och utländska diplomater. Vid genomförandet av arresteringsorderrambeslutet redogjordes utförligt för de svenska bestämmelserna om immunitet och privilegier (prop. 2003/04:7 s. 72–73).

En motsvarande vägransgrund finns i frysningsrambeslutet (artikel 7.1 b). Den omfattar dock uttryckligen även privilegier. Även i arresteringsorderrambeslutet finns en bestämmelse om immunitet och privilegier, men den har en annan utformning (artikel 20.1). Vid genomförande av frysningsrambeslutet och arresteringsorderrambeslutet gjordes bedömningen att verkställighet respektive överlämnande inte borde kunna ske om det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier (prop. 2003/04:7 s. 72–73 och prop. 2004/05:115 s. 55–58). En sådan vägransgrund togs därför in i respektive lag (2 kap. 4 § punkten 3 i arresteringsorderlagen och 3 kap. 5 § punkten 2 i frysningsslagen). Även i bötes- och förverkanderambeslutet finns motsvarande vägransgrund (artikel 7.2 e i bötesrambeslutet och artikel 8.2 c i förverkanderambeslutet). En vägransgrund infördes också i respektive lag som genomför rambeslutet (3 kap. 11 § punkten 4 i lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff och 3 kap. 11 § punkten 3 i lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande). Bötesrambeslutet omfattar dock inte uttryckligen privilegier och även lagen är begränsad till att avse enbart immunitet.

Trots att ordet privilegier inte finns med i rambeslutet om en europeisk övervakningsorder bör vägransgrunden anses ha samma innebörd som i de övriga rambeslutet. Immunitet och privilegier är ett samlingsuttryck och någon skillnad i betydelse mellan de olika rambeslutens bestämmelser kan inte antas ha

varit avsedd. Bestämmelserna om immunitet och privilegier bör upprätthållas även för övervakningsåtgärder enligt en europeisk övervakningsorder. En vägransgrund avseende immunitet och privilegier bör därför införas.

Straffbarhetsålder

Rambeslutet medger vidare en möjlighet att vägra erkännande av beslut om övervakningsåtgärder om den berörde personen enligt den verkställande statens lagstiftning på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig för den gärning som beslutet grundas på (artikel 15.1 g).

En motsvarande föreskrift finns i arresteringsorderrambeslutet (artikel 3.3) med den skillnaden att det ska införas en sådan vägransgrund för den situationen. Vid genomförandet av rambeslutet infördes en föreskrift om att ett överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder inte får beviljas för en gärning som har ägt rum innan den eftersökte fyllt femton år (2 kap. 4 § punkten 1 arresteringsorderlagen). Bötesrambeslutet har en motsvarande möjlighet att vägra verkställighet av ett beslut om böter (artikel 7.2 f). Vid genomförandet av rambeslutet gjordes bedömningen att det skulle strida mot svenska grundläggande straffrättsliga principer att verkställa ett straff avseende en person som inte är straffmyndig enligt svensk rätt (prop. 2008/09:218 s. 54–55). Det infördes därför en föreskrift om att en verkställbarhetsförklaring inte får meddelas om den dömde inte hade fyllt 15 år när brottet begicks (3 kap. 11 § punkten 3 lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff). Varken frysninglagen, lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande eller lagen om internationell rättslig hjälp innehåller någon motsvarande bestämmelse om straffbarhetsålder.

En övervakningsorder utgör ett alternativ till att tillfälligt frihetsberöva en misstänkt under ett pågående straffrättsligt förfarande. En vägran att erkänna en övervakningsorder får normalt sett antas innebära att den misstänkte i stället blir frihetsberövad

i den andra staten. Skälen för att uppställa ett krav på straffbarhetsålder är därför inte lika starka som när det gäller att överlämna enligt en arresteringsorder.

Förbudet mot att döma en person som inte fyllt 15 år till en brottspåföljd är emellertid en grundläggande princip i vår rättsordning. Bistånd till en utländsk myndighet i form av tvångsmedelsanvändning mot någon som inte har fyllt 15 år kan inte anses förenligt med denna princip. Det bör också beaktas att det skulle föreligga hinder mot att överlämna en straffomyndig person enligt arresteringsorderlagen för gärningar som ligger till grund för uppföljning av en övervakningsorder.

Vid en samlad bedömning bör det införas en vägransgrund för den situationen att gärningen som övervakningsordern grundas på ägde rum innan den misstänkte fyllt femton år.

Europakonventionen

I rambeslutet finns en föreskrift om att rambeslutet inte ändrar skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen (artikel 5 och beaktandesats 16). Av artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen framgår bl.a. att unionen ska respektera de grundläggande rättigheterna så som de garanteras i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och såsom de följer av medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner. Ingenting i rambeslutet ska heller tolkas som ett förbud mot att vägra erkännande av ett beslut, om det finns saklig grund att anta att skälet varit att straffa en person på grundval av hans eller hennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl (beaktandesats 16).

Motsvarande föreskrifter finns i arresteringsorderrambeslutet (artikel 1.3 och beaktandesats 12), frysningsrambeslutet (artikel

1 och beaktandesats 6), bötesrambeslutet (artikel 3 och beaktandesats 5) och förverkanderambeslutet (artikel 1.2 och beaktandesats 13). Vid genomförandet av arresteringsorderrambeslutet gjordes bedömningen att det behövdes en uttrycklig hänvisning till Europakonventionen, trots dess ställning som lag i Sverige, eftersom det i ärenden om överlämnande kan finnas anledning att hos tillämparen inskräpa vikten av att vid prövningen beakta Europakonventionens bestämmelser (prop. 2003/04:7 s. 74). Det infördes därför en vägransgrund med innebörd att ett överlämnande inte får ske om det skulle strida mot Europakonventionen eller dess tilläggsprotokoll (2 kap. 4 § punkten 2 arresteringsorderlagen). Vid genomförandet av frysningsrambeslutet gjordes dock bedömningen att frysningsbeslut innebär ett tillfälligt säkerställande av egendom i avvaktan på en framställan om en efterföljande åtgärd och att det därför inte finns lika starka behov av en särskild erinran om Europakonventionen (prop. 2004/05:115 s. 50). Även vid genomförande av bötes- och förverkanderambesluten gjordes bedömningen att någon särskild erinran om Europakonventionens tillämplighet inte behövdes (prop. 2008/09:218 s. 58–60 och prop. 2010/11:43 s. 83–85).

En utgångspunkt bör vara att det inte behövs någon särskild bestämmelse för att domstolar och andra myndigheter i Sverige ska beakta Europakonventionen. Det bedöms inte nödvändigt att särskilt inskräpa vikten av att beakta Europakonventionen i ärenden om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder. Det bör därför inte införas någon särskild bestämmelse om att en övervakningsorder inte får erkännas om det skulle stå i strid med Sveriges åtaganden enligt Europakonventionen.

Hinder på grund av konflikt med grundlagarna

Rambeslutet hindrar inte någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om rätt till prövning i laga ordning,

föreningsfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet i andra medier och religionsfrihet (beaktandesats 17).

En motsvarande skrivning finns i arresteringsorderrambeslutet (beaktandesats 12), frysningsrambeslutet (beaktandesats 6), bötesrambeslutet (beaktandesats 6) och förverkanderambeslutet (beaktandesats 14). Vid genomförandet av dessa rambeslut konstaterades att gärningar som omfattas och skyddas av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen endast kan lagföras i den ordning och omfattning som föreskrivs i dessa grundlagar (prop. 2003/04:7 s. 70–72, prop. 2004/05:115 s. 47–49, prop. 2008/09:218 s. 58–60 och prop. 2010/11:43 s. 83–85). Det bedömdes dock inte vara nödvändigt att införa någon särskild erinran om att grundlagen kunde utgöra hinder mot bistånd enligt rambeslutet.

Det saknas anledning att göra en annan bedömning när det gäller rambeslutet om en europeisk övervakningsorder. Om den gärning som övervakningsordern grundas på skulle falla in under tryckfrihetsförordningens eller yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde föreligger ändå hinder mot att erkänna och följa upp övervakningsordern. Uppkommer det en fråga om den gärning som övervakningsordern grundas på omfattas av tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen bör samrådas med Justitiekanslern. Denna samrådsskyldighet kan föreskrivas i förordning (3 kap. 6 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Hinder enligt arresteringsorderlagen

Om den verkställande staten, vid en överträdelse av övervakningsåtgärderna, skulle vara tvungen att vägra ett överlämnande av den berörde personen enligt en europeisk arresteringsorder får övervakningsordern också vägras (artikel 15.1 h i rambeslutet). Om myndigheten i den verkställande staten, trots att den inte kan överlämna den misstänkte enligt en arresteringsorder, ändå är beredd att erkänna och följa upp övervakningsordern får

myndigheten i den utfärdande staten välja om den vill ha övervakningsordern erkänd eller om den vill återkalla sin begäran (artikel 15.3).

I arresteringsorderlagen uppställs vissa hinder mot att överlämna en misstänkt enligt en europeisk arresteringsorder, bl.a. krav på dubbel straffbarhet och straffbarhetsålder (2 kap. 2–5 §§). Det är således möjligt att uppställa en grund för avslag av en övervakningsorder för de situationer som är reglerade i dessa bestämmelser i arresteringsorderlagen.

Rambeslutet vilar på tanken att den misstänkte vid t.ex. överträdelse av övervakningsordern ska överlämnas till den utfärdande staten enligt en arresteringsorder. Myndigheten i den utfärdande staten bör därför informeras om eventuella hinder mot att överlämna den misstänkte enligt en arresteringsorder. Om den myndigheten ändå begär att övervakningsordern ska erkännas och följas upp här, bör det inte uppställas någon särskild avslagsgrund för att den misstänkte inte skulle kunna överlämnas enligt en arresteringsorder.

Om svenska myndigheters skyldigheter att informera om att myndigheterna skulle vara tvungen att vägra överlämnande enligt arresteringsorderrambeslutet kan meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Särskilt om utformningen av avslagsgrunderna

En särskild fråga vid utformningen av avslagsgrunderna är om de ska vara obligatoriska eller fakultativa. Den bakomliggande internationella överenskommelsen lämnar normalt sett denna fråga öppen för parterna/medlemsstaterna att bestämma. Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder innehåller – i motsats till exempelvis rambeslutet om den europeiska arresteringsordern – inte någon uppdelning i obligatoriska och fakultativa grunder för att vägra erkännande och uppföljning.

Inom den lagstiftning som reglerar det internationella straffrättsliga samarbetet innehåller de allra flesta lagar endast obligatoriska avslagsgrunder. Både lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål och internationella verkställighetslagen innehåller dock fakultativa avslagsgrunder. För såväl rättslig hjälp som verkställighet av en brottmålsdom enligt brottmålsdomskonventionen finns t.ex. en fakultativ avslagsgrund för gärningar som har karaktär av politiskt brott (2 kap. 14 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål och 6 § första stycket lagen [1972:260] om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom). De fakultativa vägransgrunderna prövas i huvudsak av regeringen.

Utredningen om internationell straffverkställighet har lämnat förslag till genomförande av rambesluten om överförande av frihetsberövande påföljder och övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder i svensk rätt (SOU 2013:21). Utredningen föreslår att huvudregeln ska vara att en begäran ska avslås om någon av vägransgrunderna föreligger. På grund av behovet av att ta hänsyn till humanitära skäl i det enskilda fallet föreslås dock en undantagsregel som innebär att en utländsk dom, under vissa förutsättningar, får verkställas i Sverige trots förekomsten av en vägransgrund. Undantagsregeln ska t.ex. kunna komma i fråga beträffande en ung lagöverträdare, vid fall av sjukdom eller när en person är dömd till ett långt fängelsestraff i ett land där fängelseförhållandena är dåliga. Undantagsregelns tillämpning ska vidare anpassas i förhållande till vilken vägransgrund som är aktuell. Förslaget till avsteg vid humanitära skäl var delvis motiverat av att det är fråga om personer som är dömda och ska avtjäna påföljden, oavsett överförande eller inte (SOU 2013:21 s. 384). Betänkandet bereds i regeringskansliet.

Inom området för det straffrättsliga samarbetet har avslagsgrunder typiskt sett utformats som obligatoriska, dvs. utan något utrymme för tillämparen att göra avsteg i enskilda fall. Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder har stora likheter med arresteringsorderrambeslutet, frysningsrambeslutet och bötesrambeslutet. Vid genomförande av dessa rambeslut inför-

des inga möjligheter till avsteg från vägransgrunder vid t.ex. humanitära skäl.

Vid en samlad bedömning saknas det anledning att frångå huvudregeln om obligatoriska vägransgrunder vid genomförandet av rambeslutet om en europeisk övervakningsorder. Om det föreligger en vägransgrund, ska den behöriga myndigheten således inte meddela en uppföljningsförklaring.

4.4.4 Anpassning av en övervakningsåtgärd

Förslag: En övervakningsorder ska anpassas om den omfattar en övervakningsåtgärd som inte motsvarar

1. sådana förbud, föreskrifter eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken, eller

2. förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang. Anpassning sker genom att övervakningsåtgärden undantas från erkännande och uppföljning, i den del den inte motsvarar sådana förbud, föreskrifter eller villkor som kan meddelas enligt svensk rätt, eller ersätts med en föreskrift om reseförbud eller anmälningsskyldighet. Ett villkor om elektronisk övervakning ska alltid undantas från erkännande och uppföljning.

En övervakningsåtgärd som har anpassats ska erkännas endast om den andra medlemsstatens myndighet inte har invänt mot anpassningen.

Skälen för förslagen

Allmänt om anpassning

Rambeslutet vilar på principen om ömsesidigt erkännande. Det närmare syftet med rambeslutet är att den verkställande medlemsstaten ska erkänna och följa upp övervakningsåtgärder som beslutats i den utfärdande medlemsstaten som alternativ till fri-

hetsberövande (artikel 4.a), oavsett om den övervakningsåtgärden skulle kunna beslutas i den verkställande medlemsstaten eller inte. Det har dock införts en möjlighet för myndigheterna i den verkställande staten att anpassa övervakningsåtgärden under vissa förutsättningar (artikel 13).

Om övervakningsåtgärderna till sin art är oförenliga med lagstiftningen i den verkställande staten får myndigheten i den verkställande staten anpassa dem till sådana typer av övervakningsåtgärder som ska tillämpas enligt den statens lagstiftning för likvärdiga brott. Den anpassade övervakningsåtgärden ska så långt möjligt motsvara den som fastställts av den utfärdande staten och får inte vara strängare än den ursprungliga åtgärden.

I rambeslutet finns, utöver artikel 13, inga uttryckliga föreskrifter om i vilka situationer eller i vilket skede i förfarandet anpassning ska ske.

I rambeslutet om övervakning av vissa icke frihetsberövande påföljder finns liknande bestämmelser om anpassning. Om påföljdens längd eller art inte överensstämmer med den verkställande statens lagstiftning får myndigheten i den verkställande staten anpassa påföljden till en åtgärd som tillämpas i den verkställande statens lagstiftning för likvärdiga brott (artikel 9.1). Det uppställs krav på att den anpassade påföljden så nära som möjligt ska motsvara den påföljd som dömts ut i den utfärdande staten. Anpassningen får inte heller leda till att påföljden blir strängare än den ursprungligen påförda påföljden.

En särskild utredare har lämnat förslag till hur rambeslutet bör genomföras i svensk rätt (SOU 2013:21). Utredaren föreslår att en utländsk dom om frivårdspåföljd ska erkännas och verkställas i Sverige om den avser en sådan övervakningsåtgärd som omfattas av listan i artikel 4.1 i rambeslutet, som bl.a. omfattar skyldighet att inte besöka vissa orter, platser eller angivna områden samt att undvika kontakt med vissa angivna personer. Enligt förslaget ska föreskrift om prøvotid samt skyldigheter och anvisningar för den dömda som följer av en utländsk dom om frivårdspåföljd gälla i Sverige med tillämpning av vissa verkställighetsbestämmelser i 26–28 kap. brottsbalken.

Om det krävs för att den utländska domen ska kunna verkställas i Sverige får Kriminalvården anpassa den utländska påföljden genom att meddela de närmare föreskrifter som behövs. Sådana föreskrifter får dock inte innebära att påföljden blir strängare än vad som bestämts i den utländska domen. I övervägandena framhålls att rambeslutet bygger på ömsesidigt erkännande och att utgångspunkten därför är att det som följer av den utländska domen eller beslutet ska gälla i Sverige och att det i normalfallet inte ska ske någon anpassning. Betänkandet bereds i regeringskansliet.

Vilka typer av övervakningsåtgärder bör kunna anpassas?

Som framgår av avsnitt 4.4.2 föreslås att endast de s.k. obligatoriska övervakningsåtgärderna ska kunna erkännas och följas upp i Sverige. Om övervakningsordern innehåller övervakningsåtgärder som går utöver de obligatoriska övervakningsåtgärderna, ska övervakningsordern avslås i dessa delar. Det är således endast för de s.k. obligatoriska övervakningsåtgärderna som frågan om anpassning överhuvudtaget kan uppstå.

Rambeslutet kan tolkas på olika sätt. Utgångspunkten för tolkningen bör vara ordalydelsen av anpassningsbestämmelsen. Av den följer att anpassning får ske om övervakningsåtgärderna till sin art är oförenliga med lagstiftningen i den verkställande staten. En tolkning av ordalydelsen är att anpassning får ske om övervakningsåtgärden inte kan beslutas under ett straffrättsligt förfarande i den verkställande staten. En annan tolkning av lydelsen är att anpassning får ske om övervakningsåtgärden över huvud taget inte har någon motsvarighet i den verkställande statens lagstiftning, dvs. oavsett om åtgärden beslutas under ett straffrättsligt förfarande eller inte.

För den tolkning som innebär att anpassning ska få ske så snart den verkställande staten inte förfogar över övervakningsåtgärden inom ramen för ett straffrättsligt förfarande talar att rambeslutet på ett övergripande plan syftar till att reglera ett

samarbete kring övervakningsåtgärder som utgör alternativ till tillfälligt frihetsberövande. Med den utgångspunkten borde övervakningsåtgärder som inte utgör alternativ till tillfälligt frihetsberövande ligga utanför rambeslutets tillämpningsområde. För svensk del innebär en sådan tolkning att endast övervakningsåtgärder som motsvarar anmälningsskyldighet och reseförbud kan erkännas och följas upp i Sverige utan anpassning. Det innebär vidare att alla övervakningsåtgärder som inte motsvarar anmälningsskyldighet och reseförbud ska anpassas till något av dessa tvångsmedel. Principiella skäl kan också anföras mot en tolkning av anpassningsbestämmelsen, som innebär att anpassning endast ska få ske om övervakningsåtgärden överhuvudtaget inte finns i den verkställande statens lagstiftning, eftersom detta leder till att svenska myndigheter skulle tillåta användningen av tvångsmedel mot enskilda i Sverige som inte hade varit möjlig i ett motsvarande nationellt ärende.

Det finns emellertid skäl för att tolka anpassningsbestämmelsen på så sätt att anpassning tillåts endast om övervakningsåtgärden över huvud taget inte kan tillgripas enligt den verkställande statens lagstiftning. Samarbetet syftar till att den verkställande staten ska erkänna och följa upp ett beslut om övervakningsåtgärder som i den utfärdande staten utgör alternativ till tillfälligt frihetsberövande. Det grundläggande åtagandet i rambeslutet är att denna stat ska följa upp de övervakningsåtgärder som omfattas av listan över obligatoriska övervakningsåtgärder. Om en verkställande medlemsstat genom anpassning skulle kunna ersätta en obligatorisk övervakningsåtgärd med en annan åtgärd, skulle den bakomliggande tanken med en obligatorisk lista helt förfelas. Då skulle det räcka med en fakultativ lista med åtgärder utifrån vilken en verkställande stat kunde erkänna och följa upp åtgärder som motsvarade dem som skulle kunna vidtas i ett straffrättsligt förfarande i den staten. Rambeslutet grundar sig på principen om ömsesidigt erkännande som innebär att domar och beslut som fattats i enlighet med en EU-stats nationella bestämmelser ska godtas av en annan medlemsstat trots att den staten utifrån samma förutsättningar inte hade fattat ett likadant beslut.

Anpassningsbestämmelsen måste tolkas mot denna bakgrund och medlemsstaterna bör därför vara skyldiga att även följa upp övervakningsåtgärder som inte finns tillgängliga inom ramen för deras straffrättsliga förfarande.

Vid bedömningen av vilket tolkningsalternativ som bör ha företräde bör också beaktas vilka konsekvenser som erkännandet och uppföljningen får för den enskilde och för svenska myndigheter. För den enskilde innebär erkännandet av en övervakningsorder att han eller hon ska följa den handlingsregel som framgår av övervakningsordern, t.ex. stanna kvar på en anvisad ort eller undvika kontakt med vissa personer. Om övervakningsordern inte erkänns kommer det normalt sett innebära att den enskilde blir, eller fortsätter vara, tillfälligt frihetsberövad eller i vart fall tvingas stanna kvar i rättegångslandet. För svenska myndigheter innebär erkännandet att övervakningsåtgärden ska *följas upp* i Sverige, till skillnad från vad som normalt gäller för de flesta andra rambeslut på området där det ställs krav på att åtgärden ska *verkställas* i Sverige. I de flesta andra rambeslut på området flyttas verkställigheten i sin helhet över till den verkställande staten när den staten beslutar om erkännande, dvs. alla eventuella följdbeslut fattas av den verkställande myndigheten. Enligt rambeslutet om en europeisk övervakningsorder ska ett eventuellt följdbeslut däremot fattas av den utfärdande myndigheten. Därmed är det inte upp till den svenska myndigheten att besluta om eventuella konsekvenser för den enskilde vid en överträdelse av övervakningsordern. Den huvudsakliga uppgiften för de svenska myndigheterna är att ta emot och vidarebefordra information om misstänkta överträdelser till myndigheten i den utfärdande staten (se avsnitt 4.4.7 om uppföljning av en övervakningsorder). I uppgiften ligger också vid t.ex. en övervakningsorder som innefattar en anmälningsskyldighet, att på motsvarande sätt som vid ett svenskt beslut om anmälningsskyldighet, motta anmälningar i enlighet med övervakningsordern. Ett beslut om att erkänna och följa upp en övervakningsorder innebär således inte att den svenska myndigheten ska meddela ett nationellt beslut om rese-

förbud, kontaktförbud eller någon annan åtgärd i enlighet med svensk rätt.

Det finns således skäl som talar både för och emot de olika tolkningsalternativen. Att erkänna och följa upp en övervakningsåtgärd som inte har någon motsvarighet i vårt straffprocessuella system ter sig visserligen något främmande. Samtidigt innebär principen om ömsesidigt erkännande just detta – att medlemsstaterna ska godta andra medlemsstaters domar och beslut trots att förutsättningar saknas att fatta ett motsvarande beslut i den egna staten. I det internationella förhandlingsarbetet har Sverige tydligt förespråkats att det rättsliga samarbetet inom EU bör bygga på principen om ömsesidigt erkännande. Rambeslutet bör tolkas i ljuset av detta. Mot denna bakgrund görs bedömningen att anpassningsbestämmelsen bör ges en snäv utformning som innebär att en övervakningsåtgärd endast får anpassas om åtgärden helt saknar motsvarighet enligt svensk lag eller annan författning.

Vilka övervakningsåtgärder bör anses oförenliga med svensk rätt?

Av de obligatoriska övervakningsåtgärderna i artikel 8.1 kan svenska myndigheter inom ramen för ett straffrättsligt förfarande inte meddela särskilda beslut om att den misstänkte ska meddela byte av bosättning (punkten a), inte får besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden (punkten b) eller undvika kontakt med vissa personer med anknytning till de påstådda brotten (punkten f).

Inom ramen för ett beslut om reseförbud och anmälningskyldighet skulle svenska myndigheter, som ett särskilt villkor, kunna föreskriva att den misstänkte ska anmäla byte av bosättning (punkten a). Dessa övervakningsåtgärder bör därför inte bli föremål för anpassning.

När det gäller åtgärder enligt punkten f kan svenska myndigheter, även om sådana beslut inte kan meddelas som ett led i en förundersökning eller rättegång, besluta om förbud att besöka

eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter denna person (kontaktförbud). Sådana kontaktförbud kan vara utvidgade till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (utvidgat kontaktförbud) och förbud att uppehålla sig inom ett ännu större område (särskilt utvidgat kontaktförbud). Ett särskilt utvidgat kontaktförbud kan omfatta ett eller flera områden i anslutning till sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas. Därutöver kan svenska myndigheter besluta om förbud att uppehålla sig i en bostad som brukas gemensamt med annan (kontaktförbud avseende gemensam bostad). En övervakningsorder som omfattar en sådan övervakningsåtgärd bör därför normalt inte heller bli föremål för anpassning. I den mån en övervakningsåtgärd om att undvika kontakt med en person däremot inte motsvarar ett sådant kontaktförbud är det fråga om en åtgärd som inte kan beslutas av svenska myndigheter, t.ex. om kontaktförbudet i stället för att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats avser förbud att uppehålla sig på ett visst avstånd från personen. En anpassning bör då ske. Vid bedömningen av om övervakningsåtgärden motsvarar ett svenskt kontaktförbud ska någon prövning av de förutsättningar som måste vara uppfyllda för att meddela ett visst kontaktförbud enligt lagen om kontaktförbud inte göras, eftersom principen om ömsesidigt erkännande innebär att det utländska beslutet ska erkännas och följas upp även om ett sådant beslut inte hade kunnat meddelas i ett motsvarande nationellt fall.

När det gäller åtgärder enligt punkten b kan svenska myndigheter visserligen besluta om tillträdesförbud, men endast om det rör sig om en plats avsedd för idrottsutövning. Om övervakningsåtgärden avser andra platser bör den således anpassas.

Enligt rambeslutet föreligger det en möjlighet men inte något krav på att övervakningsåtgärder följs upp med elektronisk övervakning. Av de svenska motsvarigheterna till de övervakningsåtgärder som en övervakningsorder kan omfatta är det endast

vissa sorters kontaktförbud som kan förenas med villkor om elektronisk övervakning (se avsnitt 3.3.2). Elektronisk övervakning är dock inte en metod som används för att följa upp straffprocessuella tvångsmedel i Sverige. Elektronisk övervakning innebär en betydande inskränkning i den enskildes rörelsefrihet och går betydligt längre än den rapporteringsskyldighet som uppföljningen av en övervakningsorder i övrigt innebär. På grund därav, och med hänsyn till att det inte är en metod som används inom ramen för ett straffprocessuellt tvångsmedel, bedöms det inte lämpligt att använda sådana åtgärder för uppföljning av en övervakningsorder. Om övervakningsordern innehåller ett villkor om elektronisk övervakning, bör det villkoret genom anpassning undantas från erkännande och uppföljning.

Hur ska anpassningen gå till?

En övervakningsorder kan innehålla flera olika övervakningsåtgärder, t.ex. reseförbud och kontaktförbud. Enskilda övervakningsåtgärder kan också innehålla olika moment, t.ex. ett kontaktförbuds närmare omfattning.

Om övervakningsåtgärden i sin helhet är oförenlig med svensk rätt måste övervakningsåtgärden ersättas med en annan övervakningsåtgärd. Om övervakningsåtgärden däremot endast delvis är oförenlig med svensk rätt bör den delen i övervakningsåtgärden kunna antingen undantas från erkännande och uppföljning, om det rör sig om en mindre del av övervakningsordern, eller ersättas med en annan åtgärd.

Om en övervakningsåtgärd helt eller delvis ska anpassas genom att ersättas med en annan övervakningsåtgärd föreskriver rambeslutet att åtgärden ska ersättas med en åtgärd som skulle ha tillgripits enligt den verkställande statens lagstiftning för likvärdiga brott (artikel 13.1). Som tidigare nämnts är reseförbud och anmälningsskyldighet de enda icke frihetsberövande tvångsmedelsbeslut som utgör alternativ till ett tillfälligt frihetsberö-

vande. Reseförbud och anmälningsskyldighet kan dock utformas på olika sätt i det enskilda fallet, t.ex. förenas med olika typer av särskilda villkor. Anpassning bör således ske till en föreskrift som kan meddelas med stöd av rättegångsbalkens bestämmelser om reseförbud och anmälningsskyldighet.

I enlighet med rambeslutets föreskrifter ska den anpassade åtgärden så långt möjligt motsvara den ursprungliga åtgärden och den får inte vara strängare än denna.

Förfarandet vid anpassning

Innan den beslutande myndigheten överväger frågan om anpassning bör den först kontrollera att de allmänna förutsättningarna för erkännande är uppfyllda. Frågan om anpassning bör sedan hanteras som en handläggningsfråga inför den slutliga prövningen av om övervakningsordern ska erkännas och följas upp.

Myndigheten i den verkställande staten ska, utan dröjsmål, skriftligen informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om ett beslut om anpassning (artikel 20.2 f). Den utfärdande myndigheten får i sådana fall återkalla övervakningsordern, förutsatt att uppföljningen i den verkställande staten ännu inte har påbörjats (artikel 13.3). Ett beslut om återkallelse ska meddelas så snart som möjligt, dock senast tio dagar efter mottagandet av informationen om anpassning.

När ett behov av att anpassa övervakningsåtgärder uppstår bör därför den handläggande myndigheten utan dröjsmål samråda med den utfärdande myndigheten angående detta och formerna för anpassningen. Samrådet bör avslutas med att den utfärdande myndigheten formellt underrättas om behovet av anpassning. Om denna skyldighet för svenska myndigheter att samråda och informera om anpassning bör meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 7 och 9 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Det är rimligt att myndigheten i den utfärdande staten ska få bestämma om den vill gå vidare med en övervakningsorder som

har anpassats. En anpassad övervakningsåtgärd bör därför erkännas och följas upp endast om myndigheten i den utfärdande staten valt att inte invända mot anpassningen. Av praktiska skäl bör det uppställas en gräns för inom vilken tid en sådan invändning ska få göras. Tidsgränsen bör vara tio dagar från det att myndigheten mottog information om behovet av anpassningen. Om dessa begränsningar för att erkänna och följa upp anpassade övervakningsåtgärder bör meddelas föreskrifter i lagbestämmelsen om förutsättningar för erkännande.

Anpassning kan bli aktuellt även i fall när myndigheten i den utfärdande staten har ändrat övervakningsordern (artikel 18.4 a). Om övervakningsordern ändras i den utfärdande staten får åklagaren på nytt pröva frågan om övervakningsordern ska erkännas och följas upp i Sverige. Därvid kan det på nytt bli aktuellt att göra en anpassning.

4.4.5 Uppföljningsförklaring

Förslag: Om förutsättningarna för erkännande är uppfyllda och det inte föreligger något hinder mot erkännande, ska beslut om uppföljning av övervakningsordern i Sverige meddelas (uppföljningsförklaring). Uppföljningsförklaringen ska innehålla uppgift om skyldigheterna för den mot vilken förklaringen gäller, den tid som uppföljningen ska pågå och hur den mot vilken förklaringen gäller kan överklaga förklaringen.

Skälen för förslagen

En ordning med uppföljningsförklaring införs

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska, inom viss tid, erkänna och utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för uppföljningen av övervakningsåtgärderna, om det inte finns skäl för att vägra erkännande (artikel 12.1 i rambeslutet).

Flera andra rambeslut som vilar på principen om ömsesidigt erkännande innehåller motsvarande föreskrifter (bl.a. artikel 5.1 i frysningsrambeslutet). Vid genomförandet av dessa rambeslut infördes en ordning med en särskild verkställbarhetsförklaring (bl.a. 3 kap. 4 § frysninglagen). Med termen verkställbarhetsförklaring underströks att prövningen var av formellt slag (prop. 2004/05:113 s. 45). Vid genomförandet av rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande uttalades att lösningen med en verkställbarhetsförklaring innebar att det skapades ett beslut som kunde läggas till grund för en eventuell prövning i domstol och som också angav de närmare förutsättningarna för verkställigheten i Sverige (prop. 2010/11:43 s. 67).

Den prövning som ska ske i Sverige av en övervakningsorder utgör inte någon materiell prövning av de omständigheter eller överväganden som ligger bakom det utländska beslutet. Prövningen innefattar endast en kontroll av att de allmänna förutsättningarna för erkännande är uppfyllda och att det inte föreligger något hinder mot erkännande. Det bör därför införas en ordning med en särskild förklaring som innebär att det utländska beslutet erkänns och ska följas upp i Sverige.

Termen verkställbarhetsförklaring används endast i de fall förklaringen ska kunna ligga till grund för en verkställighet som regleras utanför den lag som behandlar frågan om verkställbarhetsförklaring. Ett exempel är en medlingsöverenskommelse som förklarats verkställbar (lagen [2011:860] om medling i vissa privaträttsliga tvister). Med stöd av verkställbarhetsförklaringen kan medlingsöverenskommelsen verkställas som en lagakraftägende dom i enlighet med utskottets bestämmelser. Ett annat exempel är verkställbarhetsförklaring av ett frysningsbeslut som innebär att frysningsbeslutet ska verkställas på ett visst sätt, t.ex. som ett kvarstadsbeslut i brottmål i enlighet med rättegångsbalkens bestämmelser (3 kap. 6 § frysninglagen). Rambeslutet om en europeisk övervakningsorder innebär endast en förpliktelse för medlemsstaterna att erkänna och vidta de åtgärder som krävs för uppföljning av övervakningsåtgärderna. Den vedertagna termen verkställbarhetsförklaring är därför inte

beskrivande för de sorters åtgärder som de svenska myndigheterna ska vidta med en övervakningsorder. Det finns inte heller några regler i svensk rätt för verkställighet av reseförbud och anmälningsskyldighet. Mot denna bakgrund bör ett beslut om att en övervakningsorder ska följas upp i Sverige i stället betecknas som en uppföljningsförklaring.

Uppföljningsförklaringens innehåll

Beslutet om uppföljningsförklaring innebär att övervakningsordern erkänns och att klartecken lämnas till uppföljning i Sverige. Uppföljningsförklaringen ersätter inte övervakningsordern som beslutats av den utfärdande myndigheten. Uppföljningsförklaringen bör dock innehålla mer uppgifter än en hänvisning till övervakningsordern.

I enlighet med vad som gäller vid beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet bör uppföljningsförklaringen innehålla uppgift om den misstänktes skyldigheter. Dessa skyldigheter framgår av övervakningsordern och i förekommande fall av den anpassning som skett före beslutet om uppföljningsförklaringen. Den misstänkte ska således direkt kunna utläsa vilka skyldigheter han eller hon har att följa. När det gäller bl.a. brottsmisstanke och skälen till beslutet om övervakningsåtgärd ska den enskilde redan vara informerad sedan tidigare. Om den enskilde vill ta del av denna information på nytt bör han eller hon vara hänvisad till intyget och själva övervakningsordern.

Av uppföljningsförklaringen bör också framgå vilken tid uppföljningen ska pågå och hur den mot vilken förklaringen gäller kan överklaga uppföljningsförklaringen. Varaktigheten av uppföljningen framgår normalt av övervakningsordern, om inte anpassning har skett. Uppföljningens längd kan dock ändras genom ett följdbeslut (se avsnitt 4.4.9).

4.4.6 Förfarandet

Förslag: Åklagare ska pröva om en europeisk övervakningsorder som meddelats i en annan medlemsstat i EU ska erkännas och följas upp i Sverige.

Övervakningsordern ska skickas direkt till behörig åklagare. Övervakningsordern ska åtföljas av ett intyg utformat i enlighet med rambeslutet. Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till någon av dessa språk.

Åklagarens beslut i fråga om uppföljningsförklaring ska meddelas senast tjugo arbetsdagar efter det att övervakningsordern och intyget mottagits. Beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången. Beslutet ska delges den som övervakningsordern avser. Åklagaren får vid behov översätta intyget och beslutet i fråga om uppföljningsförklaring.

Skälen för förslaget

Åklagare ska pröva frågor om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder

Som konstaterades i avsnitt 4.3.4 överlämnar rambeslutet i princip åt medlemsstaterna att bestämma vilka myndigheter som ska vara behöriga att vidta åtgärder enligt rambeslutet. Utgångspunkten är dock att det ska vara rättsliga myndigheter, dvs. främst domstolar eller åklagare. Rambeslutet ger också utrymme för att utse en eller flera centralmyndigheter för att biträda de behöriga myndigheterna.

Även arresteringsorderrambeslutet och frysningsrambeslutet lämnade åt medlemsstaterna att bestämma behöriga myndigheter, men i dessa rambeslut föreskrevs ett krav på rättslig myndighet (artikel 6 i arresteringsorderrambeslutet och artikel 4.1 i frysningsrambeslutet). En begäran om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder prövas av tingsrätt efter framställning av åklagare (5 kap. 1 § arresteringsorderlagen). Det är dock åklagare

som är behörig myndighet att ta emot en begäran om överlämnande, att utreda förutsättningarna för överlämnande och att besluta om tvångsmedel beträffande den eftersökte (4 kap. 1, 3 och 5–7 §§ samma lag). I ärenden om verkställighet av frysningsbeslut är det åklagare som är behörig myndighet att ta emot det utländska frysningsbeslutet, att besluta om en verkställbarhetsförklaring och att ange hur frysningsbeslutet ska verkställas (3 kap. 2, 4 och 6 §§ frysninglagen). När ett frysningsbeslut har verkställts ska åklagaren begära rättens prövning av verkställbarhetsförklaringen (3 kap. 16 § samma lag).

Vid valet av beslutande myndighet bör främst beaktas vilken typ av prövning som ska ske. När det gäller frågor om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder ska den beslutande myndigheten i korthet pröva om de allmänna förutsättningarna för erkännande är uppfyllda, om det föreligger något hinder mot erkännande och om övervakningsåtgärden behöver anpassas.

Det finns skäl som talar för att domstol bör pröva frågor om erkännande och uppföljning av en utländsk övervakningsorder. Domstol prövar liknande typer av frågor, t.ex. överlämnande enligt en arresteringsorder. Vissa delar av den prövning som ska ske liknar också en sakprövning, t.ex. frågan om anpassning av en övervakningsåtgärd. Det finns dock skäl som talar för att åklagare ska göra prövningen. Den prövning som ska ske utgör huvudsakligen en formell kontroll av om det finns förutsättningar att erkänna övervakningsordern. Prövningen liknar således den som åklagaren ska göra av utländska frysningsbeslut. Även om både åklagare och domstol kommer att kunna meddela en europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat kan det förväntas bli vanligare att åklagaren meddelar sådana beslut. Som föreslås i avsnitt 4.3.5 ska åklagaren bli behörig att översända en europeisk övervakningsorder som meddelats i Sverige. För utländska myndigheter vore det praktiskt om det är samma myndighet i Sverige som meddelar och översänder en svensk övervakningsorder samt prövar frågor om att en utländsk övervakningsorder ska erkännas och följas

upp i Sverige. Det skyndsamhetskrav som gäller för prövningen (artikel 12.1) talar också för åklagare som beslutande myndighet.

Sammantaget görs bedömningen att åklagare bör pröva frågor om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder. Om vilka åklagare som ska vara behöriga kan meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 1 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Direkt kommunikation

Medlemsstaterna får utse en centralmyndighet för att biträda de behöriga myndigheterna (artikel 7). Även arresteringsorderrambeslutet innehåller en motsvarande föreskrift (artikel 7). Vid genomförandet utnyttjades inte den möjligheten utan alla kontakter ska som regel ske på myndighetsnivå (prop. 2003/04:7 s. 161–162). När det gäller frysningsbeslut gäller principen om direkt kommunikation fullt ut, dvs. anlitan av centralmyndighet är inte tillåtet (prop. 2004/05:115 s. 42–43). Den principen gäller även som huvudregel vid rättslig hjälp mellan EU:s medlemsstater. Mot denna bakgrund görs bedömningen att en utländsk övervakningsorder ska sändas direkt till behörig åklagare.

Formella krav på översändandet

En övervakningsorder som översänds till en annan medlemsstat ska åtföljas av ett intyg enligt det standardformulär som finns i bilaga 1 till rambeslutet (artikel 10.1). Övervakningsordern och intyget ska sändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning och gör det möjligt för den verkställande staten att fastställa äktheten (artikel 10.2). Intyget ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, som ska intyga att dess innehåll är korrekt (artikel 10.3). Intyget ska vara översatt till det officiella språket i den verkställande staten eller ett

annat språk som den verkställande staten har förklarat att den godtar (artikel 24).

Motsvarande krav på översändandet av beslutet uppställs i bl.a. arresteringsorderrambeslutet (artiklarna 8 och 9.1) och frysningrambeslutet (artiklarna 4 och 9). Även rambeslutet om verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om verkställighet av beslut om förverkande innehåller sådana föreskrifter. Med undantag för arresteringsorderrambeslutet innebär kraven att det nationella beslut som översänds för erkännande ska åtföljas av ett intyg med visst standardiserat innehåll. Enligt arresteringsorderrambeslutet ska endast arresteringsordern översändas, utformad enligt ett standardiserat formulär.

Vid genomförandet av ovan nämnda rambeslut infördes en i väsentliga delar likartad reglering för vilka handlingar som ska ges in, till vem de ska översändas, hur de ska översändas och i vilken utsträckning handlingarna behöver översättas. I det följande beskrivs ordningen som gäller för frysningsbeslut. Ett frysningsbeslut ska skickas direkt till behörig åklagare och åtföljas av ett intyg upprättat i enlighet med rambeslutets bilaga. Såväl frysningsbeslutet som intyget ska översändas skriftligen genom post, bud eller telefax. Efter överenskommelse i det enskilda fallet får översändandet ske på annat sätt (3 kap. 2 § frysningsslagen). Intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk. Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om verkställbarhet ska åklagaren ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid inkomma med komplettering (3 kap. 3 § frysningsslagen). Vid genomförandet gjordes bedömningen att det inte skulle införas ett krav på översättning av själva frysningsbeslutet eftersom uppgifterna i intyget i flertalet fall bör vara tillräckliga och att det normalt inte finns skäl att undersöka om innehållet i beslutet motsvarar uppgifterna i intyget (prop. 2004/05:115 s. 38).

Det bör införas motsvarande krav för översändande av en europeisk övervakningsorder till Sverige. Övervakningsordern

och ett intyg enligt rambeslutets bilaga ska översändas direkt till behörig åklagare. Handlingarna ska översändas skriftligen per post, bud, telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt. Endast intyget behöver översättas till svenska, danska, norska eller engelska. Om det i intyget saknas uppgifter som behövs för att frågan om erkännande och uppföljning ska kunna prövas, ska åklagaren kunna ge den utfärdande myndigheten en möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Om den utfärdande myndigheten inte efterlever ett sådant föreläggande bör det utgöra hinder mot erkännande (se avsnitt 4.4.3).

En förklaring om till vilka språk ett intyg ska vara översatt för att godtas i Sverige ska ges in till rådets generalsekretariat (artikel 24).

Tidsfrister

Myndigheten i den verkställande staten ska så snart som möjligt, dock senast tjugo arbetsdagar efter att den har mottagit beslutet om övervakningsåtgärder och intyget, erkänna beslutet och utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för uppföljningen av övervakningsåtgärderna (artikel 12.1). Om ett rättsmedel har anlitats mot myndighetens beslut ska tidsfristen förlängas med ytterligare tjugo arbetsdagar (artikel 12.2). Om myndigheten i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen, ska den omedelbart underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och hur lång tid som uppskattningsvis behövs för att fatta ett beslut (artikel 12.3). Myndigheten i den verkställande staten får skjuta upp erkännandet av övervakningsordern, om intyget är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar beslutet om övervakningsåtgärder, till dess att en rimlig tidsfrist har fastställts för att komplettera eller korrigera intyget (artikel 12.4).

Även arresteringsorderrambeslutet (artikel 17) och frysningsrambeslutet (artikel 5.3) innehåller föreskrifter om tidsfrister

inom vilka den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska fatta beslut. Vid genomförandet av arresteringsorderrambeslutet infördes ett skyndsamhetskrav vid åklagarens handläggning och särskilda tidsfrister – med möjlighet till överskridande vid särskilda skäl – för rättens prövning (prop. 2003/04:7 s. 113 och 126–127). Vid genomförandet av frysningsrambeslutet gjordes bedömningen att tidsfristen visserligen endast var ett riktmärke, men att det borde införas en tidsfrist för åklagarens handläggning (prop. 2004/05:115 s. 64–65).

Den prövning som ska ske i den verkställande staten syftar till att den misstänkte, som är eller riskerar att bli frihetsberövad i den utfärdande staten, ska meddelas ett icke frihetsberövande tvångsmedel. Det är därför naturligt att prövningen i den verkställande staten bör ske med skyndsamhet.

Mot denna bakgrund bör det, i enlighet med rambeslutets föreskrifter, uppställas en tidsfrist för åklagarens prövning av frågan om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder. Tidsfristen bör vara tjugo arbetsdagar från det att begäran och intyget mottogs. Det kan uppstå situationer när tidsfristen inte kan hållas, t.ex. om kommunikationen om anpassning av en övervakningsåtgärd tar lång tid. Det bör därför införas en möjlighet att meddela beslut senare om det föreligger särskilda skäl.

Om åklagarens skyldighet att informera myndigheten i den utfärdande staten om tidsfristerna inte kommer kunna hållas kan meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Övriga förfaranderegler

Med undantag för en föreskrift om tidsfrister för meddelande av beslut reglerar rambeslutet inte hur frågor om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder ska handläggas i den verkställande staten. Övriga frågor om förfarandet överlämnas således åt nationell rätt att reglera.

Som föreslås ovan ska åklagaren handlägga och pröva frågor om erkännande och uppföljning. För åklagarens handläggning av brottmålsärenden finns ett omfattande regelverk (främst rättegångsbalken och förundersökningskungörelsen). Vid annan handläggning hos åklagaren gäller förvaltningslagen (1986:223). De väsentliga handläggningsreglerna i förvaltningslagen gäller dock inte för åklagarmyndigheternas brottsbekämpande verksamhet (32 § förvaltningslagen). En fråga blir därför om förvaltningslagen skulle bli tillämplig, om annat inte föreskrevs, för åklagarens handläggning av frågor om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder.

Med brottsbekämpande verksamhet avses framför allt när åklagare leder förundersökningar om brott och för talan i brottmål vid domstol. Vid införandet av lagen om kontaktförbud, som utgjorde ett nytt inslag i åklagarnas uppgifter, togs det – för att undvika oklarheter – i lagen in uttryckliga bestämmelser om vilka regler i förvaltningslagen som var tillämpliga (prop. 1987/88:137 s. 28). Erkännandet av övervakningsåtgärder i Sverige utgör ett led i den brottsutredning och lagföring som pågår i den utfärdande staten och får därför anses utgöra del av en brottsbekämpande verksamhet. Om det bedöms föreligga behov av särskilda förfaranderegler för åklagarens handläggning bör dessa således införas i lag, antingen direkt eller genom hänvisning till förvaltningslagens bestämmelser.

Vid bedömningen av behovet av särskilda förfaranderegler bör genomförandet av närliggande rambeslut beaktas. Arresteringsorderrambeslutet utgår från att medlemsstaterna så långt möjligt tillämpar nationella processuella bestämmelser i fråga om utredning, tvångsmedel och utredningsförfarande. Vid åklagarens utredning tillämpas i huvudsak bestämmelserna om förundersökning i brottmål (4 kap. 3 § arresteringsorderlagen). Ett ärende om överlämnande handläggs vid rätten som ett ärende enligt rättegångsbalken (5 kap. 2 § samma lag).

Även frysningsrambeslutet överlåter i stor utsträckning åt medlemsstaterna att reglera själva förfarandet för att erkänna och verkställa ett frysningsbeslut (artikel 5.2). Vid genomförandet

infördes vissa förfaranderegler som särskilt föreskrevs i rambeslutet, bl.a. om den efterföljande hanteringen av fryst egendom (3 kap. 18 § frysninglagen). Därutöver infördes vissa regler för åklagarens handläggning, bl.a. om skyldighet att motivera beslut att inte meddela eller att upphäva en verkställbarhetsförklaring (3 kap. 15 § samma lag).

Även rambeslutet om erkännande och verkställighet av bötesstraff och rambeslutet om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande överlåter i stor utsträckning åt den verkställande staten att reglera förfarandet för erkännande och verkställighet (artikel 9 i bötesrambeslutet och artikel 12 i rambeslutet om förverkande). Vid genomförandet av dessa rambeslut infördes vissa förfaranderegler som särskilt föreskrevs i rambeslutet, bl.a. om motiveringsskyldighet vid vägran att erkänna det utländska beslutet. Därutöver infördes vissa handläggningsregler som inte var direkt föranledda av rambeslutens föreskrifter, bl.a. om delgivning av verkställbarhetsförklaringen.

Förfaranderegler, t.ex. om parter rätt att få del av uppgifter, syftar bl.a. till att enskilda parter ska få tillfälle att lägga fram sin sak inför den beslutande myndigheten och att myndigheten därigenom får ett grundligt underlag för sin prövning. Behovet av förfaranderegler bestäms således bl.a. av beslutets rättsverkningar för enskilda parter och av vilket underlag som behövs för ett riktigt beslut.

En övervakningsorder utgör ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande. Rättsverkningarna av åklagarens beslut om erkännande och uppföljning är att den redan beslutade övervakningsordern ska gälla i Sverige och kommer att följas upp här. Rambeslutet föreskriver att den misstänkte ska samtycka till att återvända till den verkställande staten (artikel 9.1). Den misstänkte är därmed införstådd med såväl den bakomliggande övervakningsordern som begäran om att den ska gälla i Sverige. Som framgår ovan ska åklagaren inte göra någon materiell prövning av de omständigheter eller överväganden som ligger bakom beslutet att meddela en övervakningsåtgärd. Prövningen är av formellt slag och innefattar endast en kontroll av att det föreligger förut-

sättningar för erkännande och uppföljning av övervakningsordern. Mot denna bakgrund bedöms behovet av förfaranderegler för åklagarens handläggning vara begränsat.

Det finns dock skäl att närmare överväga behovet av vissa förfaranderegler. Åklagarens möjlighet att anpassa den beslutade övervakningsåtgärden talar för att den misstänkte i dessa fall ges möjlighet att yttra sig innan åklagarens beslut om erkännande och uppföljning (s.k. kommunikationsplikt). Frågan om den misstänktes inställning till en anpassning bör dock normalt bli föremål för utredning av myndigheten i den utfärande staten, eftersom den misstänktes medverkan krävs för att en övervakningsorder ska komma till stånd (jfr avsnitt 4.3.5). Det bedöms därför tillräckligt att den enskilde ges möjlighet att invända mot åklagarens bedömning genom att överklaga beslutet i fråga om erkännande och uppföljning (se vidare avsnitt 4.4.8).

Vid genomförandet av närliggande rambeslut infördes en motiveringsskyldighet vid beslut att inte meddela en verkställbarhetsförklaring. Enligt rambeslutet om en europeisk övervakningsorder ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten informera myndigheten i den utfärdande staten om ett beslut att inte erkänna och följa upp en övervakningsorder samt skälen för beslutet (artikel 20.2 g). Rambeslutet föreskriver således ingen motiveringsskyldighet vid bifall till en begäran om erkännande och uppföljning. Möjligheten att anpassa den utfärdande statens beslut talar dock för en skyldighet att motivera även beslut att bifalla en begäran. En sådan motiveringsskyldighet utgör dels underlag för den enskilde när denne överväger frågan om överklagande, dels information till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten.

Enligt rambeslutet ska myndigheten i den verkställande staten utan dröjsmål informera myndigheten i den utfärdande staten om bifallsbeslut, anpassningsbeslut och avslagsbeslut (artikel 20.2). Även om rambeslutet inte innehåller någon föreskrift om detta bör även den misstänkte underrättas om åklagarens beslut i frågor om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder.

En verkställbarhetsförklaring av frysningsbeslut innebär att frysningsbeslutet skyndsamt ska verkställas som ett beslut om beslag eller kvarstadsbeslut. När frysningsbeslutet har verkställts ska åklagaren begära rättsens prövning av verkställbarhetsförklaringen. Vid genomförandet av frysningsrambeslutet uppkom således inte fråga om underrättelser av åklagarens verkställbarhetsförklaring. Vid genomförandet av bötesrambeslutet och förverkanderambeslutet övervägdes om den enskilde skulle underrättas om verkställbarhetsförklaringen genom delgivning. När det gäller bötesrambeslutet gjordes bedömningen, med hänsyn till att det kan uppstå situationer där den bötfällda inte har någon information om att verkställigheten sker i Sverige, att det var rimligt att den dömde delgavs verkställbarhetsförklaringen och att tidsfristen för överklagande skulle börja löpa från dagen för delgivning (prop. 2008/09:218 s. 64–66). Ett likadant resonemang fördes vid genomförandet av förverkanderambeslutet (prop. 2010/11:43 s. 101–103).

När det gäller en övervakningsorder kommer den enskilde vara medveten om den stundande prövningen i fråga om erkännande och uppföljning. Behovet av delgivning får därmed anses mindre än vid ovan nämnda bötes- och förverkandebeslut. Uppföljningsförklaringen kommer dock innehålla uppgifter om vad den enskilde har att rätta sig efter i Sverige. Eventuella anpassningar av övervakningsåtgärderna kommer också framgå av uppföljningsförklaringen. Detta talar för att beslut i fråga om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder bör delges den enskilde. Delgivningstidpunkten blir också en naturlig utgångspunkt för beräkning av överklagandetiden (se nedan avsnitt 4.4.8). Det bör inte uppställas några särskilda begränsningar vad beträffar de former av delgivning som anges i delgivningslagen (2010:1932).

Om den som övervakningsordern avser inte bedöms behärska svenska uppkommer fråga om behov av att översätta beslutet om uppföljningsförklaring till ett språk som han eller hon behärskar. Normalt bör den som övervakningsordern avser genom den utfärdande myndighetens försorg ha informerats om innehållet i

övervakningsordern och intyget. Det kan dock inte uteslutas att det finns situationer där den enskilde inte har fått del av handlingarna. Eftersom intyget normalt kommer att vara skrivet på svenska kan det finnas behov av översättning även av intyget. Med hänsyn till att intyget i allt väsentligt ska utgöra en avskrift av det underliggande beslutet saknas däremot anledning av låta översätta övervakningsordern. Regeringen har i ett nytt andra stycke i 23 kap. 16 § rättegångsbalken föreslagit att rättegångsbalkens bestämmelser om översättning av handlingar ska gälla även översättning under förundersökning (prop. 2012/13:132). Även om åklagarens handläggning av frågor om en europeisk övervakningsorder utgör ett led i den brottsbekämpande verksamhet som pågår i den utfärdande staten kan handläggningen inte anses utgöra ett led i en svensk förundersökning. Den nya bestämmelsen blir därmed inte tillämplig på handlingar i sådana ärenden. Det behövs därför en särskild regel om översättning vid åklagarens handläggning av frågor om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder.

En verkställbarhetsförklaring, som meddelas för verkställighet av ett bötesstraff respektive ett beslut om förverkande, gäller omedelbart (3 kap. 8 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff och 3 kap. 8 § lagen om erkännande och verkställighet av beslut om förverkande). Innebörden av detta är att verkställigheten kan påbörjas omedelbart även om den person som beslutet riktar sig mot överklagar verkställbarhetsförklaringen (prop. 2008/09:218 s. 46 och prop. 2010/11:43 s. 68). En övervakningsorder är en tillfällig åtgärd som vidtas i ett pågående förfarande i den utfärdande staten. Vid tidpunkten när uppföljningsförklaringen meddelas kommer den person förklaringen gäller i många fall fortfarande befinna sig i den utfärdande staten i avvaktan på besked om övervakningsordern kommer att erkännas och följas upp i den verkställande staten. Den faktiska uppföljningen av övervakningsordern kan därför normalt sett inte påbörjas förrän den person förklaringen gäller har inställt sig i den verkställande staten. Om uppföljningsförklaringen inte börjar gälla omedelbart kan det dock få konsekvensen att den

misstänkte i onödan måste kvarbli i häkte i den utfärdande staten, i avvaktan på att uppföljningsförklaringen vinner laga kraft i den verkställande staten. Även en uppföljningsförklaring avseende en övervakningsorder bör därför gälla omedelbart.

Tillgång till uppgifter i belastningsregistret

Som framgår ovan utgör en tidigare meddelad dom i Sverige hinder mot erkännande (se avsnitt 4.4.3). För att kunna bedöma om det föreligger hinder mot erkännande behöver åklagaren ha tillgång till uppgifter ur belastningsregistret. Åklagare kan få del av sådana uppgifter om informationen behövs för beslut om förundersökning, utfärdande av strafföreläggande eller åtal (2 § lagen [1998:620] om belastningsregister). Vid genomförandet av frysningsrambeslutet gjordes bedömningen att det behövdes en särskild bestämmelse om registertillgång eftersom ärenden om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut inte kunde hänföras till ovan nämnd verksamhet hos åklagaren (prop. 2004/05:115 s. 45). Det bör dock beaktas att personuppgifter ska lämnas ut ur belastningsregistret också om det begärs av en myndighet i den utsträckning regeringen föreskriver det för vissa slag av ärenden eller ger tillstånd till det för ett särskilt fall (6 § första stycket 4 lagen om belastningsregister). Av förordningen om belastningsregister framgår att åklagarmyndighet har getts rätt att i ärenden där en prövning ska göras få ut uppgifter ur belastningsregister i fråga om den som prövningen gäller (10 § första stycket 3 förordningen [1999:1134] om belastningsregister).

I ärenden om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder i Sverige ska åklagaren göra en prövning. Åklagaren bör därmed kunna begära ut uppgifter ur belastningsregistret om den mot vilken uppföljningsförklaringen ska gälla med stöd av bestämmelsen i förordning. Det saknas därför anledning att införa en särskild bestämmelse om detta.

Personuppgifter som behandlas vid tillämpningen av rambeslutet omfattas av dataskyddsrambeslutet och Europarådets dataskyddskonvention (beaktandesats 19). Dataskyddsrambeslutet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2013:329) med vissa bestämmelser om skydd för personuppgifter vid polis-samarbete och straffrättsligt samarbete inom Europeiska unionen.

Samråd och information

Myndigheten i den verkställande staten är skyldig att samråda med myndigheten i den utfärdande staten i olika situationer, bl.a. innan ett beslut att inte erkänna övervakningsordern (artikel 15.2 i rambeslutet) och om den misstänkte har gjort sig skyldig till en allvarlig överträdelse av övervakningsordern (artikel 22.1). Myndigheten i den verkställande staten ska också informera myndigheten i den utfärdande staten om olika förhållanden, bl.a. om ett beslut att inte erkänna övervakningsordern har fattats (artikel 20). Denna samråds- och informationsskyldighet bör fullgöras av åklagaren. Om dessa uppgifter kan meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 7–9 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

På utbytet av information vid samråd mellan medlemsstaternas myndigheter ska dataskyddsrambeslutet och Europarådets dataskyddskonvention tillämpas (beaktandesats 19).

Myndigheten i den verkställande staten får, när som helst under uppföljningen av övervakningsordern, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, uppmana myndigheten i den utfärdande staten att uppge om uppföljningen fortfarande behövs (artikel 19.1). Den verkställande staten får också begära bekräftelse på att uppföljningen av övervakningsordern behöver förlängas (artikel 23.3). Om åklagarens möjlighet att framställa en sådan förfrågan kan meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 5 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Kostnader för resan från den utfärdande staten till Sverige

Kostnader för den berörda personens resor mellan den verkställande staten och den utfärdande staten i samband med uppföljning av övervakningsåtgärder regleras inte av rambeslutet (beaktandesats 14). På samma sätt som anges i avsnitt 4.3.5 bör inte reskostnaden ersättas av svenska allmänna medel utan den berörde personen får själv ombesörja resan till den utfärdande staten. Detta hindrar inte att den berörde personen kan få kostnaden ersatt av den utfärdande staten om den staten valt att införa bestämmelser om detta.

4.4.7 Uppföljning av en övervakningsorder

Förslag: Åklagare ska med bistånd av polis följa upp en övervakningsorder.

Skälen för förslaget: Övervakningsåtgärderna är utformade som skyldigheter för den misstänkte (artikel 4 b). I de flesta fall kommer tänkbara uppföljningsåtgärder bara framgå indirekt av övervakningsåtgärden, t.ex. vid anmälningsskyldighet.

Som framgår av avsnitt 4.4.4 ska eventuella följdbeslut fattas av den utfärdande myndigheten (artikel 18 i rambeslutet). Den verkställande myndigheten ska därmed inte besluta om några konsekvenser för den enskilde vid en överträdelse av övervakningsordern. Den verkställande myndigheten är dock skyldig att omedelbart meddela den utfärdande myndigheten om alla överträdelser av en övervakningsåtgärd och varje annan iakttagelse som skulle kunna leda till ett följdbeslut (artikel 19.3).

Några av de övervakningsåtgärder som medlemsstaterna är skyldiga att följa upp innehåller moment som kan vara svåra för myndigheten i den verkställande staten att följa upp. Det gäller t.ex. övervakningsåtgärder som innebär att den misstänkte inte får besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden i den stat

där övervakningsordern har meddelats. Några konkreta uppföljningsåtgärder för svenska myndigheter kan i dessa fall knappast komma i fråga.

För uppföljningen av övervakningsåtgärderna är det den verkställande statens lagstiftning som ska tillämpas (artikel 16). Utgångspunkten är alltså att en övervakningsorder ska följas upp på det sätt som svenska beslut om reseförbud, anmälningsskyldighet, kontaktförbud eller tillträdesförbud skulle ha följts upp. Beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet innehåller inga särskilda anvisningar till åklagare eller polis. Dessa beslut följs således upp på det sätt som bedöms lämpligt. Inte heller beslut om kontaktförbud och tillträdesförbud innehåller normalt några särskilda anvisningar till åklagare eller polis. Ett kontaktförbud kan under vissa särskilda förutsättningar förenas med villkor om elektronisk övervakning (2 § lagen om kontaktförbud). En europeisk övervakningsorder förenad med ett villkor om elektronisk övervakning föreslås dock bli föremål för anpassning (se avsnitt 4.4.4).

Åklagare prövar frågor om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder. Åklagaren bör också ansvara för uppföljningen av övervakningsordern. Polisen bör bistå åklagaren med vissa praktiska moment av uppföljningen bl.a. genom att verkställa särskilda villkor, såsom att ta hand om ett pass som den misstänkte ska lämna ifrån sig, eller ta emot anmälningar vid anmälningsskyldighet. Om det misstänks att en överträdelse av övervakningsordern har begåtts ska den utfärdande myndigheten informeras om detta. Polisen bör således bistå åklagaren genom att till åklagaren vidarebefordra sådan information om misstänkta överträdelser som polisen har fått kännedom om genom t.ex. en polisanmälan eller en rutinkontroll för att åklagaren ska kunna vidarebefordra informationen till den utfärdande myndigheten.

En övervakningsorder som omfattar övervakningsåtgärder som innebär förbud att ta kontakt med vissa personer eller förbud att besöka vissa ställen är inte på sätt som svenska kontaktförbud och tillträdesförbud förenade med hot om att i Sverige

å dömas en straffsanktion vid en överträdelse, eftersom åtagandet att följa upp övervakningsordern är begränsat och samtliga konsekvenser av en överträdelse ska hanteras av den andra medlemsstatens myndigheter. Uppkommer i dessa fall misstanke om en överträdelse av övervakningsordern åligger det därmed inte svenska myndigheter att utreda frågan om brott har begåtts. Det blir alltså inte fråga om att i Sverige inleda någon brottsutredning, om inte den information som föranlett misstanken om en överträdelse också innebär misstanke om att den som övervakningsordern avser har gjort sig skyldig till en gärning som kan utgöra brott enligt svensk rätt, såsom misshandel eller olaga hot. De svenska myndigheterna ska enbart ta emot information om den påstådda överträdelsen och vidarebefordra informationen till den andra medlemsstatens myndigheter. Om den utfärdande myndigheten vill utreda händelsen närmare får det ske genom regelverket för internationell rättslig hjälp i brottmål.

Som framgår av avsnitt 4.3.3 har en person som är underkastad reseförbud och anmälningsskyldighet inte rätt att få ett pass utfärdat (7 § passlagen [1978:302]). Registret över efterlysta personer får även för passhinderundersökning innehålla uppgift om personer som är underkastade reseförbud eller anmälningsskyldighet (13 a § efterlysningsskugörelsen [1969:293]). Domstol eller åklagare som meddelar eller upphäver beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet ska genast underrätta polismyndigheten (passförordningen [1979:664]). För att kunna förebygga och uppdaga överträdelser av kontaktförbud och tillträdesförbud får registret över efterlysta personer också innehålla uppgifter om personer vilka har meddelats kontaktförbud eller tillträdesförbud (13 a § efterlysningsskugörelsen). Dessa beslut förs också in i belastningsregistret (3 § punkten 5 lagen [1998:620] om belastningsregister).

En uppföljningsförklaring bör ha liknande rättsverkningar som beslut om reseförbud eller anmälningsskyldighet respektive kontaktförbud och tillträdesförbud. Övervakningsordern kan vara förenad med ett villkor att lämna ifrån sig pass. I den situationen är det rimligt att det också föreligger passhinder. Visserli-

gen föreligger det inte längre någon gränskontroll mellan de stater som ingår i Schengensamarbetet. Samtliga medlemsstater i EU deltar dock inte i detta samarbete. Även i förhållande till stater utanför EU har passhindret betydelse. Ovan nämnda författningar bör därför kompletteras med föreskrifter om att passhinder ska gälla för personer som är föremål för en europeisk övervakningsorder som motsvarar reseförbud och anmälnings-skyldighet. Med hänsyn till att den som övervakningsordern avser i något skede ska återvända till den utfärdande staten för lagföring kan passhindret inte gälla utan undantag. Det bör vara åklagaren som, i samråd med myndigheten i den andra medlemsstaten, förfogar över om passhinder ska gälla i en given situation. Bestämmelsen bör därför konstrueras som en möjlighet för åklagaren att lämna medgivande till passansökan.

För att kunna förebygga och uppdaga misstänkta överträdelser av en uppföljningsförklaring bör även registret om efterlysta personer innehålla uppgifter om personer som har meddelats en uppföljningsförklaring. Om detta kan meddelas föreskrifter i förordning (förslag till ändring i 13 a § efterlysningskungörelsen [1969:293]). Belastningsregistret får endast innehålla uppgifter om den som har förklarats skyldig till ett brott, meddelats åtalsunderlåtelse eller har ålagts ett straffsanktionerat förbud (3 § lagen [1998:620] om belastningsregister). Det bedöms därför inte lämpligt att föra in uppgifter om en uppföljningsförklaring i belastningsregistret.

4.4.8 Överklagande

Förslag: Åklagarens beslut i fråga om uppföljningsförklaring ska få överklagas av den som övervakningsordern avser. Klagorätt ska gälla för såväl bifallsbeslut som avslagsbeslut.

Överklagande ska göras till den tingsrätt där åklagaren som prövat frågan om uppföljningsförklaring ska föra talan i brottmål i allmänhet.

Rättens handläggning ska ske med skyndsamhet. Innan rätten upphäver en uppföljningsförklaring ska åklagaren ha getts tillfälle att yttra sig. I övrigt ska lagen (1996:242) om domstolsärenden gälla vid rättens prövning.

Skälen för förslagen

Överklagande av åklagarens beslut

Rambeslutet innehåller inga föreskrifter om att medlemsstaterna ska införa möjligheter till överklagande av beslut om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder. Om ett rättsmedel har anlitats tillåts dock att tidsfristen för att meddela beslut förlängs (artikel 12.2).

I vissa närliggande rambeslut uppställs krav på att berörda parter ska ha tillgång till rättsmedel mot beslut om erkännande och verkställighet (artikel 9 i förverkanderambeslutet). Andra närliggande rambeslut, bl.a. bötesrambeslutet, saknar bestämmelser om rättsmedel.

Vid genomförandet av förverkanderambeslutet infördes en bestämmelse om att den mot vilken förklaringen gäller får överklaga verkställbarhetsförklaringen till tingsrätten i den ort där han eller hon har sitt hemvist (3 kap. 14 § lagen om erkännande och verkställighet av förverkande). Även vid genomförandet av bötesrambeslutet infördes en motsvarande ordning för överklagande av verkställbarhetsförklaringen (3 kap. 12 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff). I förarbetena uttalades att det finns skäl för och emot en möjlighet till överklagande (prop. 2008/09:218 s. 64). Behovet av att systemet för rättsligt bistånd är enkelt ansågs tala mot en ordning med domstolsprövning. Skälen för en möjlighet till överklagande, bl.a. att det kunde röra sig om ekonomiska sanktioner av mycket kännbar natur, ansågs dock väga tyngre.

Även när det gäller prövningen av en europeisk övervakningsorder finns det skäl för och emot en möjlighet till överklagande

av uppföljningsförklaringen. Behovet av ett enkelt och skyndsamt förfarande talar emot en möjlighet till överklagande. Likaså prövningens formella karaktär. Ett annat skäl som talar emot en möjlighet att överklaga är att den misstänkte ska aktivt medverka vid översändandet av en övervakningsorder till en annan stat och att övervakningsordern utgör ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande. Det kan således förväntas bli ovanligt att den misstänkte vill ändra åklagarens beslut om uppföljningsförklaring.

Ett skäl som talar för en möjlighet till överklagande är att uppföljningsförklaringen innebär att ett tvångsmedelsbeslut blir gällande mot den misstänkte i Sverige. Ett annat skäl som skulle kunna tala för en möjlighet till överklagande är att uppföljningsförklaringen kan innefatta en anpassning av de övervakningsåtgärder som beslutats i den utfärdande medlemsstaten. Om övervakningsordern inte har återkallats av myndigheten i den andra medlemsstaten får det dock antas att den misstänkte har godtagit den anpassning som gjorts (se avsnitt 4.4.6).

Det finns också anledning att beakta vad som allmänt gäller vid överklagande av förvaltningsbeslut. För att en part ska ha klagorätt krävs att beslutet har gått honom eller henne emot (22 § förvaltningslagen). Beslutet ska ha negativa verkningar för parten, antingen rättsliga verkningar eller praktiska verkningar (Hellners m.fl., Förvaltningslagen med kommentarer, tredje upplagan, s. 305–307). En uppföljningsförklaring utgör ett tvångsmedelsbeslut. Det är därför naturligt att den som uppföljningsförklaringen gäller för borde anses ha klagorätt mot ett sådant beslut. I den stat där lagföringen pågår innebär dock utfärdandet av en europeisk övervakningsorder ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande av den misstänkte. Även ett beslut om att inte meddela en uppföljningsförklaring borde därför anses ha gått den enskilde emot.

Vid en samlad bedömning får skälen för en möjlighet till överklagande anses väga tyngre än skälen emot. Den mot vilken uppföljningsförklaringen ska gälla bör ha rätt att överklaga åklagarens beslut i fråga om uppföljningsförklaring. Klagorätten bör således gälla såväl avslagsbeslut som bifallsbeslut.

Det finns inte skäl att införa en möjlighet för myndigheten i den utfärdande staten att överklaga åklagarens beslut i fråga om uppföljningsförklaring.

Hur ska åklagarens beslut överklagas?

En verkställbarhetsförklaring avseende bötesstraff ska överklagas skriftligen inom tre veckor från den dag då den enskilde fick del av beslutet (3 kap. 12 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff). Vidare föreskrivs att överklagandet ska sändas till kronofogdemyndigheten, som ska pröva om överklagandet getts in i rätt tid. Den införda regleringen motsvarar i stort vad som gäller enligt förvaltningslagen (23–25 §§).

En motsvarande ordning bör införas för hur åklagarens beslut i fråga om uppföljningsförklaring ska överklagas.

Behörig domstol

Vid avgörandet av frågan om behörig domstol finns det anledning att titta närmare på hur åklagares beslut i allmänhet överklagas och hur överprövningen har utformats vid genomförandet av närliggande rambeslut.

De allmänna forumregler i rättegångsbalken som berör åklagares talerätt avser var åtal ska väckas (19 kap. rättegångsbalken). Har reseförbud eller anmälningsskyldighet meddelats av åklagaren får den misstänkte begära rättens prövning av beslutet (25 kap. 5 § RB). Allmänt forum i brottmål är tingsrätten i den ort där brottet förövades (19 kap. 1 första stycket RB). Behörig domstol kan även vara dels tingsrätten som den misstänkte ska svara i tvistemål i allmänhet (s.k. hemvistforum), dels tingsrätten i den ort där den misstänkte mer varaktigt uppehåller sig (s.k. vistelseforum).

Det finns även särskilda regler för överklagande av åklagares beslut i fråga om kontaktförbud och tillträdesförbud. Behörig

domstol i dessa fall är den tingsrätt där åklagare som har prövat frågan ska föra talan i brottmål i allmänhet (bl.a. 15 § lagen om kontaktförbud).

Vid genomförandet av närliggande rambeslut har överprövningen utformats på olika sätt. Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaring avseende böter och förverkande överklagas till den tingsrätt som enligt utskökningsbalken prövar överklagande av Kronofogdemyndighetens beslut (bl.a. 3 kap. 12 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff). Ett av åklagaren verkställt frysningsbeslut prövas av varje tingsrätt inom vars domkrets frysningsbeslutet har verkställts (3 kap. 16 § frysningsslagen).

Åklagarens prövning i fråga om uppföljningsförklaring utgör inte någon förundersökningsåtgärd. Rättegångsbalkens allmänna forumregler är därför inte direkt tillämpliga. Den allmänna forumregeln bör inte heller göras tillämplig eftersom den gärning som övervakningsordern grundas på normalt sett inte har begåtts i Sverige. En europeisk övervakningsorder som ska följas upp i Sverige kan förväntas gälla en person som till vardags bor, arbetar eller studerar här. Av det skälet skulle hemvistforum eller vistelseforum kunna utgöra en tänkbar forumregel för rättens prövning. Det kan dock tänkas att den person som uppföljningsförklaringen ska gälla för ännu inte har någon vistelseort i Sverige, t.ex. om han eller hon ska studera eller arbeta här. Sammantaget görs därför bedömningen att ingen av rättegångsbalkens forumregler bör göras tillämpliga för rättens prövning av beslut i fråga om uppföljningsförklaring.

Ordningen för överprövning av Kronofogdemyndighetens verkställbarhetsförklaringar avseende böter och förverkande kan inte användas. Behörig domstol beträffande frysningsbeslut bestäms av var frysningsbeslutet har verkställts. Denna forumregel kan därför inte heller användas för rättens prövning av beslut i fråga om uppföljningsförklaring.

Reglerna för behörig domstol vid överklagande av beslut om kontaktförbud och tillträdesförbud har gällt i ett antal år och inte föranlett några tillämpningssvårigheter. Vid en samlad

bedömning bör dessa regler utgöra förebild för vilken domstol som ska vara behörig att pröva beslut i fråga om uppföljningsförklaring. Behörig domstol bör således vara den tingsrätt där åklagaren som prövat frågan om uppföljningsförklaring ska föra talan i brottmål i allmänhet.

Rättens prövning

Rätten ska pröva om åklagarens bedömning av frågan om erkännande och uppföljning av övervakningsordern var riktig.

För rättens prövning av åklagarens beslut om kontaktförbud och tillträdesförbud gäller – med undantag för ett antal särbestämmelser – ärendelagen (bl.a. 21 § lagen om kontaktförbud). Detsamma gäller för rättens prövning av en överklagad verkställbarhetsförklaring i bl.a. ärenden om erkännande och verkställighet av bötesstraff (3 kap. 12 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff).

Motsvarande bör gälla för rättens prövning av åklagarens uppföljningsförklaring. Tillämpningen av ärendelagen innebär bl.a. att rätten normalt är domför med en lagfaren domare (3 §), att åklagaren är motpart till den mot vilken uppföljningsförklaringen ska gälla för sedan handlingarna överlämnats till domstolen (11 §), att förfarandet som huvudregel är skriftligt (13 §), att ärendet normalt inte får avgöras utan att den som är part har fått tillfälle att yttra sig över en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än parten (22 §), att de skäl som bestämt utgången normalt ska framgå av rättens beslut (28 §) samt att domstolens beslut får överklagas (36 §).

Det finns också skäl att överväga behovet av särbestämmelser för rättens prövning av ärenden om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder.

I avsnitt 4.4.6 föreslås en tidsfrist för åklagarens handlingning. Den tidsfristen står i överensstämmelse med den frist om tjugo arbetsdagar som ställs upp i rambeslutet (artikel 12.1). Enligt rambeslutet förlängs tidsfristen med ytterligare tjugo

arbetsdagar om beslutet överklagas (artikel 12.2). Normalt sett är den misstänkte frihetsberövad – eller riskerar att bli frihetsberövad – i den utfärdande staten under tiden åklagaren och rätten handlägger ärendet om erkännande och uppföljning. Av dessa skäl bör det införas ett skyndsamhetskrav även för rättens prövning. Det bör dock inte uppställas någon särskild tidsfrist för när rätten ska meddela beslut. Om åklagarens skyldighet att informera myndigheten i den utfärdande staten om överklagande kan meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Myndigheten i den verkställande staten är skyldig att samråda med myndigheten i den utfärdande staten i olika situationer, bl.a. innan den beslutar att inte erkänna övervakningsordern med tillämpning av vissa vägransgrunder (artikel 15.2 i rambeslutet). De vägransgrunder som avses är att intyget är bristfälligt, att den gärning som övervakningsordern grundas på har prövats i Sverige, att den misstänkte inte har tillräcklig anknytning till Sverige eller att övervakningsordern inte avser en sådan övervakningsåtgärd som Sverige har åtagit sig att erkänna och följa upp. Samrådsskyldigheten bör fullgöras av åklagaren (se avsnitt 4.4.6).

Liknande föreskrifter om samrådsskyldighet med den utfärdande myndigheten finns i vissa närliggande rambeslut (bl.a. artikel 7.3 i bötesrambeslutet). Vid genomförandet av bötesrambeslutet infördes en bestämmelse om att Kronofogdemyndigheten ska ha getts tillfälle att yttra sig innan rätten upphäver en verkställbarhetsförklaring (3 kap. 14 § lagen om erkännande och verkställighet av bötesstraff). Därigenom skapades möjlighet för Kronofogdemyndigheten att fullföra sin samrådsskyldighet.

Enligt ärendelagen har en myndighet som är motpart inte rätt att yttra sig innan rättens avgörande, om det bedöms onödigt (22 § tredje stycket). För att åklagaren ska kunna fullgöra sin samrådsskyldighet med myndigheten i den utfärdande staten bör det därför införas en skyldighet för rätten att ge åklagaren tillfälle att yttra sig innan uppföljningsförklaringen upphävs.

I övrigt bedöms det inte finnas något behov av särbestämmelser för rättens prövning av ärenden om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder.

4.4.9 Upphävande av en uppföljningsförklaring och andra följdbeslut

Förslag: Uppföljningsförklaringen ska upphävas om

1. det framkommer att övervakningsordern inte får erkännas i Sverige,

2. övervakningsordern återkallas,

3. den som övervakningsordern avser misstänks för en överträdelse av övervakningsordern och myndigheten i den andra medlemsstaten trots begäran om detta inte fattar något följdbeslut och inte heller lämnar besked om att uppföljningen ska fortgå,

4. myndigheten i den andra medlemsstaten inte svarar på en begäran om bekräftelse på att uppföljningen fortfarande behövs,

5. den som övervakningsordern avser begärs överlämnad enligt en europeisk arresteringsorder, eller en nordisk arresteringsorder, för den gärning som övervakningsordern grundas på, eller

6. övervakningsordern inte längre kan följas upp till följd av att det har inletts andra straffrättsliga förfaranden mot den som övervakningsordern avser.

Åklagaren beslutar om upphävande.

Ett beslut om upphävande som grundas på att ordern inte får erkännas i Sverige får överklagas av den som övervakningsordern avser.

Det införs en särskild bestämmelse om när myndigheten i den andra medlemsstaten begär förlängning av tiden för uppföljning i Sverige eller gör en ändring i övervakningsordern. Om en ändring har gjorts i övervakningsordern ska uppfölj-

ningsförklaringen upphävas och en ny uppföljningsförklaring – eventuellt efter anpassning – meddelas. Åklagaren prövar frågor om förlängning och ändring, om inte uppföljningsförklaringen är föremål för rättens prövning.

Skälen för förslagen

Allmänt om upphävande

Rambeslutet innehåller inga uttryckliga föreskrifter om i vilka situationer som beslut om erkännande ska upphävas. Det finns dock ett antal föreskrifter som behandlar situationer som skulle kunna utgöra grund för upphävande.

Behörigheten att följa upp övervakningsåtgärden återgår till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten i olika situationer (artikel 11.2). Det gäller om den berörda personen har flyttat till en annan stat (punkten a), om intyget har återkallats av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten (punkten b), om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har vägrat att följa upp övervakningsåtgärden som ändrats av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten (punkten c), om den lagstadgade tidsfristen för hur länge en övervakningsåtgärd kan följas upp har gått ut (punkten d), och om uppföljningen har avslutats med anledning av överträdelse av övervakningsåtgärden, som trots uppmaningar inte lett till något följdbeslut av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten eller med anledning av att myndigheten i den utfärdande staten trots uppmaningar inte lämnat någon bekräftelse på behovet av fortsatt uppföljning (punkten e). Vidare finns föreskrifter om att myndigheten i den utfärdande staten kan fatta olika följdbeslut, bl.a. besluta att upphäva övervakningsordern eller utfärda en europeisk arresteringsorder eller annat verkställbart rättsligt beslut (artikel 18.1). Ett annat verkställbart beslut skulle kunna vara en nordisk arresteringsorder. Det finns också en särskild föreskrift om att myndigheten i den verkställande staten ska

avbryta uppföljningen om intyget om beslutet om övervakningsåtgärder har återkallats (artikel 19.6).

Inte heller i de närliggande rambesluten finns det några uttryckliga föreskrifter om i vilka fall verkställbarhetsförklaringen får upphävas. Vid genomförandet av frysnings-, bötes- och förverkanderambesluten infördes två gemensamma grunder för att upphäva verkställbarhetsförklaringen, nämligen om det framkommer att det utländska beslutet inte får verkställas i Sverige och om begäran om verkställighet återkallas (bl.a. 3 kap. 14 § bötesverkställighetslagen). Därutöver infördes vissa grunder för upphävande som var specifika för respektive rambeslut.

Mot denna bakgrund bör uppföljningsförklaringen kunna upphävas om det framkommer att övervakningsordern inte får erkännas i Sverige och om övervakningsordern återkallas. De flesta situationer som beskrivs i ovan nämnda föreskrifter i rambeslutet skulle rymmas under dessa grunder.

Det bör också införas en grund för upphävande för den situationen att myndigheten i den utfärdande staten inte återkallar övervakningsordern eller fattar något följdbeslut och inte heller lämnar besked om att uppföljningen ska fortgå trots att myndigheten har upplysts om att den som övervakningsordern avser misstänks för en överträdelse. Detsamma bör gälla för situationen att myndigheten i den utfärdande staten, trots uppmaningar därom, inte besvarar en begäran om bekräftelse på att uppföljningen fortfarande behövs. För det fall myndigheten i och för sig svarar på förfrågan, men åklagaren bedömer att uppföljningen har pågått orimligt lång tid och det kan ifrågasättas om den misstänktes rätt till en rättvis rättegång inom skälig tid upprätthålls, enligt artikel 6 i Europakonventionen, kan det vara fråga om hinder mot erkännande av övervakningsordern (se avsnitt 4.4.3). I sådana fall ska uppföljningsförklaringen upphävas på den grunden att övervakningsordern inte får erkännas i Sverige.

Vidare bör det införas en grund för upphävande om myndigheten i den utfärdande staten, utan att återkalla övervakningsordern, utfärdar en europeisk arresteringsorder eller en nordisk

arresteringsorder för den gärning som övervakningsordern grundas på.

Inledande av andra straffrättsliga förfaranden mot den som övervakningsordern avser

Under uppföljningen av en europeisk övervakningsorder kan det uppstå flera olika situationer när det inleds andra straffrättsliga förfarande mot den som övervakningsordern avser. Fråga är hur dessa situationer ska behandlas.

En första tänkbar situation är att svenska myndigheter inleder ett straffrättsligt förfarande mot den som övervakningsordern avser. Enligt rambeslutet ska den utfärdande myndighetens behörighet att meddela följdbeslut inte påverka förfaranden som kan inledas i den verkställande staten mot den berörda personen avseende andra brott än det som övervakningsåtgärden grundar sig på (artikel 18.5). I denna situation bör åklagaren underrätta myndigheten i den utfärdande staten om att det har inletts andra straffrättsliga förfaranden mot den som övervakningsordern avser. Om det svenska straffrättsliga förfarandet leder till att övervakningsordern inte längre kan följas upp, dvs. om den berörde personen frihetsberövas, bör uppföljningsförklaringen kunna upphävas.

En annan tänkbar situation är att en tredje stat (annan stat än Sverige och den utfärdande staten) inleder ett straffrättsligt förfarande mot den berörde personen och inkommer med en framställan om utlämning eller överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Rambeslutet innehåller inga föreskrifter om hur dessa situationer ska hanteras. Till en början bör åklagaren underrätta myndigheten i den utfärdande staten om den andra statens framställan. Den inkomna framställan får sedan prövas enligt gällande bestämmelser. Om myndigheten i den utfärdande staten då inkommer med en egen framställan om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder får dessa konkurrerande framställningar prövas enligt arresteringsorderlagen (5 kap. 4 och

5 §§). Om överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder ska ske till den utfärdande staten ska uppföljningsförklaringen upphävas i enlighet med den ovan föreslagna grunden. Uppföljningsförklaringen bör dock kunna upphävas även om den berörde personen ska utlämnas eller överlämnas till en tredje stat.

Mot denna bakgrund bör det införas en särskild grund för upphävande om övervakningsordern inte längre kan följas upp i Sverige till följd av att det har inletts andra straffrättsliga förfaranden mot den som övervakningsordern avser. Om åklagarens skyldighet att underrätta myndigheten i den utfärdande staten om att det har inletts andra straffrättsliga förfaranden mot den berörde personen kan meddelas föreskrifter i förordning (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Förfarandet vid upphävande

Förfarandet för att upphäva en uppföljningsförklaring bör vara enkelt och smidigt. Utgångspunkten bör därför vara att åklagaren ska besluta om upphävande. Fråga är om det behövs undantag för de upphävandefall när uppföljningsförklaringen har prövats av rätten. Ett skäl till att göra undantag för dessa fall är att åklagaren inte bör kunna upphäva rättens beslut på grunder som prövats av rätten. Den situationen kan dock endast uppstå i de upphävandefall när det framkommer att övervakningsordern inte får erkännas i Sverige. Grunden för att upphäva är dock att det har framkommit nya omständigheter efter det att uppföljningsförklaringen beslutades. Därmed kan det aldrig bli fråga om att ändra rättens beslut på samma underlag som förelegat vid rättens prövning. Sammantaget görs bedömningen att åklagaren bör ensam ha behörighet att besluta om upphävande av en uppföljningsförklaring.

Ett upphävande av uppföljningsförklaringen för att det framkommit att övervakningsordern inte får erkännas i Sverige inne-

bär att en ny bedömning görs beträffande de allmänna förutsättningarna för erkännande eller hindren mot erkännande. Den mot vilken uppföljningsförklaringen ska gälla bör därför, på samma grunder som när det gäller möjligheten att överklaga den ursprungliga uppföljningsförklaringen, kunna begära rättens prövning av beslutet om upphävande.

Särskilt om när myndigheten i den utfärdande staten begär förlängning eller gör en ändring i övervakningsordern

Myndigheten i den utfärdande staten har behörighet att fatta alla följdbeslut som behövs med anledning av övervakningsordern (artikel 18.1). Ett följdbeslut kan bl.a. innebära att övervakningsordern förlängs eller ändras. Om en förlängning eller ändring av övervakningsordern har gjorts får myndigheten i den verkställande staten använda rambeslutets förfarande för erkännande av en övervakningsorder för att ge verkan åt förlängningen eller ändringen (artikel 18.3). En sådan tillämpning av rambeslutet behöver dock inte innebära att samtliga vägransgrunder provas på nytt.

När det gäller ändring av övervakningsordern får myndigheten i den verkställande staten, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, fatta olika sorters beslut. Myndigheten kan naturligtvis konstatera att ändringen är acceptabel och därvid erkänna och följa upp övervakningsordern i sitt ändrade skick. I annat fall får myndigheten i den verkställande staten antingen anpassa den ändrade övervakningsordern, om den till sin art är oförenlig med föreskrifter som kan meddelas med stöd av nationell rätt, eller vägra att följa upp den ändrade övervakningsordern med hänvisning till att ändringen innebär att åtgärderna i ordern inte tillhör den lista på övervakningsåtgärder som den verkställande staten har meddelat sig vara villig att följa upp (artikel 18.4).

För det fall myndigheten i den utfärdande staten förlänger varaktigheten på övervakningsordern eller ändrar övervaknings-

orderns innehåll ska åklagaren informeras om detta. Något krav på att myndigheten i den utfärdande staten utfärdar ett nytt intyg bör inte uppställas. Det måste dock stå klart för åklagaren vad myndigheten i den utfärdande staten har beslutat. När övervakningsordern har förlängts behöver åklagaren endast se till att ge verkan åt förlängningen. Någon ny uppföljningsförklaring behöver inte meddelas. Förlängningen måste dock antecknas och berörda parter underrättas om den.

Om myndigheten i den utfärdande staten har ändrat innehållet i övervakningsordern krävs att det görs en ny prövning i fråga om uppföljningsförklaring. Vid en sådan prövning behöver det inte göras någon omprövning av om den som övervakningsordern avser har tillräcklig anknytning till Sverige eller om någon av vägransgrunderna är tillämpliga, eftersom en sådan prövning redan har gjorts i samband med den ursprungliga prövningen av övervakningsordern (artikel 18.3).

Den enda fråga som behöver omprövas är huruvida ändringen innebär att övervakningsordern fortfarande avser en av de obligatoriska övervakningsåtgärderna. Om åklagaren finner att så är fallet ska den meddelade uppföljningsförklaringen upphävas och en ny uppföljningsförklaring med det nya innehållet av övervakningsordern meddelas. Om det däremot finns behov av att anpassa övervakningsordern ska åklagaren upphäva uppföljningsförklaringen, anpassa den ändrade övervakningsordern och meddela en ny uppföljningsförklaring. Innebär den ändrade övervakningsordern att det inte längre rör sig om en sådan skyldighet som kan följas upp i Sverige föreligger hinder mot erkännande och någon ny uppföljningsförklaring ska inte meddelas.

Åklagare prövar om en övervakningsorder ska erkännas och följas upp i Sverige samt om en meddelad uppföljningsförklaring ska upphävas. Det är därför rimligt att det är åklagare som också prövar frågor om förlängning och ändring av övervakningsordern. Om uppföljningsförklaringen har överklagats och är föremål för rättens prövning när det inkommer en begäran om förlängning eller meddelas en ändring i övervakningsordern är

det dock lämpligt att rätten prövar frågan i samband med prövningen av den överklagade uppföljningsförklaringen.

4.4.10 Överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder

Förslag: Den strafftröskel som gäller för överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder ska inte gälla om gärningen legat till grund för en europeisk övervakningsorder som har följts upp i Sverige.

Skälen för förslagen: Rambeslutet vilar på grundtanken att myndigheten i den utfärdande staten, t.ex. om den misstänkte överträder övervakningsordern eller inte frivilligt återvänder till den utfärdande staten för rättegång, utfärdar en europeisk arresteringsorder (artikel 18.1 och beaktandesats 12). För dessa fall hänvisas till vad som gäller enligt rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (artikel 21).

Myndigheten i den verkställande staten får dock inte vägra överlämnande på den grunden att den misstänkta gärningen inte kan leda till fängelse eller annan frihetsberövande åtgärd i mer än ett år (artikel 21.2). Medlemsstaten får dock anmäla till rådets generalsekretariat att undantaget inte kommer att tillämpas.

Bakgrunden till detta undantag från den normala strafftröskeln för överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder är att den gärning som legat till grund för en övervakningsorder ofta kan vara av mindre allvarlig art (beaktandesats 13). Sverige bör därför inte göra en anmälan om att undantaget inte kommer att tillämpas.

Mot denna bakgrund bör det införas ett undantag från den strafftröskel som gäller för överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder (2 kap. 2 § första stycket punkten 1 arresteringsorderlagen). Undantaget bör gälla när gärningen legat till grund för en europeisk övervakningsorder som har

följts upp i Sverige. I dessa fall ska således ingen strafftröskel gälla för överlämnande.

5 Förklaringar och underrättelser

5.1 Förklaringar

Bedömning: Sverige ska i ett uttalande till rådets generalsekretariat enligt artikel 9.4 i rambeslutet ange att den utfärdande staten, i enlighet med artikel 9.2, får översända en europeisk övervakningsorder till Sverige om en misstänkt, som inte har sin stadigvarande bosättning i Sverige, arbetar eller studerar i Sverige eller bedöms ha annan stark anknytning till Sverige och behörig myndighet i Sverige bedömer att det är lämpligt att övervakningsordern följs upp i Sverige.

Sverige ska i en förklaring till rådets generalsekretariat enligt artikel 24 i rambeslutet ange att det intyg som tillsammans med övervakningsordern ska översändas till Sverige för erkännande och uppföljning ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Skälen för bedömningen: En övervakningsorder ska enligt huvudregeln översändas till den stat där den misstänkte är lagligen och stadigvarande bosatt (artikel 9.1 i rambeslutet). På den misstänktes begäran får övervakningsordern även översändas till en annan medlemsstat, på de villkor som den staten ställer upp (artikel 9.2 och 9.3). Vid genomförandet av rambeslutet ska medlemsstaterna fastställa på vilka villkor deras behöriga myndigheter får samtycka till ett sådant översändande och göra

ett uttalande till rådets generalsekretariat om vad som har fastställts (artiklarna 9.3 och 9.4). Generalsekretariatet ska tillhandahålla alla medlemsstater och kommissionen denna information. Medlemsstaterna får när som helst ändra ett sådant uttalande.

För att en övervakningsorder avseende en misstänkt som inte är lagligen och stadigvarande bosatt i Sverige ska erkännas och följas upp här bör, enligt vad som framgår ovan, uppställas ett krav på att den misstänkte har någon annan stark anknytning till Sverige (se avsnitt 4.4.2). Åklagaren ska få erkänna och följa upp en övervakningsorder avseende en misstänkt som arbetar eller studerar i Sverige, eller som har annan stark anknytning hit, under förutsättning att det även i övrigt bedöms lämpligt. Sverige bör därför avge en förklaring om att samtycke till över-sändande får lämnas på dessa villkor.

Det intyg som ska medfölja övervakningsordern vid översändande till en annan medlemsstat ska översättas till det officiella språket i den verkställande staten (artikel 24). Varje medlemsstat får i samband med antagandet av rambeslutet eller vid en senare tidpunkt i en förklaring, som ska deponeras hos rådets generalsekretariat, ange att den kommer att godta en översättning till något annat av de officiella språken vid EU:s institutioner.

I avsnitt 4.4.6 föreslås att intyget ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk. Sverige bör avge en förklaring med detta innehåll.

Även beträffande dubbel straffbarhet finns enligt rambeslutet en möjlighet för medlemsstaterna att vid antagandet av rambeslutet, i en förklaring till rådets generalsekretariat, anmäla att krav på dubbel straffbarhet kommer ställas upp även beträffande de s.k. listbrotten (artikel 14.4). Vid antagandet av rambeslutet gjordes bedömningen att Sverige inte skulle göra någon sådan förklaring (prop. 2008/09:19 s. 69).

5.2 Underrättelser

Bedömning: Sverige ska underrätta rådets generalsekretariat enligt artikel 6.1 i rambeslutet om att Åklagarmyndigheten är behörig myndighet enligt rambeslutet.

Skälen för bedömningen: Medlemsstaterna ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka rättsliga myndigheter som enligt dess nationella lagstiftning är behöriga att vidta åtgärder enligt detta rambeslut när medlemsstaten är såväl utfärdande som verkställande stat (artikel 6.1). Medlemsstaterna får också utse icke rättsliga myndigheter till behöriga myndigheter, under förutsättning att dessa myndigheter är behöriga att fatta liknande beslut i enlighet med nationell rätt (artikel 6.2). För utfärdande av en europeisk arresteringsorder, med anledning av en gärning för vilken en övervakningsorder gäller, krävs dock att det är en rättslig myndighet som beslutar, i linje med rambeslutet om en europeisk arresteringsorder (artikel 6.3).

I avsnitten 4.3.5 och 4.4.6 föreslås att åklagare ska vara behörig myndighet när Sverige är såväl utfärdande som verkställande stat. Rådets generalsekretariat bör alltså underrättas om att Åklagarmyndigheten är behörig myndighet.

Medlemsstaterna ska vidare meddela rådets generalsekretariat vilka övervakningsåtgärder utöver de obligatoriska åtgärderna som medlemsstaten är beredd att följa upp (artikel 8.2). I avsnitt 4.4.1 görs bedömningen att endast de obligatoriska övervakningsåtgärderna bör kunna erkännas och följas upp i Sverige. Någon underrättelse till rådets generalsekretariat behöver alltså inte lämnas i denna del.

Vid prövning av en europeisk arresteringsorder, som avser en gärning som ligger till grund för en övervakningsorder som har följts upp, får myndigheten i den verkställande staten inte åberopa den strafftröskel som gäller enligt artikel 2.1 i arresteringsorderrambeslutet (artikel 21.2 i rambeslutet om en europeisk övervakningsorder). En medlemsstat får dock anmäla till rådets

generalsekretariat att den ändå kommer att tillämpa artikel 2.1 i arresteringsorderrambeslutet vid beslut om överlämnande av den misstänkte till den utfärdande staten (artikel 21.3 i rambeslutet om en europeisk övervakningsorder).

I avsnitt 4.4.10 anges att bakgrunden till detta undantag från strafftröskeln är att den gärning som legat till grund för en övervakningsorder ofta kan vara av mindre allvarlig art. I samma avsnitt görs bedömningen att Sverige inte bör utnyttja möjligheten att tillämpa artikel 2.1 i arresteringsorderrambeslutet för dessa fall. Någon anmälan till rådets generalsekretariat ska därför inte göras.

6 Ekonomiska konsekvenser

Genom de nya bestämmelserna om en europeisk övervakningsorder åläggs Åklagarmyndigheten, polisen och domstolarna nya uppgifter. Det är inte möjligt att nu förutse hur många nya ärenden som kommer att behöva handläggas årligen vid myndigheterna. Det kan dock konstateras att ett genomförande av rambeslutet om en europeisk övervakningsorder kommer att medföra en ökad ärendemängd, eftersom det är fråga om en ny samarbetsform mellan EU-staternas myndigheter. Det är den verkställande staten som ska stå för kostnader som uppstår vid tillämpning av rambeslutet, förutom sådana kostnader som uteslutande uppkommer på den utfärdande statens territorium (artikel 25). Det samarbete rambeslutet avser motsvaras på nationell nivå närmast av ärenden om reseförbud och anmälningsskyldighet, även om utländska beslut som motsvarar kontaktförbud och tillträdesförbud också i viss utsträckning kommer att följas upp i Sverige. Med hänsyn bl.a. till att det på nationell nivå inte är särskilt vanligt förekommande med beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet kan dock antas att det inte borde bli fråga om någon större mängd ärenden.

Syftet med rambeslutet är bl.a. att förbättra förutsättningarna för att välja icke frihetsberövande åtgärder i straffrättsliga förfaranden. Genom att det i högre utsträckning än tidigare blir möjligt att vidta en icke frihetsberövande straffprocessuell åtgärd i stället för att tillfälligt frihetsberöva den misstänkte bör genomförandet av rambeslutet kunna leda till vissa besparingar i form av färre frihetsberövanden.

Sammantaget torde de ökade kostnader som den nya ärendetypen medför till viss del kunna uppvägas av de besparingar som förväntas med anledning av det minskade antalet tillfälliga frihetsberövanden som den nya regleringen medger. Eventuella merkostnader till följd av genomförandet av rambeslutet ska finansieras inom befintliga anslag.

7 Ikraftträdande m.m.

Förslag och bedömning: De föreslagna bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2015. Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att genomföra rambeslutet i nationell rätt senast den 1 december 2012 (artikel 27 i rambeslutet). Det är därför angeläget att de föreslagna bestämmelserna träder i kraft så snart som möjligt. De bör därför träda i kraft den 1 januari 2015. Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om en europeisk övervakningsorder

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § Denna lag innehåller bestämmelser för genomförande av rådets rambeslut 2009/829/RIF om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande.

I paragrafen anges att lagen genomför rambeslutet om en europeisk övervakningsorder i svensk rätt. Lagens bestämmelser ska således tolkas med beaktande av rambeslutets beaktandesatser och artiklar. Bestämmelserna är bara tillämpliga i förhållande till de medlemsstater som genomfört rambeslutet, eftersom rambeslut inte har direkt effekt utan måste genomföras i nationell rätt för att bli tillämpliga (artikel 34.2 i fördraget om Europeiska unionen i dess lydelse före den 1 december 2009).

2 § Med en europeisk övervakningsorder avses ett verkställbart rättsligt avgörande, utfärdat av en behörig myndighet i samband med ett pågående straffrättsligt förfarande, som innebär att den som är föremål för förfarandet ska omfattas av övervakningsåtgärder.

I 2 kapitlet finns bestämmelser om en europeisk övervakningsorder som utfärdats i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat i Europeiska unionen.

I 3 kapitlet finns bestämmelser om en europeisk övervakningsorder som har utfärdats i en annan medlemsstat i Europeiska unionen och som ska erkännas och följas upp i Sverige.

Paragrafen anger lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

I *första stycket* finns en definition av begreppet europeisk övervakningsorder. Avsikten är att begreppet till sitt innehåll ska motsvara definitionen av beslut om övervakningsåtgärd i rambeslutet (artikel 4.a). Avgörandet ska vara verkställbart. Därmed avses att avgörandet ska ha vunnit laga kraft eller att det ska gälla utan hinder av att det får överklagas. Det ska anmärkas att beslut om övervakningsåtgärder som meddelats i en annan medlemsstat sannolikt inte kommer benämnas europeisk övervakningsorder. Därvid får tillämparen pröva om beslutet faller in under lagens tillämpningsområde. Med pågående straffrättsligt förfarande avses brottsutredning och rättegång till dess dom eller slutligt beslut vunnit laga kraft (beaktandesats 3 och 4). Med den som är föremål för förfarandet avses misstänkt eller åtalad. Med övervakningsåtgärder avses skyldigheter och anvisningar som fastställts för den som är föremål för förfarandet (artikel 4 b). Närmare bestämmelser om övervakningsåtgärder i svenska beslut finns i 2 kap. 1 §. Närmare bestämmelser om övervakningsåtgärder i utländska beslut finns i 3 kap. 2 §.

I *andra stycket* anges att det i 2 kapitlet finns bestämmelser om en europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat i EU. Det kapitlet behandlar de fall där beslut om en europeisk övervakningsorder meddelats i Sverige för att översändas till en annan medlemsstat för erkännande och uppföljning.

I *tredje stycket* anges att det i 3 kapitlet finns bestämmelser om en europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i Sverige. Det kapitlet behandlar de fall där beslut om en euro-

peisk övervakningsorder meddelats i en annan medlemsstat för att erkännas och följas upp i Sverige.

2 kap. En europeisk övervakningsorder som utfärdas i Sverige och som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat

Förutsättningar för en övervakningsorder

1 § Den som är skäligen misstänkt för brott på vilket fängelse kan följa och gentemot vilken det föreligger skäl för häktning enligt 24 kap. rättegångsbalken får, om det kan antas att syftet med ett frihetsberövande kan tillgodoses därigenom, meddelas en europeisk övervakningsorder.

En europeisk övervakningsorder får dock meddelas endast om

1. den misstänkte är stadigvarande bosatt i, eller har annan stark anknytning till, en annan medlemsstat,
2. den misstänkte samtycker till att övervakningsordern följs upp i den andra staten, och
3. skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som den innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse.

Paragrafen behandlar förutsättningarna för att meddela en europeisk övervakningsorder som ska erkännas och följas upp i en annan medlemsstat. Övervägandena finns i avsnitten 4.3.1 och 4.3.2.

Med en europeisk övervakningsorder införs ett nytt slags straffprocessuellt icke frihetsberövande tvångsmedel som kan beslutas i ett svenskt brottmålsförfarande.

I *första stycket* anges vissa allmänna förutsättningar för att meddela övervakningsordern. Dessa sammanfaller nästan helt med förutsättningarna för att besluta om reseförbud och anmälningsskyldighet (25 kap. 1 § RB). Det krävs följaktligen att någon är skäligen misstänkt för ett brott på vilket fängelse kan följa. Det finns vissa möjligheter att meddela beslut om reseförbud och anmälningsskyldighet oavsett straffskalan för brottet.

Det finns inga sådana möjligheter beträffande en övervakningsorder. Även beträffande den som har åtalats kan en övervakningsorder meddelas. För att meddela en övervakningsorder krävs vidare att det med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes förhållande eller någon annan omständighet finns risk för att den misstänkte avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff, risk för försvårande av utredningen eller risk för fortsatt brottslighet (skäl för häktning). Med risk för avvikande avses även risk för att den misstänkte ska resa hem till sin bosättningsstat. Det är inte troligt att övervakningsordern kan vara ett alternativ om det föreligger risk för försvårande av utredningen eller återfall. Det kan dock finnas situationer där sådana risker minskar om den misstänkte får återvända till sin bosättningsstat. Om utredningen inte är slutförd, t.ex. om det föreligger behov av ytterligare förhör, kan en övervakningsorder vara ett tänkbart alternativ. Det krävs vidare att syftet med ett frihetsberövande kan tillgodoses genom en övervakningsorder. När det gäller försvårande av utredning bör beaktas möjligheten att komplettera utredningen genom internationell rättslig hjälp. Av 2 § följer att den misstänkte genom en övervakningsorder kan förbjudas att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort eller föreskrivas att på vissa tider anmäla sig hos anvisad myndighet.

I *andra stycket* anges de särskilda förutsättningar som gäller för att meddela en övervakningsorder. Enligt första punkten ska den misstänkte vara stadigvarande bosatt i, eller ha annan stark anknytning till, en annan medlemsstat. Den misstänktes bosättningsförhållanden får klarläggas genom samråd och informationsutbyte med myndigheten i den andra staten. I förordning finns närmare föreskrifter om samråd och information (2 kap. 3 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder). Med annan stark anknytning avses när den misstänkte vid beslutstidpunkten inte är stadigvarande bosatt i den andra staten, men ska bosätta sig i den andra staten, t.ex. för att arbeta eller studera i landet (artikel 9.2). Myndigheten i den verkställande staten ska ge sitt samtycke i dessa fall. Enligt den andra

punkten ska den misstänkte samtycka till att övervakningsordern följs upp i den andra staten. Den misstänkte behöver inte erkänna brottsmisstanke eller att skäl för häktning föreligger. Beslut om en europeisk övervakningsorder är inte en rättighet för den misstänkte (artikel 2.2 i rambeslutet). Enligt tredje punkten ska också en proportionalitetsbedömning göras. En övervakningsorder får således meddelas endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller något annat motstående intresse.

Övervakningsorderns rättsverkan

2 § Genom en europeisk övervakningsorder

1. meddelas den misstänkte förbud att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort (reseförbud), eller

2. föreskrivs den misstänkte att på vissa tider anmäla sig hos anvisad myndighet i en annan medlemsstat (anmälningsskyldighet).

Reseförbud enligt första stycket 1 får förenas med anmälningsskyldighet enligt första stycket 2.

Paragrafen behandlar övervakningsorderns rättsverkan. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.3.

I *första stycket* föreskrivs övervakningsorderns rättsverkan i två punkter. Enligt första punkten får den misstänkte meddelas förbud att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort i en annan medlemsstat (reseförbud). Enligt andra punkten får den misstänkte föreskrivas att på vissa tider anmäla sig hos en anvisad myndighet i den staten (anmälningsskyldighet). Övervakningsorderns rättsverkan sammanfaller således med reseförbud och anmälningsskyldighet enligt rättegångsbalken. När det gäller anmälningsskyldighet enligt andra punkten finns dock en skillnad. Det gäller anvisad myndighet i en annan medlemsstat. Med anvisad myndighet avses den myndighet som den behöriga myndigheten i den verkställande staten anvisar.

I *andra stycket* anges att reseförbud får förenas med anmälningsskyldighet.

3 § I samband med en europeisk övervakningsorder får föreskrivas att den misstänkte ska

1. på vissa tider vara tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats,
2. överlämna pass eller annan legitimationshandling till anvisad myndighet i den andra medlemsstaten, eller
3. följa annat villkor som behövs för dennes övervakande.

Paragrafen anger vilka särskilda föreskrifter som får meddelas i samband med en europeisk övervakningsorder. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.3.

I första punkten anges att den misstänkte på vissa tider ska vara tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats. I andra punkten anges att den misstänkte ska överlämna pass eller annan legitimationshandling till anvisad myndighet i den andra staten. I den tredje punkten anges att den misstänkte ska följa annat villkor som behövs för dennes övervakande. Andra villkor som kan meddelas enligt tredje punkten sammanfaller med sådana villkor som kan meddelas i samband med reseförbud och anmälningsskyldighet enligt rättegångsbalken. Möjligheten att meddela villkor ger dock inte stöd för att ålägga den misstänkte att lämna urinprov eller att underkasta sig annat kroppsligt ingrepp som enligt 2 kap. 6 och 20 §§ regeringsformen kräver lagstöd (JO 2009/10 s. 39). De särskilda föreskrifterna enligt denna paragraf får endast meddelas i samband med en övervakningsorder. Reseförbudet eller anmälningsskyldigheten i övervakningsordern får således kompletteras med föreskrifter enligt denna paragraf.

Förfarandet

4 § Åklagare eller domstol prövar frågor om en europeisk övervakningsorder. Vid prövningen tillämpas 25 kap. 3–6 och 8 §§ rättegångsbalken.

Vid prövning i hovrätten av en europeisk övervakningsorder tillämpas vad som föreskrivs i 49 kap. och 52 kap. rättegångsbalken om överklagande av tingsrätts beslut i fråga om reseförbud.

Vid handläggning av mål där den tilltalade har meddelats en europeisk övervakningsorder ska vad som föreskrivs i 45 kap. och 47 kap. rättegångsbalken om mål där den tilltalade är ålagd reseförbud tillämpas.

Paragrafen anger vilka bestämmelser som ska tillämpas vid förfarandet. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.4.

I *första stycket* föreskrivs att 25 kap. 3–6 och 8 §§ rättegångsbalken ska tillämpas vid prövning av frågor om en europeisk övervakningsorder. Hänvisningen till 25 kap. 3 § rättegångsbalken innebär att beslut meddelas av åklagaren eller rätten. Fråga om en övervakningsorder får tas upp av rätten på yrkande av åklagaren eller då rätten har att besluta om den misstänktes häktning eller hans kvarhållande i häkte. Efter åtalet får rätten även självant eller på yrkande av målsäganden ta upp frågan. Av bestämmelsen framgår vidare när rätten får ta upp frågan, att rätten ska hålla förhandling så snart det kan ske och att rätten får meddela beslut omedelbart till dess annat förordnas.

Hänvisningen till 25 kap. 4 § rättegångsbalken innebär att beslutet ska innehålla uppgift om det brott misstanken avser, den ort där den misstänkte ska uppehålla sig och vad den misstänkte i övrigt har att iaktta. En europeisk övervakningsorder ska således innehålla uppgift om samtliga de förhållningsregler som den misstänkte ska iaktta med anledning av reseförbudet, anmälningsskyldigheten och eventuella särskilda föreskrifter enligt 3 §. Av 25 kap. 4 § rättegångsbalken framgår vidare att det i beslutet ska erinras om påföljden för överträdelse av förbudet och underlåtenhet att fullgöra villkor enligt beslutet. Någon bestämmelse om att även grunden för övervakningsordern ska upptas finns inte. Av 30 kap. 11 § första stycket rättegångsbalken följer dock att ett beslut av rätten, i den mån det behövs, ska uppta även de skäl på vilka beslutet grundas. Av 25 kap. 4 § rättegångsbalken framgår vidare att beslutet ska delges den misstänkte. En upplys-

ning om att den misstänkte kan påkalla rättens prövning av en övervakningsorder som har meddelats av åklagaren bör också tas in i beslutet.

När en åklagare eller domstol meddelar en övervakningsorder eller häver en sådan ska en avskrift av ordern genast sändas till polismyndigheten enligt 23 a § passförordningen (1979:664). Underrättelseskyldighet föreligger även i samband med att en dom vinner laga kraft. Har åklagare sedan åtal väckts meddelat en övervakningsorder ska det enligt 30 § förundersökningskungörelsen (1947:948) anmälas till den domstol där målet är anhängigt.

Hänvisningen till 25 kap. 5 § rättegångsbalken innebär att den misstänkte får begära rättens prövning av övervakningsordern, om det är åklagaren som har meddelat beslutet. Av bestämmelsen framgår vidare att rätten då begäran kommit in, så snart det kan ske och, om synnerligt hinder inte möter, senast på fjärde dagen därefter ska hålla förhandling som avses i 25 kap. 3 § rättegångsbalken. Utsätts huvudförhandling att hållas inom en vecka, sedan begäran framställdes, får dock, om inte rätten finner att särskild förhandling bör äga rum, förhandlingen anstå till huvudförhandlingen. Möjligheten att begära rättens prövning är inte inskränkt till viss tid. Begäran bör framställas skriftligen, men ingenting hindrar att den i stället framställs muntligen.

Hänvisningen till 25 kap. 6 § rättegångsbalken innebär att tid för åtals väckande ska fastställas av rätten, om åtal inte redan är väckt, när rätten meddelar eller fastställer en europeisk övervakningsorder. Tiden får inte sättas längre än vad som är nödvändigt. Om det är åklagaren som har meddelat beslutet ska åtal väckas inom en månad. Av bestämmelsen framgår vidare att rätten får förlänga tiden för åtals väckande. Beslut om förlängning kan meddelas utan förhandling. Myndigheten i den andra medlemsstaten ska informeras om beslutet om förlängning av tiden för åtals väckande. I förordning finns närmare föreskrifter om åklagares skyldighet att informera (2 kap. 7 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Hänvisningen till 25 kap. 8 § rättegångsbalken innebär att rätten får meddela en europeisk övervakningsorder utan förhandling, om frågan väcks i mål som fullföljts till högre rätt. Om förhandling bedöms nödvändig, ska den hållas så snart det kan ske. För sådan förhandling gäller bestämmelserna i 24 kap. 17 § rättegångsbalken om förhandling i häktningsfråga.

I *andra stycket* anges att vad som föreskrivs i 49 kap. och 52 kap. rättegångsbalken om överklagande av tingsrätts beslut i fråga om reseförbud ska tillämpas vid prövning av en europeisk övervakningsorder i hovrätten. Av allmänna rättsprinciper följer att bestämmelserna i rättegångsbalken om överklagande av en tingsrätts beslut ska tillämpas även när det gäller rättens beslut om en europeisk övervakningsorder. Genom hänvisningen till vad som gäller för reseförbud blir de särbestämmelser i rättegångsbalken som gäller för tvångsmedelsbeslut tillämpliga även på en europeisk övervakningsorder. Hänvisningen till vad som gäller för reseförbud i 49 kap. rättegångsbalken innebär att en prövning av en övervakningsorder får överklagas särskilt (49 kap. 5 § 6 RB). Detta gäller även om beslutet meddelats i samband med dom eller slutligt beslut. Möjligheten att överklaga särskilt gäller oavsett om en framställning om en europeisk övervakningsorder har bifallits eller ogillats. Hänvisningen till vad som gäller för reseförbud i 52 kap. rättegångsbalken innebär att ett överklagande av en övervakningsorder inte är inskränkt till viss tid (52 kap. 1 § andra stycket RB). Om tingsrätten beslutat att inte meddela en europeisk övervakningsorder ska ett överklagande dock ske inom den normala klagofristen på tre veckor.

I *tredje stycket* anges att vad som föreskrivs i 45 kap. och 47 kap. rättegångsbalken om mål där den tilltalade är ålagd reseförbud ska tillämpas vid handläggning av mål där den tilltalade har meddelats en europeisk övervakningsorder. Även när det gäller handläggningen av mål där den tilltalade är ålagd en europeisk övervakningsorder är de allmänna bestämmelserna i rättegångsbalken om rättegången i brottmål tillämpliga. Genom hänvisningen till vad som gäller när den tilltalade är ålagd reseförbud blir de särbestämmelser i rättegångsbalken som gäller när någon

är ålagd ett tvångsmedelsbeslut tillämpliga även i de fall där den tilltalade är ålagd en europeisk övervakningsorder.

Hänvisningen till vad som föreskrivs för mål där den tilltalade är ålagd reseförbud i 45 kap. rättegångsbalken innebär att huvudförhandling ska påbörjas snarast och senast inom en månad från den dag då åtalet väcktes, om inte längre uppskov är nödvändigt på grund av vissa närmare angivna omständigheter (45 kap. 14 § tredje stycket RB). Har den europeiska övervakningsordern meddelats efter åtalet ska tiden räknas från dagen för delgivning av övervakningsordern. I de fall åklagaren efter åtalet har ålagt den tilltalade en övervakningsorder förutsätter en tillämpning av regeln att domstolen underrättas särskilt om beslutet (se 30 § förundersökningskungörelsen).

Hänvisningen till vad som föreskrivs för mål där den tilltalade är ålagd reseförbud i 47 kap. rättegångsbalken innebär att ett sammanträde för förberedelse av enskilt åtal ska hållas inom en månad från dagen för delgivning av beslutet, om den tilltalade är ålagd en europeisk övervakningsorder (47 kap. 9 § första stycket RB). Hänvisningen innebär också att huvudförhandling i mål om enskilt åtal ska påbörjas snarast och senast inom en månad från dagen för förberedelsens avslutande om den tilltalade är ålagd en europeisk övervakningsorder (47 kap. 22 § tredje stycket RB). Har övervakningsordern meddelats därefter, ska tiden räknas från dagen för delgivning av ordern. Bestämmelsen överensstämmer med de tider som gäller för huvudförhandling avseende allmänt åtal med den skillnaden att utgångspunkten för hållande av huvudförhandling inte är åtalets väckande utan förberedelsens avslutande.

5 § En europeisk övervakningsorder ska gälla omedelbart. Den misstänktes skyldighet att följa övervakningsordern inträder först när myndigheten i den andra medlemsstaten har beslutat att erkänna övervakningsordern.

Paragrafen anger när övervakningsordern ska börja gälla. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.4.

Allmänt gäller att beslut under rättegången som inte får överklagas särskilt genast ska gå i verkställighet. I fråga om beslut som kan överklagas särskilt är den outtalade principen att verkställighet förutsätter laga kraft. Från denna princip görs dock avsevärda undantag. Det gäller bl.a. beslut enligt vilket rätten utlåtit sig angående reseförbud eller anmälningsskyldighet (30 kap. 12 § RB). Sådana beslut ska alltså verkställas utan hinder av att de inte har överklagats.

I paragrafen föreskrivs att övervakningsordern ska gälla omedelbart, men att den misstänktes skyldighet att följa ordern inträder först när den behöriga myndigheten i den verkställande staten har beslutat att erkänna ordern. En europeisk övervakningsorder får, i enlighet med hänvisningen i 4 § andra stycket, överklagas särskilt och gäller omedelbart, utan hinder av att den har överklagats. Till skillnad från reseförbud och anmälningsskyldighet, som ska gå i omedelbar verkställighet vid beslutstidpunkten, ska övervakningsordern i förhållande till den misstänkte gälla först efter den verkställande myndighetens beslut. Det innebär att föreskrifterna enligt övervakningsordern inte blir gällande mot den misstänkte direkt när ordern meddelas. Den misstänktes skyldigheter inträder först efter att den verkställande myndigheten har erkänt övervakningsordern.

Om den misstänkte är frihetsberövad när övervakningsordern meddelas, får behovet av fortsatt frihetsberövande till dess att övervakningsordern ska gälla gentemot den misstänkte bedömas enligt bestämmelserna i 24 kap. rättegångsbalken.

Översändande av en övervakningsorder

6 § En europeisk övervakningsorder översänds av åklagare direkt till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där den misstänkte är stadigvarande bosatt för erkännande och uppföljning.

På den misstänktes begäran får övervakningsordern översändas till den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat enligt de villkor som den medlemsstaten har uppställt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om översändandet av en europeisk övervakningsorder till en annan medlemsstat. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.5.

I *första stycket* anges att det är åklagare som är behörig att översända en europeisk övervakningsorder till en annan medlemsstat för erkännande och uppföljning. Övervakningsordern ska översändas till den behöriga myndigheten i den stat där den misstänkte är stadigvarande bosatt.

I *andra stycket* anges att en europeisk övervakningsorder får översändas till en annan medlemsstat än bosättningsstaten, om den misstänkte begärt det, enligt de villkor som den medlemsstaten har uppställt. Innan ett översändande görs till en annan medlemsstat än bosättningsstaten bör åklagaren kontrollera om de villkor som den medlemsstaten uppställer för att samtycka till ett översändande är uppfyllda i den aktuella situationen (artikel 9.3 i rambeslutet). Rådets generalsekretariat ansvarar för att tillhandahålla information om dels vilka villkor medlemsstaterna har uppställt för att samtycka, dels vilka myndigheter som är behöriga i respektive medlemsstat (artiklarna 6.4 och 9.4). Översändande får bara göras till en medlemsstat åt gången (artikel 10.5). Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte är känd får åklagaren göra nödvändiga efterforskningar för att erhålla sådan information (artikel 10.7).

Närmare bestämmelser om förfarandet vid översändande av en europeisk övervakningsorder kommer att meddelas i förordning (2 kap. 1–2 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Ändring av en övervakningsorder

7 § En europeisk övervakningsorder får ändras av rätten. Även åklagaren får besluta om ändring, om övervakningsordern inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ändring av en europeisk övervakningsorder. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.6.

I paragrafen anges att rätten får ändra en övervakningsorder. Även åklagaren får besluta om ändring, om övervakningsordern inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts. Bestämmelsen är tillämplig för samtliga ändringar av övervakningsordern, oavsett om ändringen för den enskilde innebär en skärpning eller en lättnad i åtagandena enligt övervakningsordern. Bestämmelsen blir t.ex. tillämplig om en föreskrift att på vissa tider anmäla sig hos anvisad myndighet, som har meddelats i förening med ett förbud att utan tillstånd lämna anvisad vistelseort, kan utelämnas till följd av den misstänktes skötsamhet. En annan situation där bestämmelsen kan bli tillämplig är om en föreskrift att på vissa tider anmäla sig hos anvisad myndighet behöver skärpas och den misstänkte i stället för att anmäla sig t.ex. en gång per vecka bör fullfölja anmälningsskyldigheten två gånger per vecka. Om åklagarens skyldighet att underrätta den andra medlemsstatens myndighet om en ändring av övervakningsordern finns föreskrifter i förordning (2 kap. 7 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Upphävande av en övervakningsorder

8 § En europeisk övervakningsorder ska omedelbart upphävas om

1. åtal inte har väckts i rätt tid eller förlängning av tiden inte har begärts,

2. den inte erkänns eller följs upp i den andra staten, eller

3. den av något annat skäl inte längre bör gälla.

En europeisk övervakningsorder hävs av rätten. Även åklagaren får häva en övervakningsorder, om den inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts.

Rätten får besluta om tillfälliga undantag från övervakningsordern eller från de föreskrifter som har meddelats i samband med denna. Även åklagaren får besluta om sådana undantag, om övervaknings-

ordern inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts. Rätten får överlåta till åklagaren att besluta om tillfälliga undantag.

Om den som har meddelats en europeisk övervakningsorder döms för brottet, ska rätten pröva om övervakningsordern ska gälla till dess domen vinner laga kraft.

Paragrafen innehåller bestämmelser om upphävande av en europeisk övervakningsorder. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.6.

I *första stycket* anges i vilka situationer som en europeisk övervakningsorder ska upphävas. I punkten 1 anges den situationen att åtal inte har väckts eller förlängning av tiden inte har begärts. Rätten får förlänga tiden för åtals väckande om utsatt tid är otillräcklig (se 4 § och 25 kap. 6 § RB). Punkten motsvarar 25 kap. 7 § första stycket 1 rättegångsbalken. I punkten 2 anges den situationen att övervakningsordern inte erkänns eller följs upp i den andra staten. Det kan ha olika orsaker, t.ex. att den behöriga myndigheten i den verkställande staten åberopar en vägransgrund (jfr artikel 15 i rambeslutet) eller att den misstänkte inte kan påträffas på den verkställande statens territorium (jfr artikel 20.2 c). I punkten 3 anges den situationen att övervakningsordern av något annat skäl inte längre bör gälla. Punkten motsvarar 25 kap. 7 § första stycket 2 rättegångsbalken. Ett skäl till att övervakningsordern inte längre bör gälla kan vara om den misstänkte överträder övervakningsordern eller inte inställer sig till förhör eller rättegång i målet. Det kan då bli aktuellt att anhålla och häkta den misstänkte (jfr 8 §). I sådana fall ska även övervakningsordern upphävas. Denna punkt avser också fall där de bakomliggande skälen för tvångsmedelsbeslutet, med beaktande av proportionalitetsprincipen, har förändrats. Punkten träffar vidare fall där någon uppföljning i den andra staten inte är önskvärd med hänsyn till att den verkställande myndigheten har anpassat övervakningsordern på ett icke acceptabelt sätt eller att den längsta tiden för uppföljning i den verkställande staten är för kort. Övervakningsordern får då upphävas. Om återkallelse av övervakningsordern finns föreskrifter i förordning (2 kap. 10 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

I *andra stycket* anges att rätten får upphäva en europeisk övervakningsorder. Även åklagaren får upphäva övervakningsordern, om den inte har beslutats av rätten och åtal har väckts.

I *tredje stycket* anges att rätten får besluta om tillfälliga undantag från övervakningsordern eller från de föreskrifter som har meddelats i samband med denna. Även åklagaren får besluta om sådana undantag om övervakningsordern inte har meddelats eller fastställts av rätten och åtal har väckts.

En europeisk övervakningsorder gäller inte längre än till dess rätten meddelar dom i målet. I *fjärde stycket* anges att det åligger rätten att i samband med dom pröva om övervakningsordern ska gälla till dess domen vinner laga kraft. På samma sätt som ett beslut om häktning, reseförbud eller anmälningsskyldighet kan en övervakningsorder inte gälla efter att domen vunnit laga kraft.

Överträdelse av en övervakningsorder

9 § Om den misstänkte överträder övervakningsordern eller inte fullgör en föreskrift som har meddelats enligt 3 §, ska han eller hon omedelbart anhållas eller häktas, om det inte är uppenbart att det saknas skäl för detta.

Paragrafen behandlar konsekvenserna av att den misstänkte överträder övervakningsordern. Övervägandena finns i avsnitt 4.3.6.

I paragrafen anges att den misstänkte omedelbart ska anhållas eller häktas, om en övervakningsorder överträds eller om en föreskrift som har meddelats enligt 3 § inte fullgörs, om det inte är uppenbart att det saknas skäl för detta. Paragrafen motsvarar 25 kap. 9 § rättegångsbalken. Den misstänkte ska i övervakningsordern erinras om konsekvenserna av överträdelser (se 4 §, jfr 25 kap. 4 § RB). Om det finns skäl för häktning och den misstänkte befinner sig i en annan medlemsstat kan det finnas grund för att utfärda en europeisk arresteringsorder (förordningen

[2003:1178] om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder).

Om den misstänkte anhålls eller häktas finns det inte längre skäl för en övervakningsorder. Av 7 § framgår att övervakningsordern i sådana fall ska upphävas.

3 kap. Erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder i Sverige

Förutsättningar för erkännande

1 § En europeisk övervakningsorder ska erkännas om den avser en åtgärd som anges i 2 § och den avser en misstänkt som

1. är stadigvarande bosatt i Sverige, eller

2. arbetar eller studerar i Sverige eller har annan stark anknytning till Sverige.

Vad som sägs i första stycket 2 gäller endast om det med hänsyn till den misstänktes förhållanden och övervakningsorderns innehåll bedöms lämpligt att övervakningsordern följs upp i Sverige.

Om behov av anpassning föreligger enligt 5 § får övervakningsordern erkännas endast om den andra medlemsstatens myndighet inte har invänt mot anpassningen inom tio dagar från det att myndigheten informerades om behovet av anpassning.

Paragrafen anger de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att övervakningsordern ska erkännas. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.

I *första stycket* anges att övervakningsordern ska erkännas om den avser en sådan åtgärd som anges i 2 § och den avser en misstänkt som har viss anknytning till Sverige. I första punkten anges att den misstänkte ska vara stadigvarande bosatt i Sverige. Med stadigvarande bosatt avses att den misstänkte mera varaktigt har haft sin bosättning i Sverige. Utgångspunkten bör vara att en person som är folkbokförd här i Sverige ska vara att anse som stadigvarande bosatt här i landet. I andra punkten anges att

övervakningsordern även får avse en misstänkt som arbetar eller studerar i Sverige eller har annan stark anknytning till Sverige. Med annan stark anknytning avses situationer när den misstänkte inte har en stadigvarande bosättning i Sverige men har för avsikt att bosätta sig här, t.ex. för att förenas med en nära anhörig eller för att arbeta eller studera.

I *andra stycket* anges att det för tillämpning av första stycket 2 krävs att det med hänsyn till den misstänktes förhållanden och övervakningsorderns innehåll bedöms lämpligt att övervakningsordern följs upp i Sverige. En helhetsbedömning bör göras utifrån bl.a. omfattningen av arbetet eller studierna i Sverige och övervakningsorderns varaktighet.

I *tredje stycket* föreskrivs att om behov av anpassning föreligger får övervakningsordern endast erkännas om den andra medlemsstatens myndighet inte har invänt mot anpassningen inom tio dagar från det att myndigheten informerades om behovet av anpassning. Beslutet om anpassning är en åtgärd under handläggningen av ärendet om erkännande och uppföljning av övervakningsordern. Om åklagarens skyldighet att informera den utfärdande myndigheten finns föreskrifter i förordning (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder). Vid en sådan information bör redovisas hur anpassningen ska ske och skälen till det. Eftersom den utfärdande myndigheten förfogar över frågan om anpassningen ska accepteras är det en lämplig fråga att samråda kring innan behovet av anpassning slutligt redovisas (3 kap. 7 § i förordningen). Om övervakningsordern återkallas av den utfärdande myndigheten, behöver frågan om erkännande och uppföljning inte prövas. Innan svars tiden för den utfärdande myndigheten har gått ut föreligger hinder mot att erkänna och följa upp en övervakningsorder som har anpassats.

2 § En europeisk övervakningsorder får erkännas om den avser övervakningsåtgärder som innebär skyldighet

1. att anmäla byte av bosättning till en myndighet i Sverige,

2. att inte besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden i den stat där övervakningsordern har meddelats eller i Sverige,
3. att stanna kvar på anvisad ort, i tillämpliga fall under angivna tider,
4. att följa beslutade begränsningar av möjligheten att lämna svenskt territorium,
5. att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet, eller
6. att undvika kontakt med vissa särskilt angivna personer som har anknytning till det påstådda brottet.

Paragrafen behandlar vilka övervakningsåtgärder som kan erkännas och följas upp i Sverige. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.1.

Paragrafen innehåller en uttömmande uppräkningslista av åtgärder som kan erkännas och följas upp. Åtgärderna motsvarar de som anges i artikel 8.1 i rambeslutet. Samtliga åtgärder innebär en skyldighet för den misstänkte att anmäla vissa förhållanden till en behörig myndighet (punkterna 1 och 5) eller att rätta sig efter vissa förhållningsregler (punkterna 2, 3, 4 och 6). Det ska göras en prövning av om övervakningsåtgärderna i övervakningsordern kan hänföras till någon av de skyldigheter som räknas upp i paragrafen. Det ska inte göras någon prövning av om övervakningsåtgärderna finns i svensk rätt eller av skälen bakom övervakningsordern. I detta skede ska det inte heller göras någon bedömning av behovet av anpassning (4 §) eller hur övervakningsåtgärderna kan följas upp i Sverige (10 §).

När det gäller punkterna 1 och 5 kommer det av uppgifterna i intyget endast framgå att det ska vara en myndighet i Sverige. En anvisning om vilken myndighet som avses ska göras i uppföljningsförklaringen (jfr 5 §).

Hinder mot erkännande

3 § Övervakningsordern får inte erkännas om

1. ett sådant intyg som avses i 7 §, trots att den andra medlemsstatens myndighet har beretts tillfälle att inkomma med komplettering, saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning,

2. det i Sverige har meddelats dom eller åtalsunderlåtelse beträffande den gärning som övervakningsordern grundas på,

3. det skulle strida mot bestämmelser om immunitet och privilegier, eller

4. den gärning som övervakningsordern grundas på har ägt rum innan den misstänkte fyllt femton år.

Paragrafen innehåller ett antal särskilda avslagsgrunder. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.3.

I *första punkten* föreskrivs att övervakningsordern inte får erkännas om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning. Åklagaren ska först ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid komplettera ett bristfälligt intyg (8 §). Om komplettering inte sker eller intyget ändå är så bristfälligt att frågan om erkännande och uppföljning inte kan prövas, ska övervakningsordern inte erkännas. Om intyget saknar uppgifter som inte behövs för prövningen av frågan om erkännande och uppföljning, föreligger dock inte något hinder mot erkännande.

I *andra punkten* föreskrivs att övervakningsordern inte får erkännas om det i Sverige har meddelats dom eller åtalsunderlåtelse beträffande den gärning som övervakningsordern grundas på. Hinder mot erkännande föreligger endast om domen eller beslutet meddelats mot den person som övervakningsordern avser. Det saknar betydelse om domen var frikännande eller fällande. Ett godkänt strafföreläggande är att anse som en laga-kraftvunnen dom (48 kap. 3 § RB). Om det har meddelats en dom i ett annat land kan det föreligga hinder mot att bevilja överlämnande enligt en arresteringsorder (2 kap. 5 § arreste-

ringsorderlagen). Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska upplysas om ett sådant hinder (artikel 15.3 i rambeslutet). Om den myndigheten ändå väljer att inte återkalla övervakningsordern, föreligger inget hinder mot att erkänna.

I *tredje punkten* föreskrivs att övervakningsordern inte får erkännas om det skulle strida mot bestämmelser om immunitet eller privilegier. Det finns sådana bestämmelser rörande bl.a. riksdagsledamöter och statsråd (4 kap. 12 § och 13 kap. 3 § RF) och utländska diplomater (lagen [1976:661] om immunitet och privilegier i vissa fall).

I *fjärde punkten* föreskrivs att övervakningsordern inte får erkännas om den gärning som övervakningsordern grundas på har ägt rum innan den misstänkte fyllt femton år. Regeln om straffbarhetsålder enligt 1 kap. 6 § brottsbalken ska alltså tillämpas även vid frågan om en övervakningsorder får erkännas och följas upp i Sverige.

Utöver de angivna vägransgrunderna kan hinder mot erkännande föreligga även med hänsyn till vad som föreskrivs i grundlag eller i Europakonventionen.

Anpassning av en övervakningsåtgärd

4 § En övervakningsorder ska anpassas om den omfattar en övervakningsåtgärd som inte motsvarar

1. sådana förbud, föreskrifter eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken, eller

2. förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

Anpassning sker genom att övervakningsåtgärden

1. undantas från erkännande och uppföljning i den del den är oförenlig med sådana förbud, föreskrifter eller villkor som kan meddelas enligt första stycket, eller

2. ersätts med ett förbud, en föreskrift eller ett villkor som kan meddelas med stöd av 25 kap. 1 eller 2 §§ rättegångsbalken.

Ett villkor om elektronisk övervakning ska alltid undantas från erkännande och uppföljning.

Övervakningsåtgärden ska efter anpassningen så långt möjligt motsvara övervakningsåtgärden i övervakningsordern och får inte vara strängare än denna.

Paragrafen behandlar frågan om anpassning av en övervakningsåtgärd. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.4.

I *första stycket* föreskrivs att om övervakningsordern omfattar en övervakningsåtgärd som inte motsvarar sådana förbud, föreskrifter eller villkor som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken eller förbud enligt lagen (1988:688) om kontaktförbud eller lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang, ska övervakningsåtgärden anpassas.

Enligt 25 kap. rättegångsbalken får en person meddelas förbud att utan tillstånd lämna en anvisad vistelseort (reseförbud) eller föreskrivas en skyldighet att på vissa tider anmäla sig hos anvisad polismyndighet (anmälningsskyldighet). I samband med reseförbud eller anmälningsskyldighet får föreskrivas att den misstänkte på vissa tider ska vara tillgänglig i sin bostad eller på sin arbetsplats. Det får också uppställas annat villkor som behövs för den misstänktes övervakande.

Enligt lagen om kontaktförbud får en person meddelas förbud att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person eller att följa efter denna person (kontaktförbud). Ett kontaktförbud får utvidgas till att avse förbud att uppehålla sig i närheten av en annan persons bostad eller arbetsplats eller annat ställe där den personen brukar vistas (utvidgat kontaktförbud). Den som har meddelats ett utvidgat kontaktförbud kan under vissa förutsättningar meddelas förbud att uppehålla sig inom ett större område än som följer av det utvidgade förbudet (särskilt utvidgat kontaktförbud). Ett sådant särskilt utvidgat kontaktförbud får omfatta ett eller flera områden i anslutning till sådana platser där den andra personen har sin bostad eller arbetsplats eller annars brukar vistas. Ett kontaktförbud får också avse för-

bud att uppehålla sig i en bostad som brukas gemensamt med annan (kontaktförbud avseende gemensam bostad).

Enligt lagen om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang får en person förbjudas att få tillträde till och vistas på inhägnad plats huvudsakligen avsedd för idrottsutövning när idrottsarrangemang anordnas på platsen av en idrottsorganisation (tillträdesförbud).

Om övervakningsordern omfattar en övervakningsåtgärd som är oförenlig med de ovan beskrivna föreskrifterna ska en anpassning alltså ske. Frågan om en övervakningsåtgärd är oförenlig med sådana svenska föreskrifter får avgöras efter omständigheterna i det enskilda fallet. Anpassningen kan avse hela övervakningsordern eller en del av övervakningsordern, om ordern innehåller flera olika övervakningsåtgärder eller om en övervakningsåtgärd innehåller flera olika moment, varav endast delar är av sådan oförenlig karaktär.

I *andra stycket* föreskrivs att anpassning ska ske genom att övervakningsåtgärden antingen undantas från erkännande och uppföljning i den del den är oförenlig med sådana förbud, föreskrifter eller villkor som kan meddelas enligt första stycket, eller ersätts med ett förbud, en föreskrift eller ett villkor som kan meddelas med stöd av 25 kap. 1 eller 2 §§ rättegångsbalken. Om en övervakningsorder i sin helhet är oförenlig med föreskrifter som kan meddelas enligt svensk rätt, t.ex. en övervakningsåtgärd som innebär tillträdesförbud till en plats som inte huvudsakligen är avsedd för idrottsutövning, blir det inte aktuellt att göra ett undantag från erkännande och uppföljning. Det krävs då att åtgärden helt ersätts med en annan, t.ex. en föreskrift om anmälningsskyldighet. Om en övervakningsorder endast är delvis oförenlig kan den oförenliga delen antingen undantas från erkännande och uppföljning eller ersättas med en föreskrift som kan meddelas enligt 25 kap. rättegångsbalken. Om en övervakningsorder t.ex. innehåller ett förbud att besöka eller på annat sätt ta kontakt med en annan person samt ett förbud att befinna sig inom ett visst anvisat avstånd från den personen kan det bli aktuellt att undanta den senare delen från erkännande och upp-

följning. Det måste dock beaktas att det som blir resultatet efter att en åtgärd undantagits från uppföljningen inte får innebära en alltför stor förändring i förhållande till den ursprungliga övervakningsåtgärden, eftersom den anpassade övervakningsordern, i enlighet med fjärde stycket, så långt möjligt ska motsvara den ursprungliga. Om en övervakningsorder t.ex. innehåller dels en föreskrift om anmälningsskyldighet, dels ett förbud att vistas i samma stad som en annan person, kan det bli aktuellt att ersätta den senare delen med t.ex. ett förbud att utan tillstånd lämna en anvisad vistelseort. Även i de här situationerna krävs dock att anpassningen inte innebär en alltför stor förändring i förhållande till den ursprungliga övervakningsåtgärden. Dessutom måste det säkerställas att den anpassade åtgärden inte är strängare än den ursprungligen meddelade (se fjärde stycket). Om övervakningsordern omfattar en övervakningsåtgärd som inte finns med i listan i 2 §, t.ex. en skyldighet att deponera en viss summa pengar, ska åtgärden däremot inte anpassas utan avslås. Även i fall när myndigheten i den utfärdande staten har ändrat övervakningsordern kan anpassning behöva ske. Uppföljningsförklaringen får då upphävas och en ny prövning av om övervakningsordern ska erkännas och följas upp får göras, varvid övervakningsordern får anpassas när så krävs.

En övervakningsorder kan innehålla en anvisning om att elektronisk övervakning ska användas vid uppföljningen. Ett kontaktförbud kan enligt svensk rätt under vissa förutsättningar förenas med ett villkor om elektronisk övervakning. Anpassningsmöjligheten enligt första stycket blir därför inte tillämplig. I *tredje stycket* föreskrivs dock att ett villkor om elektronisk övervakning alltid ska undantas från erkännande och uppföljning.

I *fjärde stycket* föreskrivs att övervakningsåtgärden efter anpassningen så långt möjligt ska motsvara åtgärden i övervakningsordern och får inte vara strängare än denna. Med hänsyn till att övervakningsåtgärden efter anpassningen så långt möjligt ska motsvara åtgärden i övervakningsordern får anpassning som sker genom att undanta en övervakningsåtgärd inte innebära en alltför

omfattande förändring av övervakningsordern. Detsamma gäller när anpassning sker genom att en övervakningsåtgärd ersätts med en annan åtgärd. Vid anpassning genom ersättning måste det också säkerställas att den anpassade åtgärden inte blir strängare än den ursprungliga övervakningsåtgärden. Valet av föreskrift blir alltså beroende av hur den ursprungliga åtgärden är utformad. Innan anpassning beslutas krävs att den utfärdande myndigheten har fått möjlighet att invända mot anpassningen (1 § tredje stycket). Om åklagarens skyldighet att samråda med myndigheten i den utfärdande staten om behovet av anpassning och om åklagarens informationsskyldighet i samband med anpassning finns bestämmelser i förordning (3 kap. 7 och 9 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Uppföljningsförklaring

5 § Om förutsättningarna för erkännande är uppfyllda och det inte föreligger något hinder mot erkännande, ska beslut om uppföljning av övervakningsordern i Sverige meddelas (uppföljningsförklaring). Uppföljningsförklaringen gäller omedelbart.

Uppföljningsförklaringen ska innehålla uppgift om

1. skyldigheterna för den mot vilken förklaringen gäller,
2. den tid som uppföljningen ska pågå, och
3. hur den mot vilken förklaringen gäller kan överklaga uppföljningsförklaringen.

I paragrafen finns bestämmelser om uppföljningsförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.5.

I *första stycket* föreskrivs att beslut om uppföljning av övervakningsordern i Sverige (uppföljningsförklaring) ska meddelas, om förutsättningarna för erkännande är uppfyllda och det inte föreligger något hinder mot erkännande. En övervakningsorder får erkännas om förutsättningarna i 1–2 §§ är uppfyllda. Hinder mot erkännande av övervakningsordern föreskrivs i 3 §. Uppfölj-

ningsförklaringen gäller omedelbart, dvs. utan hinder av att den har överklagats.

I *andra stycket* föreskrivs att uppföljningsförklaringen ska innehålla uppgift om skyldigheterna för den mot vilken förklaringen gäller, den tid som uppföljningen ska pågå och hur den mot vilken förklaringen gäller kan överklaga uppföljningsförklaringen. Uppföljningsförklaringen ersätter inte det utländska beslutet utan anger endast att det ska följas upp i Sverige. Av uppföljningsförklaringen ska den mot vilken förklaringen gäller dock kunna utläsa vilka skyldigheter han har att följa i Sverige. Om en anpassning av övervakningsordern har gjorts ska det tydligt framgå.

Förfarandet

6 § Åklagare prövar om en europeisk övervakningsorder ska erkännas och följas upp i Sverige.

I paragrafen föreskrivs att åklagare prövar frågor om erkännande och uppföljning av en europeisk övervakningsorder i Sverige. Av bestämmelser i förordning framgår att Riksåklagaren bestämmer vilka åklagare som är behöriga att handlägga dessa ärenden (3 kap. 1 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder). Övervägandena finns i avsnitt 4.4.6.

7 § En europeisk övervakningsorder ska översändas direkt till behörig åklagare.

Övervakningsordern ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilaga 1 till rambeslutet.

Övervakningsordern och intyget ska översändas skriftligen genom post, bud eller telefax. Efter överenskommelse i det enskilda fallet får dock översändandet ske på annat sätt.

Paragrafen innehåller bestämmelser om hur en begäran om erkännande och uppföljning av en övervakningsorder ska översändas. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.6.

I *första stycket* föreskrivs att en europeisk övervakningsorder ska översändas direkt till behörig åklagare. Bestämmelser om vilken åklagare som är behörig meddelas i förordning (se kommentaren till 6 §).

I *andra stycket* föreskrivs att övervakningsordern ska åtföljas av ett intyg som är upprättat i enlighet med bilagan till rambeslutet. När det gäller intygets innehåll hänvisas till kommentaren till 8 §.

I *tredje stycket* föreskrivs att övervakningsordern och intyget ska översändas skriftligen genom post, bud, telefax eller, efter överenskommelse i det enskilda fallet, på annat sätt. Med annat sätt avses elektroniska kommunikationsmedel, t.ex. per e-post med digitala bilagor. Sättet att översända handlingarna ska möjliggöra för åklagaren att fastställa äktheten av övervakningsordern och intyget (artikel 10.2 i rambeslutet).

8 § Det intyg som avses i 7 § ska vara skrivet på svenska, danska, norska eller engelska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning, ska åklagaren ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering.

Paragrafen behandlar frågor om det intyg som ska åtfölja övervakningsordern. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.6.

I *första stycket* föreskrivs att intyget ska vara skrivet på, eller åtföljas av en översättning till, svenska, danska, norska eller engelska. Dessa språkrav gäller inte för övervakningsordern. Det hindrar inte att åklagaren vid behov låter översätta övervakningsordern.

Enligt *andra stycket* ska åklagaren, om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning, ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid komplettera intyget. Intyget ska enligt standardformuläret innehålla en rad olika uppgifter. Till de uppgifter som behövs för prövningen hör bl.a. typen av övervakningsåtgärd, den misstänktes anknytning till Sverige och förhållanden som kan utgöra hinder mot erkännande. Enligt intyget ska beslutet om övervakningsåtgärd, övervakningsorder enligt definitionen i 1 kap. 2 §, bifogas som en bilaga. Som framgår av första stycket gäller också vissa språkkrav för intyget. Med tanke på det skyndsamhetskrav som enligt 9 § gäller för åklagarens prövning bör tiden för komplettering vara kort. Det är inte föreskrivet några särskilda formkrav för föreläggandet. Den samrådsskyldighet som gäller mellan berörda myndigheter omfattar bl.a. frågor om intygets form och innehåll (3 kap. 7 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder). Kompletteringsföreläggande behöver endast tillgripas om samrådet inte gett resultat. Av 3 § följer att övervakningsordern inte får erkännas om intyget, trots att den andra medlemsstatens myndighet har beretts tillfälle att inkomma med komplettering, saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning.

9 § Åklagaren ska meddela beslut i fråga om uppföljningsförklaring senast tjugo arbetsdagar efter det att övervakningsordern och intyget mottagits. Om det föreligger särskilda skäl, får beslutet meddelas senare.

Beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången. Åklagaren får vid behov översätta intyget och beslutet i fråga om uppföljningsförklaring.

Beslutet ska delges den som övervakningsordern avser.

Paragrafen innehåller vissa särskilda bestämmelser om handläggningen hos åklagaren. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.6.

I *första stycket* föreskrivs att åklagaren ska meddela beslut i fråga om uppföljningsförklaring senast tjugo arbetsdagar efter det att övervakningsordern och intyget mottagits. I stycket föreskrivs vidare att beslutet får meddelas senare om det föreligger särskilda skäl. Med särskilda skäl avses i första hand situationer där åklagaren inte har tillgång till det material som behövs för prövningen. Om intyget saknas eller till form eller innehåll är så bristfälligt att det inte utan väsentlig olägenhet kan läggas till grund för en prövning av frågan om erkännande och uppföljning, ska åklagaren enligt 8 § andra stycket ge den andra medlemsstatens myndighet möjlighet att inom viss tid komma in med komplettering. Enligt artikel 12.3 i rambeslutet ska den utfärdande myndigheten underrättas om tidsfristen inte kan hållas och skälen till förseningen. Om åklagarens underrättelseskyldighet i dessa fall finns bestämmelser i förordning (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

I *andra stycket* föreskrivs att beslutet ska innehålla de skäl som har bestämt utgången. Med föreskriften införs en motiveringsskyldighet för åklagaren. Vid bifallsbeslut ska redovisas att förutsättningarna för erkännande är uppfyllda och att det inte föreligger något hinder mot erkännande. Om en anpassning har skett får övervakningsordern endast erkännas om den andra medlemsstatens myndighet inte har invänt mot anpassningen inom viss tid från det att myndigheten informerades om behovet av anpassning (1 § tredje stycket). I motiveringsskyldigheten ingår att beskriva skälen till anpassningen och redovisa att den utfärdande myndigheten inte har invänt mot anpassningen. Vid avslagsbeslut ska redovisas vilka omständigheter som inte är uppfyllda eller utgör hinder mot erkännande. Vidare föreskrivs i stycket att åklagaren vid behov får översätta intyget och beslutet i fråga om uppföljningsförklaring. Behov får anses föreligga om det finns omständigheter som tyder på att den som övervakningsordern avser inte behärskar svenska. Övervakningsordern behöver dock inte översättas. För en översättning av övervak-

ningsordern får den enskilde vända sig till den utfärdande myndigheten.

I *tredje stycket* föreskrivs att beslut om uppföljningsförklaring ska delges den som övervakningsordern avser. Vid delgivning gäller delgivningslagen på sedvanligt sätt. Som följer av 11 § tredje stycket börjar överklagandetiden löpa från delgivningstidpunkten.

Uppföljning

10 § Åklagaren ska följa upp en europeisk övervakningsorder i Sverige.

Polismyndighet ska på det sätt som bedöms lämpligt bistå åklagaren vid uppföljningen.

I paragrafen behandlas ansvaret för uppföljningen. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.7.

I *första stycket* föreskrivs att åklagare ska följa upp en europeisk övervakningsorder i Sverige. Omfattningen av uppföljningen bestäms av vilken sorts övervakningsåtgärd det är som ska följas upp. I de flesta fall består uppföljningen av att åklagaren ska hålla sig underrättad om misstänkta överträdelser. Om det misstänks att en överträdelse har begåtts ska den utfärdande myndigheten underrättas om detta (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Av *andra stycket* framgår att polis ska bistå åklagaren vid uppföljningen. Polisen ska bistå med de praktiska moment som behövs i uppföljningen, t.ex. verkställa särskilda villkor eller ta emot anmälningar vid anmälningsskyldighet. I de situationer uppföljningen enbart består i att hålla sig underrättad om misstänkta överträdelser har polisen en viktig funktion i att till åklagaren vidarebefordra sådan information som har kommit till polisens kännedom genom t.ex. polisanmälningar eller rutinkontroller. Polisens möjlighet att hålla sig informerad underlättas av att det i registret över efterlysta personer förs uppgifter

om personer som har meddelats en uppföljningsförklaring (förslaget till ändring i 13 a § efterlysningsskugörelsen [1969:293]).

Överklagande

11 § Ett beslut i fråga om uppföljningsförklaring får överklagas av den som övervakningsordern avser.

Överklagandet ska göras till den tingsrätt där åklagaren som prövat frågan om uppföljningsförklaring ska föra talan i brottmål i allmänhet.

Överklagandet ska göras skriftligen och ges in till åklagaren inom tre veckor från den dag då den som övervakningsordern avser fick del av beslutet i fråga om uppföljningsförklaring.

Ett överklagande som inte har kommit in i rätt tid ska avvisas av åklagaren. Om överklagandet har kommit in till tingsrätten inom tiden för överklagande, ska den omständigheten att överklagandet har kommit in till åklagaren först därefter inte föranleda att det avvisas. Om överklagandet inte avvisas, ska åklagaren sända det och övriga handlingar i ärendet till tingsrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande av åklagarens beslut i fråga om uppföljningsförklaring. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.8.

I *första stycket* föreskrivs att åklagarens beslut i fråga om uppföljningsförklaring får överklagas av den som övervakningsordern avser. Myndigheten i den andra medlemsstaten får således inte överklaga. Den myndigheten kan dock alltid återkalla övervakningsordern med följd att uppföljningsförklaringen upphävs (14 § punkten 2). Den som övervakningsordern avser får överklaga både avslagsbeslut och bifallsbeslut.

I *andra stycket* föreskrivs att överklagandet ska göras till den tingsrätt där åklagaren som prövat frågan om uppföljningsförklaring ska föra talan i brottmål i allmänhet. Motsvarande regel gäller vid överklagande av kontaktförbud och tillträdesförbud. I praktiken innebär det att om frågan om uppföljningsförklaring har prövats av en åklagare som normalt uppträder vid Stock-

holms tingsrätt ska överklagandet ställas till Stockholms tingsrätt. Om åklagaren normalt för talan vid flera domstolar är samtliga dessa domstolar behöriga. Som anfördes vid införandet av lagen om kontaktförbud är det emellertid naturligt att åklagaren i sådana fall vidarebefordrar framställningen om prövning till den domstol som med hänsyn till omständigheterna, t.ex. förbudets omfattning eller parternas hemvist, ligger närmast till hands för att pröva frågan (prop. 1987/88:137 s. 48–49).

I *tredje stycket* föreskrivs att ett överklagande ska göras skriftligen och ges in till åklagaren inom tre veckor från den dag då den som övervakningsordern avser fick del av beslutet i fråga om uppföljningsförklaring. Av 9 § tredje stycket följer att beslutet i fråga om uppföljningsförklaring ska delges.

I *fjärde stycket* föreskrivs att ett för sent inkommet överklagande ska avvisas av åklagaren, dock inte om överklagande inkommit i rätt tid till tingsrätten. I stycket föreskrivs vidare att ett överklagande som inte avvisas ska översändas till tingsrätten tillsammans med övriga handlingar i ärendet. Med övriga handlingar avses i första hand övervakningsordern och intyget.

Rättens prövning

12 § Rättens handläggning ska ske med skyndsamhet.

Om rätten överväger att upphäva en uppföljningsförklaring ska åklagaren ges tillfälle att yttra sig.

Vid rättens prövning gäller i övrigt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Paragrafen innehåller bestämmelser om rättens prövning. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.8.

I *första stycket* föreskrivs att rättens handläggning ska ske med skyndsamhet. För åklagarens prövning gäller en tidsfrist om tjugo arbetsdagar från det att övervakningsordern och intyget mottagits (9 § första stycket). Utgångspunkten bör vara att den sammanlagda handläggningstiden hos åklagaren och rätten inte

ska överstiga tjugo arbetsdagar (artikel 12.1 i rambeslutet). I vart fall bör den sammanlagda handläggningstiden inte överstiga fyrtio arbetsdagar (artikel 12.2). Om åklagarens skyldighet att underrätta den utfärdande myndigheten om att beslutet överklagats och att tidsfristen eventuellt inte kan hållas finns bestämmelser i förordning (3 kap. 9 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

I *andra stycket* föreskrivs att åklagaren ska ges tillfälle att yttra sig innan rätten upphäver en uppföljningsförklaring. Med rätten att yttra sig ges åklagaren möjlighet att fullgöra den samråds-skyldighet som föreligger enligt rambeslutet inför beslut att inte erkänna övervakningsordern (artikel 15.2). Om åklagarens samråds-skyldighet finns bestämmelser i förordning (3 kap. 7 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

I *tredje stycket* anges att vid rättens prövning gäller i övrigt ärendelagen. Tillämpningen av ärendelagen innebär bl.a. att rätten normalt är domför med en lagfaren domare (3 §), att åklagaren är motpart till den som övervakningsordern avser sedan handlingarna överlämnats till domstolen (11 §), att förfarandet som huvudregel är skriftligt (13 §), att ärendet normalt inte får avgöras utan att den som är part har fått tillfälle att yttra sig över en uppgift som har tillförts ärendet genom någon annan än parten (22 §), att de skäl som bestämt utgången normalt ska framgå av rättens beslut (28 §) samt att rättens beslut får överklagas (36 §), men att för prövning i hovrätten krävs prövningstillstånd (39 §).

Förlängning och ändring av övervakningsordern

13 § Om myndigheten i den andra medlemsstaten begär det ska tiden för uppföljningen i Sverige förlängas.

Om myndigheten i den andra medlemsstaten på annat sätt ändrar övervakningsordern, ska uppföljningsförklaringen upphävas och en ny prövning i fråga om uppföljningsförklaring göras. Vid en sådan pröv-

ning ska frågor om anknytning enligt 1 § och om hinder för erkännande enligt 3 § inte prövas.

Åklagaren prövar frågor om förlängning och ändring av övervakningsordern. Rätten prövar dock sådana frågor om uppföljningsförklaringen är föremål för rättens prövning.

Paragrafen behandlar förfarandet när myndigheten i den andra medlemsstaten begär en förlängning av övervakningen eller gör en ändring i övervakningsordern. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.9.

I *första stycket* föreskrivs att om myndigheten i den andra medlemsstaten begär det ska tiden för uppföljningen i Sverige förlängas. Beslutet om förlängning behöver inte ta sig andra uttryck än en anteckning eller liknande i uppföljningsförklaringen. Någon ny uppföljningsförklaring behöver inte meddelas. De berörda parterna bör dock underrättas om beslutet om förlängning.

I *andra stycket* föreskrivs att om myndigheten i den andra medlemsstaten gör en ändring i övervakningsordern, ska uppföljningsförklaringen upphävas och en ny prövning i fråga om uppföljningsförklaring göras. Vidare föreskrivs att frågor om anknytning enligt 1 § och om hinder för erkännande enligt 3 § inte ska prövas. Om det görs en ändring i övervakningsordern ska en ny prövning alltså göras. Prövningens omfattning kan variera beroende på ändringens karaktär men innebär alltid att den tidigare uppföljningsförklaringen ska upphävas och en ny uppföljningsförklaring, med det nya innehållet, meddelas. Prövningen är dock begränsad till en kontroll av om den ändrade övervakningsordern avser en sådan övervakningsåtgärd som ska erkännas i Sverige. En ändrad övervakningsorder som faller inom listan på övervakningsåtgärder ska leda till att den tidigare uppföljningsförklaringen upphävs och en ny förklaring meddelas. Ett sådant förfarande ska tillämpas oavsett ändringens karaktär, dvs. även om det är fråga om en mindre ändring i övervakningsordern. Om den ändrade övervakningsordern är av det slaget att det föreligger behov av anpassning ska åklagaren upp-

häva uppföljningsförklaringen, anpassa den ändrade övervakningsordern och meddela en ny uppföljningsförklaring. Innebär den ändrade övervakningsordern däremot att det inte längre rör sig om en sådan övervakningsåtgärd som kan följas upp i Sverige föreligger dock hinder mot erkännande. Uppföljningsförklaringen ska då upphävas utan att någon ny meddelas.

I *tredje stycket* föreskrivs att åklagaren prövar frågor om förlängning och ändring av övervakningsordern, men att rätten prövar sådana frågor om uppföljningsförklaringen är föremål för rättens prövning. Normalt sett är det åklagaren som får information om förlängning och ändring av övervakningsordern från den utfärdande myndigheten. Om uppföljningsförklaringen är föremål för rättens prövning ankommer det alltså på åklagaren att vidarebefordra sådan information till rätten (3 kap. 10 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

Upphävande av en uppföljningsförklaring

14 § En uppföljningsförklaring ska upphävas om

1. det framkommer att övervakningsordern inte får erkännas i Sverige,
2. övervakningsordern återkallas,
3. den som övervakningsordern avser misstänks för en överträdelse av övervakningsordern och myndigheten i den andra medlemsstaten trots begäran om detta inte fattar något följdbeslut och inte heller lämnar besked om att uppföljningen ska fortgå,
4. myndigheten i den andra medlemsstaten inte svarar på en begäran om bekräftelse på att uppföljningen fortfarande behövs,
5. den som övervakningsordern avser begärs överlämnad enligt en europeisk arresteringsorder enligt lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder, eller en nordisk arresteringsorder enligt lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder, för den gärning som övervakningsordern grundas på, eller

6. övervakningsordern inte längre kan följas upp till följd av att det har inletts andra straffrättsliga förfaranden mot den som övervakningsordern avser.

Åklagaren beslutar om upphävande.

Ett beslut om upphävande enligt första stycket 1 får överklagas av den som övervakningsordern avser. Vid ett sådant överklagande ska 11 och 12 §§ tillämpas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om upphävande av uppföljningsförklaringen. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.9.

I *första stycket* första punkten föreskrivs att en uppföljningsförklaring ska upphävas om det framkommer att övervakningsordern inte får erkännas i Sverige. Punkten avser endast sådana omständigheter som framkommit eller uppstått efter det att en uppföljningsförklaring har meddelats, om det t.ex. visar sig att det finns en tidigare dom avseende samma brott som övervakningsordern avser eller om den misstänkte inte längre har erforderlig anknytning till Sverige. En annan situation är om myndigheten i den andra medlemsstaten ändrar övervakningsordern på ett sådant sätt att förutsättningar för att erkänna och följa upp övervakningsordern inte längre föreligger.

I första stycket andra punkten föreskrivs att uppföljningsförklaringen ska upphävas om övervakningsordern återkallas. Myndigheten i den andra medlemsstaten kan återkalla övervakningsordern av olika anledningar, t.ex. om den misstänkte har gjort sig skyldig till en överträdelse eller om det straffrättsliga förfarandet har avslutats. Uppföljningsförklaringen ska upphävas oavsett skälen till återkallelse.

I första stycket tredje punkten föreskrivs att uppföljningsförklaringen ska upphävas om den som övervakningsordern avser misstänks för en överträdelse av övervakningsordern och myndigheten i den andra medlemsstaten trots begäran om detta inte fattar något följdbeslut och inte heller lämnar besked om att uppföljningen ska fortgå. Enligt rambeslutet ska myndigheten i den andra medlemsstaten underrättas om alla överträdelser av en övervakningsåtgärd och varje iakttagelse som skulle kunna leda

till ett följdbeslut (artikel 19.3). Om den utfärdande myndigheten trots upprepade meddelanden om överträdelse inte fattar något följdbeslut, ska myndigheten i den verkställande staten uppställa en tidsfrist inom vilken den utfärdande myndigheten får fatta ett sådant beslut med konsekvens att uppföljningen annars upphör i den verkställande staten (artikel 23.1 och 23.2). Om åklagarens uppmaning om följdbeslut samt underrättelse- och samrådsskyldighet finns bestämmelser i förordning (3 kap. 4, 7 och 9 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder). Uppföljningsförklaringen ska således upphävas om åklagaren på föreskrivet sätt underrättat den utfärdande myndigheten om misstänkta överträdelse och den utfärdande myndigheten trots det underlåter att antingen fatta ett följdbeslut, t.ex. återkallelse, eller att lämna besked att uppföljningen ska fortgå. Punkten avser alltså endast den situationen att den utfärdande myndigheten inte reagerar på en anmäld misstänkt överträdelse.

I första stycket fjärde punkten föreskrivs att uppföljningsförklaringen ska upphävas om myndigheten i den andra medlemsstaten inte svarar på en begäran om bekräftelse på att uppföljningen fortfarande behövs. Enligt rambeslutet får den verkställande myndigheten, om den statens lagstiftning kräver det, begära bekräftelse från den utfärdande myndigheten om uppföljningen av övervakningsordern fortfarande behövs (artikel 23.3). Om myndigheten i den andra staten trots upprepade förfrågningar inte svarar får den verkställande myndigheten besluta att avsluta uppföljningen. Om åklagarens möjlighet att begära besked om fortsatt uppföljning samt om underrättelse- och samrådsskyldighet finns bestämmelser i förordning (3 kap. 5, 7 och 9 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder). Uppföljningsförklaringen ska alltså upphävas om åklagaren upprepade gånger har begärt besked från myndigheten i den andra medlemsstaten om uppföljningen av övervakningsordern fortfarande bedöms nödvändig men inte har fått svar inom angivna tidsfrist.

I första stycket femte punkten föreskrivs att uppföljningsförklaringen ska upphävas om den som övervakningsordern avser begärs överlämnad enligt en europeisk arresteringsorder eller en nordisk arresteringsorder för den gärning som övervakningsordern grundas på. För handläggningen av överlämnandet gäller lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder respektive lagen (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder. Denna grund för upphävande blir endast aktuell om myndigheten i den andra medlemsstaten utfärdar en arresteringsorder utan att återkalla övervakningsordern.

I första stycket sjätte punkten föreskrivs att uppföljningsförklaringen ska upphävas om övervakningsordern inte längre kan följas upp till följd av att det har inletts andra straffrättsliga förfaranden mot den som övervakningsordern avser. Med andra straffrättsliga förfaranden avses förfaranden rörande andra gärningar än den som övervakningsordern grundas på. En situation är att det inleds ett straffrättsligt förfarande i Sverige mot den som övervakningsordern avser. En annan situation är att en tredje stats myndigheter inkommer med en framställan om utlämning eller överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder rörande den som övervakningsordern avser. Frågan om hur sådana konkurrerande framställningar ska behandlas får prövas enligt redan gällande regelverk. En förutsättning för att uppföljningsförklaringen ska upphävas är dock att övervakningsordern inte längre kan följas upp till följd av det andra straffrättsliga förfarandet. Upphävande ska således endast ske om den som övervakningsordern avser ska frihetsberövas i Sverige eller utlämnas eller överlämnas till en annan stat.

I *andra stycket* föreskrivs att åklagaren beslutar om upphävande. Åklagaren får således besluta om upphävande även om uppföljningsförklaringen ska eller har prövats av rätten. I den situationen ska åklagaren genast underrätta rätten om beslutet (3 kap. 10 § förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

I *tredje stycket* föreskrivs att ett beslut enligt första stycket 1 får överklagas av den som övervakningsordern avser. Vid ett sådant överklagande ska 11 och 12 §§ tillämpas. Eftersom åklagaren har beslutat att upphäva uppföljningsförklaringen blir det inte aktuellt att tillämpa 12 § andra stycket om kommunikationsplikt vid upphävande.

8.2 Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978:302)

7 § Passansökan *ska* avslås, om

1. bestämmelserna i 6 § inte har iakttagits och sökanden inte har följt uppmaningen att avhjälpa bristen,

2. ansökan avser pass för barn under arton år och barnets vårdnadshavare inte har lämnat medgivande och det inte finns synnerliga skäl att ändå utfärda pass,

3. sökanden är anhållen, häktad eller underkastad övervakning enligt 24 kap. 4 § första stycket rättegångsbalken eller reseförbud eller anmälningsskyldighet enligt 25 kap. 1 § samma balk,

4. *sökanden är föremål för en europeisk övervakningsorder enligt 2 kap. 1 § lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder eller är föremål för en uppföljningsförklaring som avser en övervakningsåtgärd enligt 3 kap. 2 § 3–5 samma lag och behörig åklagare inte har lämnat medgivande,*

5. sökanden är efterlyst och *ska* omhändertas omedelbart vid anträffandet,

6. sökanden genom en dom som har vunnit laga kraft har dömts till frihetsberövande påföljd, som inte har börjat verkställas, och det finns sannolika skäl att anta att han eller hon har för avsikt att undandra sig verkställigheten,

7. sökanden avtjänar fängelsestraff och den sammanlagda tiden att avtjäna är fängelse i minst ett år och sökanden inte har villkorligt frigivits,

8. sökanden genomgår sluten ungdomsvård och den sammanlagda vårdtiden är minst ett år,

9. sökanden genomgår rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård, eller

10. sökanden enligt 2 kap. 12 § eller 6 kap. 6 § konkurslagen (1987:672) är ålagd att lämna ifrån sig sitt pass eller förbud att utfärda pass för sökanden har meddelats enligt samma lagrum.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när en passansökan ska avslås. Övervägandena finns i avsnitten 4.3.3 och 4.4.7.

I paragrafen införs en ny *punkt 4* som innebär att passansökan ska avslås om sökanden är föremål för en europeisk övervakningsorder enligt 2 kap. 1 § lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder eller är föremål för en uppföljningsförklaring som avser en övervakningsåtgärd enligt 3 kap. 2 § 3–5 samma lag och behörig åklagare inte har lämnat medgivande. Med att sökanden är föremål för en övervakningsorder enligt 2 kap. 1 § avses en misstänkt som har meddelats en övervakningsorder för erkännande och uppföljning i en annan medlemsstat i EU. Med att sökanden är föremål för en uppföljningsförklaring som avser en övervakningsåtgärd enligt 3 kap. 2 § 3–5 avses den som har meddelats ett beslut om uppföljning i Sverige av en sådan övervakningsorder som omfattar övervakningsåtgärder som i Sverige motsvaras av reseförbud eller anmälningsförbud. Passhindret föreligger inte om åklagaren har lämnat medgivande till passansökan.

När det gäller en övervakningsorder som följs upp i Sverige ska åklagaren samråda med den utfärdande myndigheten. När det gäller en övervakningsorder som utfärdats av svenska myndigheter ska åklagaren underrätta myndigheten i den andra medlemsstaten om medgivande ges. Om åklagarens skyldigheter i dessa avseenden finns bestämmelser i förordning (2 kap. 7 § samt 3 kap. 7 och 9 §§ förslaget till förordning om en europeisk övervakningsorder).

I förordning finns föreskrifter om domstolars och åklagares skyldighet att underrätta polismyndigheten om beslut i frågor om europeisk övervakningsorder (förslaget till ändring i 23 a § passförordningen [1979:664]). I förordning framgår vidare att registret för efterlysta personer för passhinderundersökning får innehålla uppgifter om personer som är underkastade en europeisk övervakningsorder (förslaget till ändring i 13 a § efterlysningskungörelsen [1969:293]).

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder

2 kap. Förutsättningar för överlämnande

2 § Överlämnande får beviljas endast för en gärning som motsvarar brott enligt svensk lag och

1. för vilken, när överlämnandet avser lagföring, enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning en frihetsberövande påföljd i ett år eller mer är föreskrivet, eller

2. för vilken, när överlämnandet avser verkställighet av en frihetsberövande påföljd, en frihetsberövande påföljd i minst fyra månader har dömts ut.

Om det i arresteringsordern har angetts att en gärning är sådan som finns angiven i bilagan till denna lag och det för gärningen enligt den utfärdande medlemsstatens lagstiftning är föreskrivet en frihetsberövande påföljd i tre år eller mer, *ska* dock överlämnande beviljas även om gärningen inte motsvarar brott enligt svensk lag. Vid överlämnande för verkställighet av en frihetsberövande påföljd som avser en sådan gärning *ska* påföljden vara sådan som anges i första stycket 2.

För gärning som legat till grund för en europeisk övervakningsorder enligt lagen (2014:XX) om en europeisk övervakningsorder som har följts upp i Sverige ska första stycket 1 inte gälla.

Om överlämnande beviljas för en gärning som avses i första, *andra* eller *tredje* stycket får överlämnande beviljas även för annan gärning som, utan att vara sådan som anges i första stycket 1 eller 2, motsvarar brott enligt svensk lag.

Paragrafen innehåller bestämmelser om strafftrösklar och krav på dubbel straffbarhet för överlämnande. Övervägandena finns i avsnitt 4.4.10.

I ett nytt *tredje stycke* föreskrivs att strafftröskeln för överlämnande enligt första stycket 1 inte ska gälla för gärning som legat till grund för en europeisk övervakningsorder som har

följts upp i Sverige. Om myndigheten i den andra medlemsstaten översänder en arresteringsorder som avser överlämnande för en gärning som ligger till grund för en övervakningsorder som följs upp i Sverige ska uppföljningsförklaringen upphävas (3 kap. 14 § lagen om en europeisk övervakningsorder). I anslutning därtill ska prövas om överlämnande ska beviljas enligt denna paragraf. Den strafftröskel som normalt gäller för överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder ska inte tillämpas i dessa fall. Däremot ska övriga förutsättningar för att bevilja överlämnande vara uppfyllda.

I det *fjärde stycket*, det tidigare tredje stycket, görs en ändring på så sätt att bestämmelsen om s.k. accessoriskt överlämnande även ska gälla när överlämnande har beviljats för en gärning som avses i det nya tredje stycket.

III

(Rättsakter som antagits i enlighet med fördraget om Europeiska unionen)

RÄTTSAKTER SOM ANTAGITS I ENLIGHET MED AVDELNING VI I
FÖRDRAGET OM EUROPEISKA UNIONEN

RÅDETS RAMBESLUT 2009/829/RIF

av den 23 oktober 2009

om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande
på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA RAMBESLUT

med beaktande av fördraget om Europeiska unionen, särskilt artiklarna 31.1 a och c samt artikel 34.2 b,

med beaktande av kommissionens förslag,

med beaktande av Europaparlamentets yttrande ⁽¹⁾, och

av följande skäl:

- (1) Europeiska unionen har som mål att bevara och utveckla unionen som ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.
- (2) Enligt slutsatserna från Europeiska rådets möte i Tammerfors den 15 och 16 oktober 1999, i synnerhet punkt 36, bör principen om ömsesidigt erkännande gälla för beslut som föregår en rättegång. Åtgärdsprogrammet för genomförande av principen om ömsesidigt erkännande av straffrättsliga förfaranden behandlar i åtgärd 10 ömsesidigt erkännande av övervakningsåtgärder.
- (3) Åtgärderna i detta rambeslut bör vara inriktade på att öka skyddet för allmänheten genom att göra det möjligt för en person som är bosatt i en medlemsstat men föremål för ett straffrättsligt förfarande i en annan medlemsstat att i avvaktan på rättegången övervakas av myndigheterna i den medlemsstat där han eller hon är bosatt. Följaktligen har detta rambeslut uppföljning av en svarandes förflyttningar som syfte, mot bakgrund av det

överordnade syftet att skydda allmänheten och av den risk som den befintliga ordningen utgör för allmänheten genom att endast ge två möjligheter: tillfälligt frihetsberövande eller oövervakad rörelsefrihet. Åtgärderna kommer därför att ytterligare förstärka laglydiga medborgares rätt att leva i trygghet och säkerhet.

- (4) Syftet med åtgärderna i detta rambeslut bör även vara att i Europeiska unionen stärka rätten till frihet och presumptionen om den anklagades oskuld och att säkerställa samarbetet mellan medlemsstaterna, när en person är föremål för skyldigheter eller övervakning i väntan på ett domstolsavgörande. Som en följd har detta rambeslut som mål att när så är lämpligt främja användningen av icke-frihetsberövande åtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande, också när ett tillfälligt frihetsberövande enligt lagen i den berörda medlemsstaten inte kunde tillgräpas från början.
- (5) När det gäller frihetsberövande finns det risk för att personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden behandlas olika beroende på om de är bosatta i rättegångsstaten eller inte: en person som inte är bosatt i rättegångsstaten riskerar att frihetsberövas i avvaktan på rättegång, även när en person som är bosatt i rättegångsstaten inte skulle frihetsberövas under liknande omständigheter. I ett gemensamt europeiskt rättsligt område utan inre gränser är det nödvändigt att vidta åtgärder för att säkerställa att en person som är föremål för straffrättsliga förfaranden och inte är bosatt i rättegångsstaten inte behandlas annorlunda än en person som är föremål för straffrättsliga förfaranden och är bosatt där.
- (6) I det intyg som tillsammans med beslutet om övervakningsåtgärder bör översändas till den behöriga myndigheten i den verkställande staten bör den berörda personens adress i den verkställande staten anges samt all annan relevant information som kan underlätta uppföljningen av övervakningsåtgärderna i den verkställande staten.

⁽¹⁾ Yttrandet ännu ej offentliggjort i EUT.

- (7) Den behöriga myndigheten i den verkställande staten bör informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om den, i förekommande fall, maximala tidsperiod under vilken övervakningsåtgärderna kan följas upp i den verkställande staten. I de medlemsstater där övervakningsåtgärderna regelbundet måste förnyas, måste denna maximala tidsperiod uppfattas som den totala tidsperiod efter vilken det inte längre är lagligen möjligt att förlänga övervakningsåtgärderna.
- (8) Framställningar från den verkställande statens behöriga myndighet om bekräftelse av att uppföljningen av övervakningsåtgärderna måste förlängas bör inte påverka lagstiftningen i den utfärdande staten för beslut om förlängning, översyn och upphävande av beslutet om övervakningsåtgärder. Sådana framställningar om bekräftelse bör inte medföra skyldighet för den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att fatta ett nytt beslut om förlängning av uppföljningen av övervakningsåtgärderna.
- (9) Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten bör ha befogenhet att fatta alla efterföljande beslut som rör ett beslut om övervakningsåtgärder, inbegripet att besluta om ett tillfälligt frihetsberövande. Ett sådant tillfälligt frihetsberövande kan särskilt beslutas till följd av ett avbrott i övervakningsåtgärderna eller underlåtenhet att följa en kallelse att närvara vid ett förhör eller en rättegång i samband med straffrättsliga förfaranden.
- (10) För att undvika onödiga kostnader och svårigheter i samband med överföringen av en person som är föremål för straffrättsliga förfaranden till förhör eller rättegång, bör medlemsstaterna få använda sig av telefon- eller videokonferenser.
- (11) Elektronisk övervakning kan när så är lämpligt användas för att följa upp övervakningsåtgärder i enlighet med nationell lagstiftning och nationella förfaranden.
- (12) Detta rambeslut bör möjliggöra uppföljning i den verkställande staten av övervakningsåtgärder som fastställs för den berörda personen och samtidigt säkerställa att rättvisa skipas och i synnerhet att den berörda personen kommer att kunna ställas inför rätta. Om den berörda personen inte frivilligt återvänder till den utfärdande staten får han eller hon överlämnas till den utfärdande staten i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna⁽¹⁾ (nedan kallat *rambeslutet om en europeisk arresteringsorder*).
- (13) Detta rambeslut omfattar alla brott, utan att begränsas till att omfatta särskilda typer eller nivåer av brottslighet, men övervakningsåtgärder bör i allmänhet tillämpas vid mindre grova lagöverträdelser. Samtliga bestämmelser i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder, med undantag för artikel 2.1, bör därför tillämpas i de fall där den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska besluta om överlämnande av den berörda personen. Följaktligen bör även artikel 5.2 och 5.3 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder tillämpas i den situationen.
- (14) Kostnader för den berörda personens resor mellan den verkställande och den utfärdande staten i samband med uppföljning av övervakningsåtgärder eller för närvaro vid hörande regleras inte i detta rambeslut. Möjligheten för framför allt den utfärdande staten att helt eller delvis stå för sådana kostnader regleras enligt nationell rätt.
- (15) Eftersom målet för detta rambeslut, nämligen ömsesidigt erkännande av beslut om övervakningsåtgärder i samband med straffrättsliga förfaranden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför på grund av rambeslutets omfattning och verkningar bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen och artikel 5 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i den artikeln går detta rambeslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (16) Detta rambeslut respekterar de grundläggande rättigheter och iaktar de principer som erkänns särskilt i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen och återspeglas i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Ingenting i detta rambeslut bör tolkas som ett förbud mot att vägra erkännande av ett beslut om övervakningsåtgärder, om det finns saklig grund att anta att skälet varit att straffa en person på grundval av hans eller hennes kön, ras, religion, etniska ursprung, nationalitet, språk, politiska uppfattning eller sexuella läggning eller att denna persons ställning kan skadas av något av dessa skäl.
- (17) Detta rambeslut bör inte hindra någon medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om rätt till prövning i laga ordning, föreningsfrihet, tryckfrihet, yttrandefrihet i andra medier och religionsfrihet.
- (18) Bestämmelserna i detta rambeslut bör tillämpas i överensstämmelse med unionsmedborgarnas rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier, i enlighet med artikel 18 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.

⁽¹⁾ EGT L 190, 18.7.2002, s. 1.

(19) Personuppgifter som behandlas vid genomförandet av detta rambeslut bör skyddas i enlighet med rådets rambeslut 2008/977/RIF av den 27 november 2008 om skydd av personuppgifter som behandlas inom ramen för polissamarbete och straffrättsligt samarbete⁽¹⁾ och i enlighet med Europarådets konvention av den 28 januari 1981 om skydd för enskilda vid automatisk databehandling av personuppgifter, som ratificerats av samtliga medlemsstater.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Innehåll

I detta rambeslut fastställs regler enligt vilka en medlemsstat ska erkänna ett beslut om övervakningsåtgärder som har utfärdats i en annan medlemsstat som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande, ska följa upp de fastställda övervakningsåtgärderna avseende en fysisk person och ska överlämna den berörda personen till den utfärdande staten, vid åsidosättande av dessa åtgärder.

Artikel 2

Mål

1. Målen med detta rambeslut är att

- a) säkerställa att rättvisa skipas och i synnerhet att den berörda personen kommer att kunna ställas inför rätta,
- b) när så är lämpligt främja användningen av icke frihetsberövande åtgärder under de straffrättsliga förfarandena mot personer som inte är bosatta i den medlemsstat där förfarandena äger rum,
- c) förbättra skyddet för brottsoffer och allmänheten.

2. Detta rambeslut skapar inte någon rätt för en person till icke frihetsberövande åtgärder som alternativ till frihetsberövande under straffrättsliga förfaranden. Detta är en fråga som ska regleras genom lagstiftning och förfaranden i den medlemsstat där de straffrättsliga förfarandena äger rum.

Artikel 3

Upprätthållande av lag och ordning och skydd av den inre säkerheten

Detta rambeslut ska inte påverka utövat av medlemsstaternas ansvar för att skydda brottsoffer, allmänheten och den inre säkerheten i enlighet med artikel 33 i fördraget om Europeiska unionen.

⁽¹⁾ EUT L 350, 30.12.2008, s. 60.

Artikel 4

Definitioner

I detta rambeslut avses med

- a) *beslut om övervakningsåtgärder*: varje verkställbart beslut fattat i samband med ett straffrättsligt förfarande av en behörig myndighet i den utfärdande staten i enlighet med dess nationella lagstiftning och förfaranden, enligt vilket en fysisk person ska omfattas av en eller flera övervakningsåtgärder som alternativ till tillfälligt frihetsberövande,
- b) *övervakningsåtgärder*: skyldigheter och anvisningar som fastställs för en fysisk person i enlighet med den utfärdande statens nationella lagstiftning och förfaranden,
- c) *utfärdande stat*: den medlemsstat där ett beslut om övervakningsåtgärder har utfärdats,
- d) *verkställande stat*: den medlemsstat där övervakningsåtgärderna följs upp.

Artikel 5

Grundläggande rättigheter

Detta rambeslut ska inte ändra skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i fördraget om Europeiska unionen.

Artikel 6

Utseende av behöriga myndigheter

1. Varje medlemsstat ska underrätta rådets generalsekretariat om vilken eller vilka rättsliga myndigheter som enligt dess nationella lagstiftning är behöriga att vidta åtgärder enligt detta rambeslut när medlemsstaten är utfärdande stat eller verkställande stat.
2. Som ett undantag från punkt 1 och utan att det påverkar punkt 3 får medlemsstaterna utse icke rättsliga myndigheter till behöriga myndigheter för att fatta beslut i enlighet med detta rambeslut, under förutsättning att dessa myndigheter är behöriga att fatta liknande beslut i enlighet med deras nationella lagstiftning och förfaranden.
3. Beslut som avses i artikel 18.1 c ska fattas av en behörig rättslig myndighet.
4. Rådets generalsekretariat ska göra den erhållna informationen tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

Artikel 7

Användande av en central myndighet

1. Varje medlemsstat får utse en central myndighet eller, om dess rättssystem så kräver, flera centrala myndigheter som ska biträda dess behöriga myndigheter.

2. En medlemsstat får, om organisationen av dess rättssystem så kräver, låta sin eller sina centrala myndigheter ansvara för det administrativa översändandet och mottagandet av beslut om övervakningsåtgärder, åtföljda av de intyg som avses i artikel 10, samt all annan officiell korrespondens i anslutning till detta. Följaktligen får alla kommunikationer, samråd, informationsutbyten, förfrågningar och underrättelser mellan behöriga myndigheter när så är lämpligt behandlas med bistånd av den eller de centrala myndigheterna i den berörda medlemsstaten.

3. De medlemsstater som önskar använda sig av de möjligheter som avses i denna artikel ska till rådets generalsekretariat lämna uppgifter om den eller de centrala myndigheter som de har utsett. Dessa anvisningar ska vara bindande för alla myndigheter i den utfärdande medlemsstaten.

Artikel 8

Typer av övervakningsåtgärder

1. Detta rambeslut ska tillämpas på följande övervakningsåtgärder:

- a) Skyldighet för personen att meddela den behöriga myndigheten i den verkställande staten varje byte av bosättning, i synnerhet för mottagande av kallelser att närvara vid ett förhör eller en rättegång i samband med straffrättsliga förfaranden.
- b) Skyldighet att inte besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden i den utfärdande eller verkställande staten.
- c) Skyldighet att stanna kvar på anvisad ort, i tillämpliga fall under angivna tider.
- d) Skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.
- e) Skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet.
- f) Skyldighet att undvika kontakt med vissa personer med anknytning till det eller de påstådda broten.

2. Varje medlemsstat ska vid införlivandet av detta rambeslut eller vid ett senare tillfälle meddela rådets generalsekretariat vilka övervakningsåtgärder som den är beredd att följa upp, utöver dem som avses i punkt 1. Dessa åtgärder får särskilt omfatta följande:

- a) Skyldighet att avstå från viss verksamhet med anknytning till det eller de påstådda broten, vilket kan innebära befattning med ett visst yrke eller en viss bransch.
- b) Skyldighet att inte framföra fordon.
- c) Skyldighet att deponera en viss summa pengar eller lämna annat slag av garanti, som antingen får lämnas genom ett visst antal delbetalningar eller direkt i sin helhet.
- d) Skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller behandling mot missbruk.
- e) Skyldighet att undvika kontakt med vissa föremål som har samband med det eller de påstådda broten.

3. Rådets generalsekretariat ska tillhandahålla alla medlemsstater och kommissionen den information som erhållits enligt denna artikel.

Artikel 9

Kriterier rörande den medlemsstat till vilken beslutet om övervakningsåtgärder får översändas

1. Ett beslut om övervakningsåtgärder får översändas till den behöriga myndigheten i den medlemsstat där personen är lagligt och stadigvarande bosatt, om personen efter att ha underrättats om de berörda åtgärderna samtycker till att återvända till den staten.

2. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten får på personens begäran översända beslutet om övervakningsåtgärder till den behöriga myndigheten i en annan medlemsstat än den i vilken personen är lagligt och stadigvarande bosatt på villkor att den senare myndigheten har gett sitt samtycke till detta.

3. Vid genomförandet av detta rambeslut ska medlemsstaterna fastställa på vilka villkor deras behöriga myndigheter får samtycka till att ett beslut om övervakningsåtgärder översänds i fall enligt punkt 2.

4. Varje medlemsstat ska göra ett uttalande till rådets generalsekretariat om vad som har fastställts enligt punkt 3. Medlemsstaterna får när som helst ändra ett sådant uttalande. Generalsekretariatet ska tillhandahålla alla medlemsstater och kommissionen den information som erhållits enligt denna artikel.

Artikel 10

Förfarande för översändande av ett beslut om övervakningsåtgärder tillsammans med intyget

1. När den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översänder ett beslut om övervakningsåtgärder till en annan medlemsstat i enlighet med artikel 9.1 eller 9.2, ska den sörja för att det åtföljs av ett intyg enligt det standardformulär som återges i bilaga I.

2. Beslutet om övervakningsåtgärder eller en bestrykt kopia av detta ska tillsammans med intyget av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten översändas direkt till den behöriga myndigheten i den verkställande staten på ett sätt som lämnar en skriftlig uppteckning och gör det möjligt för den verkställande staten att fastställa äktheten. Originalet eller en bestrykt kopia av beslutet om övervakningsåtgärder och originalen av intyget ska översändas till den verkställande staten om den begär detta. All officiell kommunikation ska också ske direkt mellan de nämnda behöriga myndigheterna.

3. Intyget ska vara undertecknat av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, vilken ska intyga att dess innehåll är korrekt.

4. Utöver de åtgärder som avses i artikel 8.1 ska det intyg som avses i punkt 1 i den här artikeln endast omfatta sådana åtgärder som den verkställande staten har meddelat i enlighet med artikel 8.2.

5. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska

a) i tillämpliga fall ange vilken tidsperiod som beslutet om övervakningsåtgärder avser och hurvida beslutet kan förlängas,

och

b) ange en uppskattning av den preliminära tid för vilken övervakningsåtgärderna sannolikt kommer att behöva följas upp, med beaktande av samtliga de omständigheter i fallet som är kända när beslutet om övervakningsåtgärder översänds.

6. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska översända beslutet om övervakningsåtgärder tillsammans med intyget till endast en verkställande stat åt gången.

7. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte är känd av den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, ska denna vidta alla nödvändiga efterforskningar, inklusive via kontaktpunkterna i det europeiska rättsliga nätverk som inrättades genom rådets gemensamma åtgärd 98/428/RIF av

den 29 juni 1998 om inrättande av ett europeiskt rättsligt nätverk⁽¹⁾ för att erhålla informationen från den verkställande staten.

8. Om den myndighet i den verkställande staten som tar emot ett beslut om övervakningsåtgärder tillsammans med ett intyg inte är behörig att erkänna det beslutet, ska denna myndighet på eget initiativ översända beslutet tillsammans med intyget till den behöriga myndigheten.

Artikel 11

Behörighet att följa upp övervakningsåtgärderna

1. Så länge den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte har erkänt det beslut om övervakningsåtgärder som har översänts till den och inte har underrättat den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta erkännande, ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten fortsätta att vara behörig att följa upp de fastställda övervakningsåtgärderna.

2. Om behörigheten för uppföljning av övervakningsåtgärderna har överförts till den behöriga myndigheten i den verkställande staten, ska denna behörighet återgå till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten

a) om den berörda personen har inrättat sin lagliga och regel-mässiga bosättning i en annan medlemsstat än den verkställande staten,

b) så snart som den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har underrättat den behöriga myndigheten i den verkställande staten om att det intyg som avses i artikel 10.1 har återkallats i enlighet med artikel 13.3,

c) om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har ändrat övervakningsåtgärderna och den behöriga myndigheten i den verkställande staten i enlighet med artikel 18.4 b har vägrat följa upp de ändrade övervakningsåtgärderna på grund av att de inte hör till de typer av övervakningsåtgärder som avses i artikel 8.1 och/eller till de åtgärder som meddelats av den verkställande staten i enlighet med artikel 8.2,

d) när den tidsperiod som avses i artikel 20.2 b har gått ut,

e) om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har beslutat att avsluta uppföljningen av övervakningsåtgärderna och har informerat den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om detta, med tillämpning av artikel 23.

3. I fall som avses i punkt 2 ska de behöriga myndigheterna i den utfärdande och den verkställande staten samråda med varandra för att i möjligaste mån undvika avbrott i uppföljningen av övervakningsåtgärderna.

⁽¹⁾ EGT L 191, 7.7.1998, s. 4.

Artikel 12

Beslut i den verkställande staten

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska så snart som möjligt, dock senast 20 arbetsdagar efter det att den har mottagit beslutet om övervakningsåtgärder och intyget, erkänna det beslut om övervakningsåtgärder som har översänts i enlighet med artikel 9 och enligt förklarandet i artikel 10 och utan dröjsmål vidta de åtgärder som krävs för uppföljningen av övervakningsåtgärderna, såvida den inte beslutar att åberopa något av skälen för att vägra erkännande som avses i artikel 15.

2. Om ett rättsmedel har anlitats mot det beslut som avses i punkt 1 ska tidsfristen för erkännande av beslutet om övervakningsåtgärder förlängas med ytterligare 20 arbetsdagar.

3. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten i undantagsfall inte kan hålla tidsfristen i punkterna 1 och 2, ska den omedelbart, på ett sätt som den själv väljer, underrätta den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till förseningen och hur lång tid som uppskattningsvis behövs för att fatta ett slutgiltigt beslut.

4. Den behöriga myndigheten får skjuta upp beslutet om erkännande av beslutet om övervakningsåtgärder, om det intyget som avses i artikel 10 är ofullständigt eller uppenbarligen inte motsvarar beslutet om övervakningsåtgärder, till dess att en rimlig tidsfrist har fastställts för att komplettera eller korrigera intyget.

Artikel 13

Anpassning av övervakningsåtgärderna

1. Om övervakningsåtgärderna till sin art är oförenliga med lagstiftningen i den verkställande staten, får den behöriga myndigheten i den medlemsstaten anpassa dem till de typer av övervakningsåtgärder som ska tillämpas enligt den verkställande statens lagstiftning för likvärdiga brott. Den anpassade övervakningsåtgärden ska så långt det är möjligt motsvara den som fastställts av den utfärdande staten.

2. Den anpassade övervakningsåtgärden får inte vara strängare än den ursprungligen fastställda övervakningsåtgärden.

3. Efter att ha erhållit sådan information som avses i artikel 20.2 b eller f, får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten besluta att återkalla intyget, förutsatt att uppföljningen i den verkställande staten ännu inte har påbörjats. Ett sådant beslut ska under alla omständigheter fattas och meddelas så snart som möjligt, dock senast tio dagar efter mottagandet av den berörda informationen.

Artikel 14

Dubbel straffbarhet

1. Följande brott ska medföra erkännande av beslutet om övervakningsåtgärder enligt villkoren i detta rambeslut och utan kontroll av om det föreligger dubbel straffbarhet för gärningen, förutsatt att brotten, som de definieras i den utfärdande statens lagstiftning, är straffbara i den utfärdande staten och kan leda till fängelse eller en annan frihetsberövande åtgärd under en längsta tid av minst tre år:

- Deltagande i en kriminell organisation.
- Terrorism.
- Människohandel.
- Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.
- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.
- Korruption.
- Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas finansiella intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen⁽¹⁾.
- Tvätt av vinning av brott.
- Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.
- It-brottslighet.
- Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtsorter.
- Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse.
- Mord, grov misshandel.
- Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.
- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
- Rasism och främlingsfientlighet.

⁽¹⁾ EGT C 316, 27.11.1995, s. 49.

- Organiserad stöld eller väpnat rån.
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
- Svindleri.
- Beskyddarverksamhet och utpressning.
- Förfalskning och piratkopiering.
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med sådana förfalskningar.
- Förfalskning av betalningsmedel.
- Olaglig handel med hormonsubstanser och andra tillväxtsubstanser.
- Olaglig handel med nukleära och radioaktiva ämnen.
- Handel med stulna fordon.
- Våldtäkt.
- Mordbrand.
- Brott som omfattas av Internationella brottmålsdomstolens behörighet.
- Kapning av flygplan eller fartyg.
- Sabotage.

2. Rådet får när som helst, enhälligt och efter att ha hört Europaparlamentet på de villkor som anges i artikel 39.1 i fördraget om Europeiska unionen, besluta att lägga till andra kategorier av brott i förteckningen i punkt 1. Rådet ska på grundval av den rapport som det erhåller i enlighet med artikel 27 i detta rambeslut pröva om förteckningen bör utvidgas eller ändras.

3. För andra brott än de som omfattas av punkt 1 får den verkställande staten låta erkännande av beslutet om övervakningsåtgärder vara avhängigt av om de gärningar som föranleder beslutet även utgör ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning, oavsett brottsrekvisit eller brottets rättsliga rubricering.

4. Vid detta rambesluts antagande får medlemsstaterna i en förklaring som ska anmälas till rådets generalsekretariat förklara

att de av konstitutionella skäl inte kommer att tillämpa punkt 1 när det gäller några av eller samtliga de brott som avses i den punkten. Sådana förklaringar får återkallas när som helst. Dessa förklaringar ska liksom återkallandet av sådana förklaringar offentliggöras i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 15

Skäl för icke-erkännande

1. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten får vägra att erkänna beslutet om övervakningsåtgärder, om

- a) det intyg som avses i artikel 10 är ofullständigt eller uppenbarligen inte överensstämmer med beslutet om övervakningsåtgärder och inte har kompletterats eller korrigerats inom en rimlig tidsfrist, vilken har fastställts av den behöriga myndigheten i den verkställande staten,
- b) de kriterier som fastställs i artiklarna 9.1, 9.2 eller 10.4 inte är uppfyllda,
- c) erkännande av beslutet om övervakningsåtgärder skulle strida mot principen *ne bis in idem*,
- d) beslutet om övervakningsåtgärder, i de fall som avses i artikel 14.3 och, om den verkställande staten har avgett en förklaring enligt artikel 14.4 i de fall som avses i artikel 14.1, avser en gärning som inte skulle utgöra ett brott enligt den verkställande statens lagstiftning; när det gäller skatter, tullar och valutafrågor får dock verkställandet av beslutet inte vägras av det skälet att den verkställande medlemsstatens lagstiftning inte föreskriver samma typ av skatter eller att den inte innehåller samma slags bestämmelser om skatter, tullar och valutatransaktioner som den utfärdande statens lagstiftning,
- e) åtal i brottmål har preskriberats enligt lagstiftningen i den verkställande staten och hänförs sig till en gärning som den verkställande staten i enlighet med sin nationella lagstiftning är behörig att beivra,
- f) det enligt den verkställande statens lagstiftning föreligger immunitet som gör det omöjligt att följa upp övervakningsåtgärder,
- g) personen enligt den verkställande statens lagstiftning på grund av sin ålder inte kan göras straffrättsligt ansvarig för den gärning som beslutet om övervakningsåtgärder grundas på,
- h) den, vid överträdelse av övervakningsåtgärderna, skulle vara tvungen att vägra att överlämna den berörda personen i enlighet med rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna ⁽¹⁾ (nedan kallat *rambeslutet om den europeiska arresteringsordern*).

⁽¹⁾ EGT L 190, 18.7.2002, s. 1.

2. I de fall som avses i punkt 1 a, b, och c ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten innan den beslutar att inte erkänna beslutet om övervakningsåtgärder på lämpligt sätt samråda med den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och vid behov anmoda denna att utan dröjsmål lämna alla ytterligare upplysningar som krävs.

3. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten anser att erkännande av ett beslut om övervakningsåtgärder kan vägras på grundval av punkt 1 h, men ändå är beredd att erkänna beslutet om övervakningsåtgärder och att följa upp de övervakningsåtgärder som det innehåller, ska den meddela detta till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten och ange skälen till en eventuell vägran. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten får i så fall besluta att återkalla intyget i enlighet med artikel 13.3 andra meningen. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten inte återkallar intyget, får den behöriga myndigheten i den verkställande staten erkänna beslutet om övervakningsåtgärder och följa upp de övervakningsåtgärder som det innehåller, varvid det förutsätts att den berörda personen eventuellt inte kommer att överlämnas på grundval av en europeisk arresteringsorder.

Artikel 16

Tillämplig lagstiftning för övervakning

För uppföljning av övervakningsåtgärderna ska den verkställande statens lagstiftning tillämpas.

Artikel 17

Fortsatt uppföljning av övervakningsåtgärder

Om den tidsperiod som avses i artikel 20.2 b löper ut och övervakningsåtgärder förblir nödvändiga, får den behöriga myndigheten i den utfärdande staten hos den behöriga myndigheten i den verkställande staten begära att uppföljningen av övervakningsåtgärderna ska förlängas, med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet och de bedömda följderna för personen om artikel 11.2 d skulle tillämpas. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska ange för vilken tidsperiod en sådan förlängning kan antas vara nödvändig.

Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska besluta om denna begäran i enlighet med nationell lagstiftning och när så är lämpligt ange hur lång tid denna förlängning högst får gälla. Artikel 18.3 kan vara tillämplig i dessa fall.

Artikel 18

Behörighet till alla följdbeslut och tillämplig lagstiftning

1. Utan att det påverkar artikel 3 ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten vara behörig att fatta alla följdbeslut med anknytning till ett beslut om övervakningsåtgärder. Sådana följdbeslut omfattar i synnerhet

- a) förlängning, översyn och upphävande av beslutet om övervakningsåtgärder,
- b) ändring av övervakningsåtgärderna,
- c) utfärdande av en arresteringsorder eller annat verkställbart rättsligt beslut med samma rättsverkan.

2. Den utfärdande statens lagstiftning ska tillämpas vid de beslut som fattas enligt punkt 1.

3. När så krävs enligt nationell lagstiftning får en behörig myndighet i den verkställande staten besluta att använda förfarandet för erkännande i detta rambeslut för att ge verkan åt de beslut som avses i punkt 1 a och b i sitt nationella rättssystem. Ett sådant erkännande ska inte medföra en ny behandling av skälen för icke-erkännande.

4. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har ändrat övervakningsåtgärderna i enlighet med punkt 1 b får den behöriga myndigheten i den verkställande staten

- a) anpassa dessa ändrade åtgärder med tillämpning av artikel 13 om de ändrade övervakningsåtgärderna är oförenliga med lagstiftningen i den verkställande staten,

eller

- b) vägra att följa upp de ändrade övervakningsåtgärderna om dessa åtgärder inte omfattas av den typ av övervakningsåtgärder som avses i artikel 8.1 och/eller av dem som anmälts av den verkställande staten i enlighet med artikel 8.2.

5. Den behörighet som den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har enligt punkt 1 ska inte påverka förfaranden som kan inledas i den verkställande staten mot den berörda personen avseende andra brott som begåtts av honom eller henne än de som beslutet om övervakningsåtgärder grundar sig på.

Artikel 19

Behöriga myndigheters skyldigheter

1. När som helst under uppföljningen av övervakningsåtgärderna får den behöriga myndigheten i den verkställande staten uppmäna den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att uppe huruvida uppföljningen av åtgärderna fortfarande är nödvändig med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska utan dröjsmål besvara en sådan uppmäning, när så är lämpligt genom att fatta ett sådant följdbeslut som avses i artikel 18.1.

2. Innan den tidsperiod som avses i artikel 10.5 har löpt ut, ska den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, på eget initiativ eller på begäran av den behöriga myndigheten i den verkställande staten, ange under vilken eventuellt ytterligare tid som den förväntar sig att uppföljningen av åtgärderna kommer att behövas.

3. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska omedelbart meddela den behöriga myndigheten i den utfärdande staten alla överträdelse av en övervakningsåtgärd och varje annan iakttagelse som skulle kunna leda till ett sådant följdbeslut som avses i artikel 18.1. För meddelandet ska det standardformulär som återges i bilaga II användas

4. För att höra den berörda personen får det förfarande och de villkor som fastställs i sådana instrument i internationell rätt och EU-rätt som föreskriver möjligheten att använda telefon- och videokonferenser för att höra personer i tillämpliga delar användas, i synnerhet då det enligt den utfärdande statens lagstiftning fastställs att den berörda personen ska höras innan ett sådant beslut som avses i artikel 18.1 fattas.

5. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska omedelbart informera den behöriga myndigheten i den verkställande staten om alla sådana beslut som avses i artikel 18.1 och om att ett rättsmedel har anlitats mot ett beslut om övervakningsåtgärder.

6. Om intyget om beslutet om övervakningsåtgärder har återkallats, ska den behöriga myndigheten i den verkställande staten avbryta de beslutade åtgärderna så snart som den har blivit vederbörligen underrättad av myndigheten i den utfärdande staten.

Artikel 20

Information från den verkställande staten

1. Den myndighet i den verkställande staten som har tagit emot ett beslut om övervakningsåtgärder för vilket erkännande den saknar behörighet, tillsammans med ett intyg, ska informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om till vilken myndighet den har översänt detta beslut, tillsammans med intyget, i enlighet med artikel 10.8.

2. Den behöriga myndigheten i den verkställande staten ska, på ett sådant sätt att en skriftlig uppteckning lämnas, utan dröjsmål informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om

- a) varje ändring av den berörda personens bosättning,
- b) den längsta tid som övervakningsåtgärderna kan följas upp i den verkställande staten, om en sådan längsta tid fastställs i den verkställande statens lagstiftning,

c) att det i praktiken är omöjligt att följa upp övervakningsåtgärderna på grund av att personen, efter det att beslutet om övervakningsåtgärder och intyget har överförts till den verkställande staten, inte kan påträffas på den verkställande statens territorium, varvid den verkställande staten inte ska vara skyldig att följa upp övervakningsåtgärderna,

d) det faktum att ett rättsmedel har anlitats mot ett beslut om erkännande av ett beslut om övervakningsåtgärder,

e) det slutliga beslutet att erkänna beslutet om övervakningsåtgärder och vidta alla nödvändiga åtgärder för uppföljningen av övervakningsåtgärderna,

f) ett beslut att anpassa övervakningsåtgärderna i enlighet med artikel 13,

g) ett beslut i enlighet med artikel 15 om att inte erkänna beslutet om övervakningsåtgärder och inte ansvara för uppföljningen av övervakningsåtgärderna samt om skälen för beslutet.

Artikel 21

Överlämnande av personen

1. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten har utfärdat en arresteringsorder eller ett annat verkställbart rättsligt beslut med samma rättsverkan, ska personen överlämnas i enlighet med rambeslutet om den europeiska arresteringsordern.

2. I detta sammanhang får den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte åberopa artikel 2.1 i rambeslutet om en europeisk arresteringsorder som skäl för att vägra överlämnande av personen.

3. Varje medlemsstat får anmäla till rådets generalsekretariat, när den införlivar detta rambeslut eller på ett senare stadium, att den även kommer att tillämpa artikel 2.1 i rambeslutet om den europeiska arresteringsordern vid beslut om överlämnande av den berörda personen till den utfärdande staten.

4. Rådets generalsekretariat ska göra den information som mottagits enligt punkt 3 tillgänglig för alla medlemsstater och för kommissionen.

Artikel 22

Samråd

1. Om det inte är ogenomförbart ska de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten och i den verkställande staten samråda med varandra

a) när ett beslut om övervakningsåtgärder tillsammans med det intyg som avses i artikel 10 förbereds, eller åtminstone före översändandet av dessa,

b) för att underlätta en smidig och effektiv uppföljning av övervakningsåtgärderna.

c) om personen har gjort sig skyldig till en allvarlig överträdelse av övervakningsåtgärderna.

2. Den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ska ta vederbörlig hänsyn till eventuella indikationer som meddelats av den behöriga myndigheten i den verkställande staten på den risk som den berörda personen kan utgöra för brottsoffer och allmänheten.

3. Med tillämpning av punkt 1 ska de behöriga myndigheterna i den utfärdande staten och i den verkställande staten utbyta all användbar information, inbegripet

a) information som möjliggör kontroll av den berörda personens identitet och bosättning,

b) relevant information från kriminalregister i enlighet med tillämpliga lagstiftningsinstrument.

Artikel 23

Obesvarade meddelanden

1. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten har översänt flera sådana meddelanden som avses i artikel 19.3 avseende samma person till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten utan att den sistnämnda myndigheten har fattat ett sådant följdbeslut som avses i artikel 18.1, får den behöriga myndigheten i den verkställande staten uppmana den behöriga myndigheten i den utfärdande staten att fatta ett sådant beslut, med en rimlig tidsfrist för att göra detta.

2. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten inte agerar inom den tidsfrist som angivits av den behöriga myndigheten i den verkställande staten, får den sistnämnda myndigheten besluta att avsluta sin uppföljning av övervakningsåtgärderna. I sådant fall ska den informera den behöriga myndigheten i den utfärdande staten om sitt beslut och behörigheten att följa upp övervakningsåtgärderna ska återgå till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten med tillämpning av artikel 11.2.

3. Om det enligt lagstiftningen i den verkställande staten krävs en återkommande bekräftelse av att uppföljningen av övervakningsåtgärderna måste förlängas, får den behöriga myndigheten i den verkställande staten begära att den behöriga myndigheten i den utfärdande staten ger denna bekräftelse, med en rimlig tidsfrist för att tillmötesgå denna begäran. Om den behöriga myndigheten i den utfärdande staten inte svarar inom den berörda tidsfristen, får den behöriga myndigheten i den verkställande staten sända en ny begäran till den behöriga myndigheten i den utfärdande staten, med en rimlig tidsfrist för att tillmötesgå denna begäran, och meddela att den kan komma att besluta att avsluta uppföljningen av övervakningsåtgärderna om inget svar har mottagits inom den tidsfristen. Om den behöriga myndigheten i den verkställande staten inte får något

svar på en sådan ny begäran inom den angivna tidsfristen, får den vidta åtgärder i enlighet med punkt 2.

Artikel 24

Språk

Intygen ska översättas till det officiella språket eller ett av de officiella språken i den verkställande staten. Varje medlemsstat får i samband med antagandet av rambeslutet eller vid en senare tidpunkt i en förklaring, som ska deponeras hos rådets generalsekretariat, ange att den kommer att godta en översättning till ett eller flera andra av de officiella språken vid Europeiska unionens institutioner.

Artikel 25

Kostnader

Den verkställande staten ska stå för kostnader i samband med tillämpningen av detta rambeslut, utom för sådana kostnader som uteslutande uppkommer på den utfärdande statens territorium.

Artikel 26

Förhållande till andra avtal och överenskommelser

1. I den mån som sådana avtal eller överenskommelser gör det möjligt att utöka eller bredda målen för detta rambeslut och bidrar till att ytterligare förenkla eller underlätta ömsesidigt erkännande av beslut om övervakningsåtgärder, får medlemsstaterna

a) fortsätta att tillämpa de bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser som är i kraft när detta rambeslut träder i kraft,

b) ingå bilaterala eller multilaterala avtal eller överenskommelser efter det att detta rambeslut har trätt i kraft.

2. De avtal och överenskommelser som avses i punkt 1 ska inte i något fall påverka förbindelserna med de medlemsstater som inte är parter i dessa.

3. Medlemsstaterna ska senast den 1 mars 2010 underrätta kommissionen och rådet om vilka av de gällande avtal och överenskommelser som avses i punkt 1 a som de önskar fortsätta att tillämpa.

4. Medlemsstaterna ska även underrätta kommissionen och rådet om nya avtal eller överenskommelser av den typ som avses i punkt 1 b inom tre månader efter det att avtalen eller överenskommelserna har undertecknats.

Artikel 27

Genomförande

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa bestämmelserna i detta rambeslut senast den 1 december 2012.

2. Vid denna tidpunkt ska medlemsstaterna till rådet och kommissionen överlämna texten till de bestämmelser genom vilka skyldigheterna enligt detta rambeslut införlivas med deras nationella lagstiftning.

Artikel 28

Rapport

1. Kommissionen ska senast den 1 december 2013 utarbeta en rapport på grundval av den information som medlemsstaterna har lämnat enligt artikel 27.2.

2. På grundval av denna rapport ska rådet bedöma

a) i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som krävs för att följa bestämmelserna i detta rambeslut, och

b) tillämpningen av detta rambeslut.

3. Rapporten ska vid behov åtföljas av lagstiftningsförslag.

Artikel 29

Ikraftträdande

Detta rambeslut träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Utfärdat i Luxemburg den 23 oktober 2009.

På rådets vägnar

T. BILLSTRÖM

Ordförande

BILAGA I

INTYG

som avses i artikel 10 i rådets rambeslut 2009/829/RIF av den 23 oktober 2009 om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder mellan Europeiska unionens medlemsstater som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande (*)

a) Utfärdande stat:

Verkställande stat:

b) Myndighet som utfärdat beslutet om övervakningsåtgärder:

Officiellt namn:

Ytterligare information om beslutet om övervakningsåtgärder ska i förekommande fall inhämtas hos

ovannämnda myndighet

den centrala myndigheten; ange den centrala myndighetens officiella namn, om denna ruta kryssats för:

annan behörig myndighet; ange denna myndighets officiella namn, om denna ruta kryssats för:

Kontaktuppgifter för den utfärdande myndigheten/den centrala myndigheten/annan behörig myndighet

Adress:

Tfn (landskod) (riktnummer)

Fax (landskod) (riktnummer)

Uppgifter om kontaktperson(er)

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Tfn (landskod) (riktnummer)

Fax (landskod) (riktnummer)

E-post (om sådan finns):

Språk som kan användas vid kontakter:

(*) Detta intyg ska avfattas på eller översättas till något av den verkställande medlemsstatens officiella språk eller något annat av Europeiska unionens institutioners officiella språk som godtas av denna stat.

- c) Ange vilken myndighet som ska kontaktas för att erhålla ytterligare upplysningar angående uppföljningen av övervakningsåtgärderna:

Den myndighet som avses i b

annan myndighet; ange denna myndighets officiella namn, om denna ruta kryssats för:

Kontaktuppgifter för myndigheten, om informationen inte redan har lämnats under b

Adress:

Tfn (landskod) (riktnummer)

Fax (landskod) (riktnummer)

Uppgifter om kontaktperson(er)

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Tfn (landskod) (riktnummer)

Fax (landskod) (riktnummer)

E-post (om sådan finns):

Språk som kan användas vid kontakter:

- d) Uppgifter om den fysiska person beträffande vilken beslutet om övervakningsåtgärder har utfärdats:

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Namn som ogift, i förekommande fall:

Alias, i förekommande fall:

Kön:

Nationalitet:

Personnummer eller socialförsäkringsnummer (om sådant finns):

Födelsedatum:

Födelseort:

Adresser/bosättningar

— i den utfärdande staten:

— i den verkställande staten:

— på annan ort:

Språk som personen förstår (om känt):

Lämna följande uppgifter om de finns tillgängliga:

— Typ av identitetshandling(ar) som personen innehar och nummer (identitetskort, pass):

— Typ av uppehållstillstånd som personen innehar i den verkställande staten och nummer:

e) Uppgifter om den medlemsstat till vilken beslutet om övervakningsåtgärder samt intyget översänds

Beslutet om övervakningsåtgärder samt intyget översänds till den verkställande stat som anges under a av följande skäl:

Den berörda personen har sin lagliga och regelmässiga bosättning i den verkställande staten och samtycker efter att ha underrättats om de berörda åtgärderna till att återvända till den staten.

Den berörda personen har begärt att beslutet om övervakningsåtgärder ska översändas till den andra medlemsstaten, i vilken han inte har sin lagliga och regelmässiga bosättning, av följande skäl:

f) Uppgifter om beslutet om övervakningsåtgärder:

Beslutet utfärdades den (DD-MM-ÅÅÅÅ):

Beslutet blev verkställbart den (DD-MM-ÅÅÅÅ):

Om ett rättsmedel har anlitats mot beslutet om övervakningsåtgärder vid tidpunkten för intygets översändande, kryssa för denna ruta

Beslutets referensbeteckning (om sådant finns):

Den berörda personen har varit föremål för tillfälligt frihetsberövande under följande tid (om tillämplig):

1. Beslutet omfattar totalt: påstådda brott.

Sammanfattning av sakförhållandena och en beskrivning av de omständigheter under vilka det eller de påstådda brotten begicks, inklusive tid och plats samt på vilket sätt den berörda personen medverkade i brottet/brotten:

Det eller de påstådda brotternas beskaffenhet, brottsrubricering samt de tillämpliga lagbestämmelser som beslutet grundar sig på:

2. Markera i förekommande fall genom kryss i tillämpliga rutor om det eller de påstådda brott som avses i punkt 1 enligt definitionen i den utfärdande statens lagstiftning utgörs av ett eller flera av följande brott som enligt den utfärdande statens lagstiftning kan leda till frihetsstraff eller frihetsberövande åtgärd som maximalt får uppgå till minst tre år:

Deltagande i en kriminell organisation.

Terrorism.

Människohandel.

Sexuellt utnyttjande av barn samt barnpornografi.

- Olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen.
- Olaglig handel med vapen, ammunition och sprängämnen.
- Korruption.
- Bedrägeri, inbegripet bedrägeri som riktar sig mot Europeiska gemenskapernas ekonomiska intressen enligt konventionen av den 26 juli 1995 om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen.
- Tvätt av vinning av brott.
- Penningförfalskning, inklusive förfalskning av euron.
- It-brottslighet.
- Miljöbrott, inbegripet olaglig handel med hotade djurarter och hotade växtarter och växtorter.
- Hjälp till olovlig inresa och olovlig vistelse.
- Mord och grov misshandel.
- Olaglig handel med mänskliga organ och vävnader.
- Människorov, olaga frihetsberövande och tagande av gisslan.
- Rasism och främlingsfientlighet.
- Organiserat eller väpnat rån.
- Olaglig handel med kulturföremål, inbegripet antikviteter och konstverk.
- Bedrägeri.
- Beskyddarverksamhet och utpressning.
- Förfalskning och piratkopiering.
- Förfalskning av administrativa dokument och handel med dessa.
- Förfalskning av betalningsmedel.
- Olaglig handel med hormonpreparat och andra tillväxst substanser.
- Olaglig handel med nukleära eller radioaktiva ämnen.
- Handel med stulna fordon.
- Våldtäkt.
- Mordbrand.
- Brott som faller inom den Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion.
- Kapning av flygplan eller fartyg.
- Sabotage.

3. Om det eller de påstådda brott som anges i punkt 1 inte omfattas av punkt 2 eller om beslutet samt intyget översänds till en medlemsstat som har förklarat att den kommer att göra en kontroll av dubbel straffbarhet (artikel 14.4 i rambeslutet), lämna en fullständig beskrivning av det eller de berörda påstådda brotten:

g) Uppgifter om varaktigheten och typen av övervakningsåtgärd(er)

1. Tillämplig tidsperiod för beslutet om övervakningsåtgärder; möjlighet att förlänga beslutets giltighet (i tillämpliga fall):

2. Med beaktande av samtliga de omständigheter i fallet som är kända när beslutet om övervakningsåtgärder översänds kommer uppföljning av övervakningsåtgärderna sannolikt att krävas under en tid av (vägledande uppgift):

3. Typ av övervakningsåtgärd(er) (flera alternativ får anges):

Skyldighet för personen att meddela den behöriga myndigheten i den verkställande staten varje byte av bostadsort, i synnerhet för mottagande av kallelser att närvara vid ett förhör eller en rättegång i samband med straffrättsliga förfaranden.

Skyldighet att inte besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden i den utfärdande eller verkställande staten.

Skyldighet att stanna kvar på anvisad ort, i tillämpliga fall under angivna tider.

Skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.

Skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet.

Skyldighet att undvika kontakt med vissa personer med anknytning till det eller de påstådda brotten.

Andra åtgärder som den verkställande staten är beredd att övervaka i enlighet med ett meddelande enligt artikel 8.2 i rambeslutet.

Om alternativet "andra åtgärder" valts, ange vilka åtgärder som berörs genom att markera tillämplig ruta eller rutor:

Skyldighet att avstå från viss verksamhet med anknytning till det eller de påstådda brotten, vilken kan omfatta befattning med ett angivet yrke eller en angiven bransch.

Skyldighet att inte framföra fordon.

Skyldighet att deponera en viss summa pengar eller lämna ett annat slag av garanti, som antingen får lämnas genom ett visst antal delbetalningar eller direkt i sin helhet.

Skyldighet att genomgå terapeutisk behandling eller behandling mot missbruk.

Skyldighet att undvika kontakt med vissa föremål som har samband med det eller de påstådda brotten.

Annan åtgärd (ange vilken):

4. Lämna en utförlig beskrivning av den eller de övervakningsåtgärder som angetts under punkt 3:

h) Andra omständigheter av betydelse i ärendet, inklusive särskilda skäl för påförande av övervakningsåtgärderna eller övervakningsåtgärderna (frivillig information):

Beslutet bifogas intyget.

Underskrift av den myndighet som utfärdat intyget och/eller dess företrädare för intygande av att innehållet i intyget är korrekt:

Namn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Datum:

Referensbeteckning (om sådan finns):

Officiell stämpel (i förekommande fall):

BILAGA II

FORMULÄR

som avses i artikel 19 i rådets rambeslut 2009/829/RIF av den 23 oktober 2009 om tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder mellan Europeiska unionens medlemsstater som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande

RAPPORT OM ÖVERTRÄDELSE AV EN ÖVERVAKNINGÅTGÄRD OCH VARJE ANNAN IAKTTAGELSE SOM SKULLE KUNNA LEDA TILL ETT FÖLJDBESLUT

a) Uppgifter om identiteten på den person som står under övervakning:

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Namn som ogift, i förekommande fall:

Alias, i förekommande fall:

Kön:

Nationalitet:

Personnummer eller socialförsäkringsnummer (om sådant finns):

Födelsedatum:

Födelseort:

Adress:

Språk som personen förstår (om känt):

b) Närmare upplysningar om beslutet om övervakningsåtgärder:

Beslutet utfärdat den:

Referensbeteckning (om sådan finns):

Myndighet som utfärdat beslutet

Officiellt namn:

Adress:

Intyget utfärdat den:

Myndighet som utfärdat intyget:

Referensbeteckning (om sådan finns):

- c) Uppgifter om den myndighet som är ansvarig för uppföljningen av övervakningsåtgärden eller övervakningsåtgärderna:

Myndighetens officiella namn:

Namn på kontaktperson:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Adress:

Tfn (landskod) (riktnummer)

Fax (landskod) (riktnummer)

E-post:

Språk som kan användas vid kontakter:

- d) Överträdelse av en eller flera övervakningsåtgärder och/eller varje annan iakttagelse som skulle kunna leda till ett följdbeslut:

Den person som avses under a har åsidosatt följande övervakningsåtgärd eller övervakningsåtgärder:

- En skyldighet för personen att meddela den behöriga myndigheten i den verkställande staten varje byte av bostättning, i synnerhet för mottagande av kallelser att närvara vid ett förhör eller en rättegång i samband med straffrättsliga förfaranden.
- En skyldighet att inte besöka vissa ställen, orter eller fastställda områden i den utfärdande eller verkställande staten.
- En skyldighet att stanna kvar på anvisad ort, i tillämpliga fall under angivna tider.
- En skyldighet som innebär begränsningar av möjligheten att lämna den verkställande statens territorium.
- En skyldighet att vid bestämda tidpunkter anmäla sig hos en viss myndighet.
- En skyldighet att undvika kontakt med vissa personer med anknytning till det eller de påstådda brotten.
- Andra åtgärder (ange vilka):

Beskrivning av överträdelsen eller överträdelserna (ort, datum och närmare omständigheter):

— Andra iakttagelser som skulle kunna leda till ett följdbeslut.

Beskrivning av iakttagelserna:

e) Uppgifter om kontaktperson för ytterligare upplysningar om överträdelsen:

Efternamn:

Samtliga förnamn:

Adress:

Tfn (landskod) (riktnummer)

Fax (landskod) (riktnummer)

E-post:

Språk som kan användas vid kontakter:

Underskrift av den myndighet som utfärdat formuläret och/eller dennas företrädare, vilken intygar att innehållet i formuläret är korrekt:

Namn:

Befattning (titel/tjänsteställning):

Datum:

Officiell stämpel (i förekommande fall):

FÖRKLARING FRÅN TYSKLAND

"Förbundsrepubliken Tyskland meddelar, i enlighet med artikel 14.4 i rådets rambeslut om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande, att Tyskland inte kommer att tillämpa artikel 14.1 i rambeslutet när det gäller samtliga brott som avses i den punkten."

Denna förklaring ska offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

FÖRKLARING FRÅN POLEN

"I enlighet med artikel 14.4 i rådets rambeslut om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande, uttalar Republiken Polen att den inte kommer att tillämpa stycket 1 i nämnda artikel 14 vad beträffar samtliga brott som det hänvisas till i det stycket."

Denna förklaring ska offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

FÖRKLARING FRÅN UNGERN

"I enlighet med artikel 14.4 i rambeslutet om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande förklarar Republiken Ungern att man inte kommer att tillämpa artikel 14.1 i ovannämnda rambeslut när det gäller de brott som avses i den punkten."

Denna förklaring ska offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

Med hänvisning till de "konstitutionella skäl" som omnämns i artikel 14.4 lämnar Ungern följande motivering:

"Till följd av ratificeringen av Lissabonfördraget har Ungern ändrat sin författning för att uppfylla skyldigheterna i detta fördrag, bland annat att inte tillämpa villkoret om dubbel straffbarhet vid straffrättsliga förfaranden. Denna bestämmelse i författningen kommer att träda i kraft samtidigt som Lissabonfördraget. Fram till dess att fördraget träder i kraft kommer dock dubbel straffbarhet att vara en viktig rättsfråga som – i sin egenskap av princip enligt artikel 57 i författningen – varken kan eller får förbises. Artikel 14.1 i rambeslutet ska därför inte tillämpas på något av de brott som räknas upp (eller, som det formuleras i artikeln: ska inte tillämpas när det gäller samtliga brott)."

FÖRKLARING FRÅN LITAUEN

"I enlighet med artikel 14.4 i rambeslutet om tillämpning mellan Europeiska unionens medlemsstater av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som ett alternativ till tillfälligt frihetsberövande förklarar Republiken Litauen att man inte kommer att tillämpa artikel 14.1 i ovannämnda rambeslut när det gäller de brott som avses i den punkten."

Denna förklaring ska offentliggöras i Europeiska unionens officiella tidning.

Departementsserien 2013

Kronologisk förteckning

1. På vägen till en grönare framtid – utmaningar och möjligheter.
Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
2. Delaktighet i framtiden – utmaningar för jämställdhet, demokrati och integration.
Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
3. Framtida utmaningar för sammanhållning och rättvisa.
Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
4. Fysioterapeut
– ny skyddad yrkestitel för sjukgymnaster. S.
5. Permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen. A.
6. Utbildningar för nyanlända elever. Mottagande och skolgång. U.
7. Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m. S.
8. Framtidens välfärd och den åldrande befolkningen.
Delutredning från Framtidskommissionen. SB.
9. Lätt byte. Enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster. N.
10. Domstolsdatalag. Ju.
11. Ändringar i bestämmelser om straff och administrativa sanktioner vid fiske. L.
12. Marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. UD.
13. Regionalt utvecklingsansvar i Västernorrlands län och Norrbottens län. S.
14. Regionalt utvecklingsansvar i Örebro län och Gävleborgs län. S.
15. Gemensamt konsumentskydd i EU. Ju.
16. Prospektansvar. Fi.
17. Straffavgift vid bristande kreditprövning. Ju.
18. Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden. Ju.
19. Svenska framtidsutmaningar slutrapport från regeringens Framtidskommission. SB.
20. Vissa lagförslag med anledning av treparts-samtalen. A.
21. Lagvalsregler på obligationsrättens område – Rom I- och Rom II-förordningarna. Ju.
22. Behandlingen av personuppgifter vid Statens kriminaltekniska laboratorium. Ju.
23. Tid för undervisning
– lärares arbete med skriftliga individuella utvecklingsplaner. U.
24. Ersättning för polisbevakning. Ju.
25. Skriftlig bekräftelse av vissa telefonavtal. Ju.
26. Viss kreditgivning till konsumenter. Fi.
27. Ett teknikberoende skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning. Ju.
28. Straffansvar för eftersupning
– om användning av alkohol och andra berusande medel efter färd. Ju.
29. Märkning av textilprodukter. Ju.
30. Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande. Ju.
31. Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters finansiering. Ju.
32. Genomförande av det ändrade direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning. Ju.
33. Vägval i en globaliserad värld. Fö.
34. Den nya polisorganisationen – kompletterande författningsändringar. Ju.
35. Vägval för premiepensionen. Fi.
36. Förändrade åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen. S.
37. Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken. U.
38. Ränteskillnadsersättning m.m. vid bolån. Ju.
39. Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om sprängämnesprekursorer. Fö.
40. En samlad organisation på det funktionshinderspolitiska området. +Lättläst + Daisy. S.
41. Mellanchefsstrukturen i domstol och nya befordrade domaranställningar utan chefskap m.m. Ju.
42. Utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg. S.
43. Olovlig hantering av avkodningsutrustning. Ku.
44. Lag om resenärers rättigheter
– kompletterande bestämmelser. Ju.
45. Finansiell stabilitetspolitik
– ett nytt politikområde under utveckling. Fi.

46. Förslag på förändringar inom det statliga bilstödet. S.
47. Skydd av personuppgifter för hotade och förföljda personer. Ju.
48. Informationsutbyte för bekämpning av allvarlig brottslighet
– genomförande av samarbetsavtal med Förenata staterna. Ju.
49. Högskolestiftelser
– en ny verksamhetsform för ökad handlingsfrihet. U.
50. Tid för undervisning
– lärares arbete med åtgärdsprogram. U.
51. En översyn av läkemedelslagen. S.
52. Den nationella organisationen för Horisont 2020. U.
53. Gymnasieingenjörsutbildning
– Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan. U.
54. Kommunal medfinansiering av forskningsinfrastruktur inom Eric-konsortier. Fi.
55. Skärpt straff för mord. Ju.
56. Sweden's sixth national report under the Convention on Nuclear Safety
Swedish implementation of the obligations of the Convention. M.
57. Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring. Ju.
58. Informationsförfaranden i samband med organtransplantationer. S.
59. Åtgärder inom aktivitetsstödet m.m. A.
60. Tillsyn över civila statsfartyg. N.
61. Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus. A.
62. Genomförande av direktivet om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd. Ju.
63. Herrelösa verk i kulturarvsinstitutionernas samlingar. Ju.
64. Vem ska göra vad?
– Om fördelningen av arbetsuppgifter mellan polisens anställda. Ju.
65. Elektronisk kommunikation vid rättspsykiatrisk vård m.m. S.
66. Redovisningscentraler för taxi. N.
67. Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands län, Kronobergs län och Jämtlands län. S.
68. Säkerheter vid clearing hos central motpart. Fi.
69. Förlängd etableringsplan efter föräldraledighet på deltid och ändring i lagen om samhällsorientering. A.
70. Förslag till fritidspeng till barn i hushåll med försörjningsstöd. S.
71. Säkerheter och avräkningar – ett alternativt genomförande av två direktiv. Fi.
72. Genomförande av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Ju.
73. Upphållstillstånd för vårdnadshavare som sammanbor med barn i Sverige. Ju.
74. Sveriges tillträde till vapenhandelsfördraget Arms Trade Treaty (ATT). UD.
75. En europeisk övervakningsorder. Ju.

Departementsserien 2013

Systematisk förteckning

Statsrådsberedningen

- På vägen till en grönare framtid – utmaningar och möjligheter.
Delutredning från Framtidskommissionen. [1]
- Delaktighet i framtiden – utmaningar för jämställdhet, demokrati och integration.
Delutredning från Framtidskommissionen. [2]
- Framtida utmaningar för sammanhållning och rättvisa.
Delutredning från Framtidskommissionen. [3]
- Framtidens välfärd och den åldrande befolkningen.
Delutredning från Framtidskommissionen. [8]
- Svenska framtidsutmaningar
slutrapport från regeringens Framtidskommission. [19]

Justitiedepartementet

- Domstolsdatalag. [10]
- Gemensamt konsumentskydd i EU. [15]
- Straffavgift vid bristande kreditprövning. [17]
- Genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden. [18]
- Lagvalsregler på obligationsrättsens område – Rom I- och Rom II-förordningarna. [21]
- Behandlingen av personuppgifter vid Statens kriminaltekniska laboratorium. [22]
- Ersättning för polisbevakning. [24]
- Skriftlig bekräftelse av vissa telefonavtal. [25]
- Ett teknikberoende skydd för den enskildes integritet vid kreditupplysning. [27]
- Straffansvar för eftersupning
– om användning av alkohol och andra berusande medel efter färd. [28]
- Märkning av textilprodukter. [29]
- Skyndsamhetskrav och tidsfrister i ärenden med unga misstänkta och unga målsägande. [30]
- Allmänhetens insyn i partiers och valkandidaters finansiering. [31]

- Genomförande av det ändrade direktivet om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning. [32]
- Den nya polisorganisationen – kompletterande författningsändringar. [34]
- Ränteskillnadsersättning m.m. vid bolån. [38]
- Mellan chefsstrukturen i domstol och nya befordrade domaranställningar utan chefskap m.m. [41]
- Lag om resenärers rättigheter
– kompletterande bestämmelser. [44]
- Skydd av personuppgifter för hotade och förföljda personer. [47]
- Informationsutbyte för bekämpning av allvarlig brottslighet
– genomförande av samarbetsavtal med Förenta staterna. [48]
- Skärpt straff för mord. [55]
- Åtgärder mot missbruk av reglerna för arbetskraftsinvandring. [57]
- Genomförande av direktivet om ansökningsförfarandet för vissa uppehålls- och arbetstillstånd. [62]
- Herrelösa verk i kulturarvsinstitutionernas samlingar. [63]
- Vem ska göra vad?
– Om fördelningen av arbetsuppgifter mellan polisens anställda. [64]
- Genomförande av det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. [72]
- Upphållstillstånd för vårdnadshavare som sammanbor med barn i Sverige. [73]
- En europeisk övervakningsorder. [75]

Utrikesdepartementet

- Marknadskontroll av varor och annan närliggande tillsyn. [12]
- Sveriges tillträde till vapenhandelsfördraget Arms Trade Treaty (ATT). [74]

Försvarsdepartementet

Vägval i en globaliserad värld. [33]

Kompletterande bestämmelser till EU-förordningen om sprängämnesprekursorer. [39]

Socialdepartementet

Fysioterapeut

– ny skyddad yrkestitel för sjukgymnaster. [4]

Om katastrofmedicin som en del av svenska insatser utomlands m.m. [7]

Regionalt utvecklingsansvar i Västernorrlands län och Norrbottens län. [13]

Regionalt utvecklingsansvar i Örebro län och Gävleborgs län. [14]

Förändrade åldersgränser och ökad flexibilitet i föräldraförsäkringen. [36]

En samlad organisation på det funktionshinderspolitiska området. [40]

Utbetalning av barnbidrag och flerbarnstillägg. [42]

Förslag på förändringar inom det statliga bilstödet. [46]

En översyn av läkemedelslagen. [51]

Informationsförfaranden i samband med organtransplantationer. [58]

Elektronisk kommunikation vid rättspsykiatrisk vård m.m. [65]

Regionalt utvecklingsansvar i Östergötlands län, Kronobergs län och Jämtlands län. [67]

Förslag till fritidspeng till barn i hushåll med försörjningsstöd. [70]

Finansdepartementet

Prospektansvar. [16]

Viss kreditgivning till konsumenterna. [26]

Vägval för premiepensionen. [35]

Finansiell stabilitetspolitik

– ett nytt politikområde under utveckling. [45]

Kommunal medfinansiering av forskningsinfrastruktur inom Eric-konsortier. [54]

Säkerheter vid clearing hos central motpart. [67]

Säkerheter och avräkningar – ett alternativt genomförande av två direktiv. [71]

Utbildningsdepartementet

Utbildningar för nyanlända elever. Mottagande och skolgång. [6]

Tid för undervisning

– lärares arbete med skriftliga individuella utvecklingsplaner. [23]

Ett uppföljningssystem för jämställdhetspolitiken. [37]

Högskolestiftelser

– en ny verksamhetsform för ökad handlingsfrihet. [49]

Tid för undervisning

– lärares arbete med åtgärdsprogram. [50]

Den nationella organisationen för Horisont 2020. [52]

Gymnasieingenjörsutbildning

– Vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år i gymnasieskolan. [53]

Landsbygdsdepartementet

Ändringar i bestämmelser om straff och administrativa sanktioner vid fiske. [11]

Miljödepartementet

Sweden's sixth national report under the Convention on Nuclear Safety

Swedish implementation of the obligations of the Convention. [56]

Näringsdepartementet

Lätt byte. Enklare att välja ny leverantör av elektroniska kommunikationstjänster. [9]

Tillsyn över civila statsfartyg. [60]

Redovisningscentraler för taxi. [66]

Kulturdepartementet

Olovlig hantering av avkodningsutrustning. [43]

Arbetsmarknadsdepartementet

Permanent utvidgad målgrupp för etableringslagen. [5]

Vissa lagförslag med anledning av trepartssamtalen. [20]

Åtgärder inom aktivitetsstödet m.m. [59]

Ökat fokus på arbete för vissa nyanlända invandrare och avveckling av sfi-bonus. [61]

Förlängd etableringsplan efter föräldradledighet på deltid och ändring i lagen om samhällsorientering. [69]